

Eesti Konjunkturiinstituut
Estonian Institute of Economic Research

Alkoholi tarbimine ja alkoholipoliitika 2015

(elanike hinnangute alusel)

Tallinn
Mai 2016

Tellija: Sotsiaalministeerium

Aruande koostaja: Lia Lepane

Projektgrupi koosseis: Lia Lepane, Marje Josing, Mati Reiman, Bruno Pulver, Ingrid Niklus, Viivika Savina, Eva Priedenthal, Elmar Orro

Eesti Konjunkturiinstituut

Rävala 6 19080 Tallinn

Tel 668 1242

Fax 668 1240

E-post: eki@ki.ee

<http://www.ki.ee>

Väljaande andmete kasutamisel või tsiteerimisel tuleb viidata allikale.

Sisukord

Sissejuhatus ja töö eesmärk	5
1. Alkoholitarbimise harjumused.....	6
1.1 Elanike hinnangud isiklikule alkoholitarbimisele.....	6
Alkoholitarbimise sagedus.....	6
Väheste, mõõdukate ja rohkete alkoholitarbijate tarbimissagedused	10
1.2 Elanike alkoholsete jookide eelistused	11
Lahjade ja kangete alkoholsete jookide tarbimissagedused.....	12
Alkoholsete jookide valmistamine kodumajapidamistes isiklikuks tarbimiseks	17
Välismaal ja välismaale viimiseks tehtud alkoholiostud.....	18
1.3 Hinnangud eestimaalaste alkoholitarbimisele ja seonduvad probleemid	20
2. Hinnangud Eesti riigi alkoholipoliitikale	26
2.1 Alkoholi kättesaadavus – müügilubade arv.....	26
2.2 Alkoholi kättesaadavus – müügikoha kaugus elukohast.....	29
2.3 Alkoholi kättesaadavus – noorte alkoholiostud isikuttõendava dokumendi alusel.....	30
2.4 Hinnangud alkoholipoliitika meetmetele – Eesti riigi alkoholipoliitika	32
2.5 Hinnangud alkoholipoliitika meetmetele – alkoholireklaami piirangud	34
2.6 Ootused alkoholitarbimise vähendamise meetmete suhtes	35
2.7 Toetus võimalikele alkoholi kättesaadavust piiravatele ettepanekutele.....	39
2.8 Hinnangud alkoholsete jookide müügile tanklates, spordi- ja kultuuriüritustel ning elumajades asuvates kauplustes.....	42
2.9 Alkoholimüügi korraldus – müügi lõpetamise kellaeg toitlustusasutustes.....	46
Lühikokkuvõtte ja peamised järeldused	48
Lisa 1. Küsitlustulemuste protsentjaotused	52
Lisa 2. Küsitlustulemuste protsentjaotused tausttunnuste lõikes	56
Lisa 3. Küsitletud kogumi iseloomustus	116

Sissejuhatus ja töö eesmärk

Eestis on alkoholitarbimine ja sellest tingitud kahjud elanike tervisele ja ühiskonnale suured. Alkoholitarbimise kahjude vähendamise vajalikkus on ilmne, selle nimel teevad koostööd mitmed ministriumid, organisatsioonid, huvigrupid ja kodanike ühendused näiteks maksustamispoliitika, reklaamiseaduse, korrakaitse, järelvalve, ravivõimaluste, tervisekasvatuse ja väärtushinnangute kujundamise kaudu. Kuid muutus sõltub elanike endi tahtest. Teatavasti alahindavad Eesti elanikud oma alkoholitarbimist, kuid kaasmaalaste ennasthävitav käitumine on pinnuks silmas. Viimase nelja aasta jooksul on alkoholitarbimine vähenenud ning trendi jätkudes on lootust, et vähenevad ka igapäevase Eesti eluolu juurde kuuluvad liigtarbimisest tingitud tervise- ja sotsiaalsed probleemid, enneaegsed surmad, vigastused, õnnetused jms. Kuid alkohol on endiselt Eestis väga kergesti kättesaadav ja alkoholi müügilubade arv kasvab. Alkohol kuulub Eestis seltskondlike koosviibimiste juurde, on paljudele elustiili osaks ning abivahendiks lõõgastumisel ja suhtlemisraskuste korral. Elanike alkoholitarbimise vähendamise eesmärgi korral mõjutavad tulemust lisaks alkoholi hinnale ja kättesaadavusele ka üldised väärtushinnangud ja hoiakud, harjumused, sotsiaalne keskkond (sõpruskondades, peredes) ning sotsiaalsed- ja toimetulekuoskused stressiga. Lootust annavad noortele oluliste avaliku elu tegelaste valikud järgida alkoholivaba sportlikku elustiili.

Eesti Konjunktuuriinstituudi alkoholituru, elanike alkoholitarbimise ja alkoholipoliitika uuringud on enam kui veerandsajandi pikkuse traditsiooniga. **2015. aasta küsitlusuuringu eesmärgiks oli elanike tarbimisharjumuste ja hinnangute väljaselgitamine alkoholitarbimise, tarbimispiirangute ja rahva tervise kaitsele suunatud alkoholipoliitika meetmete kohta.** Töö aruanne koosneb kahest peatükist, millest esimeses antakse ülevaade elanike alkoholitarbimise harjumustest ja eelistustest ning teises vaadeldakse elanike hinnanguid erinevatele riikliku alkoholipoliitika meetmetele. Uuringu aluseks on Eesti Konjunktuuriinstituudi tarbijate paneeli liikmete küsitlus (2015.a. novembris 2015). Tegemist oli postiküsitlusega aga vastaja võis paberankeedi asemel soovi korral täita veebiankeedi). Küsitluses osales 925 vastanut. Eesti elanikkonna mudeliga vastavusse viimiseks on andmestik kaalutud soo, vanuse, rahvuse, regiooni ja hariduse lõikes ning küsitletud kogumi iseloomustus on toodud lisa 3. Kaalutud andmestik on esinduslik Eesti 18-74-aastaste elanike suhtes regiooni, rahvuse, vanuse, soo ja hariduse lõikes. Lisa 1 on toodud vastuste üldjaotused, lisa 2 aga olulisemad tarbimisandmed ja hinnangud tausttunnuste lõikes.

1. Alkoholitarbimise harjumused

Peatükis antakse ülevaade elanike hinnangutest isiklikule alkoholitarbimisele, erinevate alkohoolsete jookide eelistustest ja tarbimissagedustest ning elanike üldisest alkoholitarbimisest. Lisaks vaadeldakse alkohoolsete jookide kättesaadavuse probleemi (müügikoha kaugust elukohast) ja alkoholitarbimisega seonduvaid probleeme ning analüüsitakse alkohoolsete jookide valmistamise ulatust kodumajapidamistes, välismaalt alkoholi ostmise ja viimise ulatust. Elanike eksperthinnangud kaasmaalaste alkoholitarbimise kohta on toodud alapeatükis 1.3.

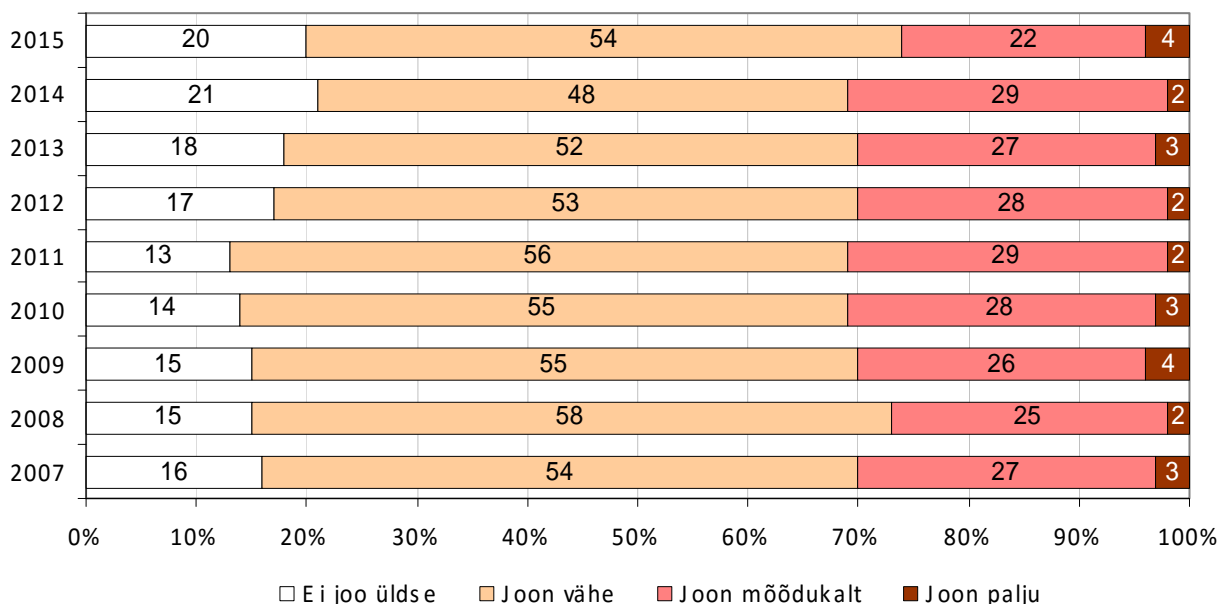
1.1. Elanike hinnangud isiklikule alkoholitarbimisele

Alkoholitarbimise sagedus

Isiklikku alkohoolsete jookide tarbimist hinnates võtsid elanikud arvesse kangeid ja lahjasid alkohoolseid jooke ning valisid vastusvariantide (*ei joo üldse*, *joon vähe*, *joon mõõdukalt*, *joon palju*) hulgast välja oma tarbimist kõige paremini kirjeldava vastuse.

2015. aasta uuring näitas, et alkoholitarbijaid ei ole aastaga lisandunud, endiselt arvatakse, et isiklikult juuakse vähe, kuid tarbitakse varasemast harvemini (joonis 1.1).

Joonis 1.1. Elanike hinnang alkoholi isiklikule tarbimisele (% vastanutest)

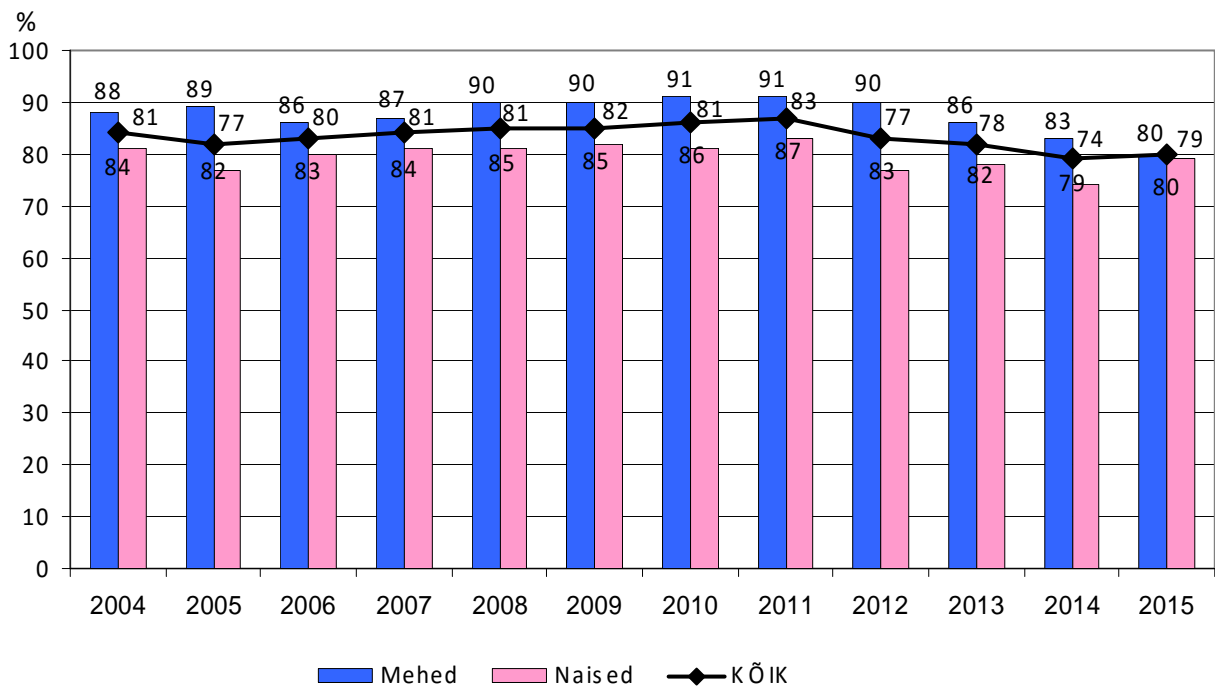

2015. aasta novembriküsitluse tulemuste järgi tarbis 80% elanikest alkohoolseid jooke, neist 4% palju, 22% mõõdukalt ja 54% vähe ning 20% oli karsklasi. Enamasti hinnati oma alkoholitarbimist väheseks. Alkoholitarbijate osakaal ei ole aasta jooksul oluliselt muutunud, kuid tarbimiskogus väheneb. Kui 2014. aastal tõdes mõõdukalt tarbimist 29% ja vähest tarbimist 48% vastanutest, siis 2015. aastal oli mõõdukaid tarbijaid alles jäänud 22% ja vähest tarbimist märkis 54% vastanutest. Viimase aastaga on

mõõdukate tarbijate osakaal vähenenud –7%-punkti ja väheste tarbijate osakaal suurenenud +6%-punkti. 76% vastanutest hindas oma alkoholitarbimist 2015. aastal väheseks või mõõdukaks.

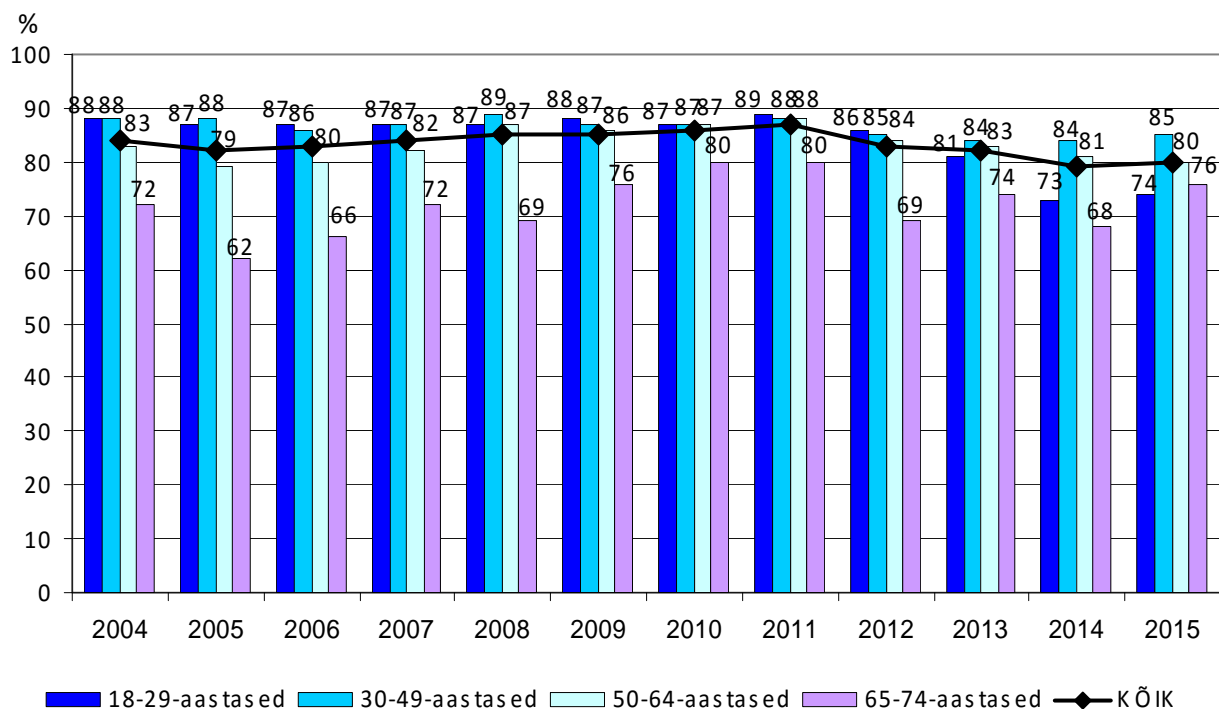
Alkoholsete jookide tarbimisharjumused on elanike rühmades erinevad, soolised erinevused avaldusid 2015. aastal peamiselt alkoholitarbimise sageduses ja jookide eelistustes. Kui varasemalt on meeste hulgas olnud alkoholitarbijaid rohkem kui naiste hulgas, siis 2015. aastal oli erinevus väike, alkoholi tarbis 79% naistest ja 80% meestest (2014. aastal 83% meestest ja 74% naistest). Meeste hulgas suurenes karsklaste osakaal +3%-punkti ja naiste hulgas alkoholitarbijate osakaal +5%-punkti (joonis 1.2). Naised hindasid valdavalt oma alkoholitarbimist väheseks (2015. aastal jõi 63% naistest vähe, 15% mõõdukalt, 1% palju; 2014. aastal vastavalt 56% vähe, 17% mõõdukalt, 1% palju). Naistele iseloomulik vähene tarbimine on vaid süvenenud, selliseid tarbijaid oli üha enam. Meeste tüüpiliselt mõõdukas tarbimine asendus vähesega (2015. aastal jõi 45% meestest vähe, 29% mõõdukalt ja 6% palju (lisa 2.1).

Joonis 1.2. Alkoholitarbijate osakaal meeste ja naiste hulgas (% vastanutest)

Alkoholitarbimine on vanuserühmade lõikes erinev, näiteks noortest ja eakatest oli iga viies karsklane. 2015. aastal tarbis alkoholi 18-29-aastastest 74%, 30-49-aastastest 85%, 50-64-aastastest 80% ja üle 64-aastastest 76%. Noorte alkoholitarbimine oli nende endi hinnangutele tuginedes vähene – 26% ei tarbinud üldse, 47% tarbis vähe, 26% tarbis mõõdukalt ja 1% palju (2104. aastal 27% ei tarbinud üldse, 40% vähe, 33% tarbis mõõdukalt (joonis 1.3). Kui karskete suurem osakaal eakamate elanike hulgas ei üllata aastaid, siis noorte hulgas on mittetarbijate suurem osakaal olnud nähtav trend paar viimast aastat. See kinnitab eelmisel aastal ilmnenu muutust noorte tarbimiskäitumises - üha enam suundutakse vähesema alkoholitarbimise poole. Kui 2014. aastal tarbis kolmandik noortest (33%) alkoholi mõõdukalt, siis 2015. aastal neljandik (26%). Vanuses 30-49 aastat on alkoholitarbimine endiselt kõige enam levinud – 85% vastajarühmast tarbis alkoholi, neist 53% vähe, 25% mõõdukalt ja 7% palju.

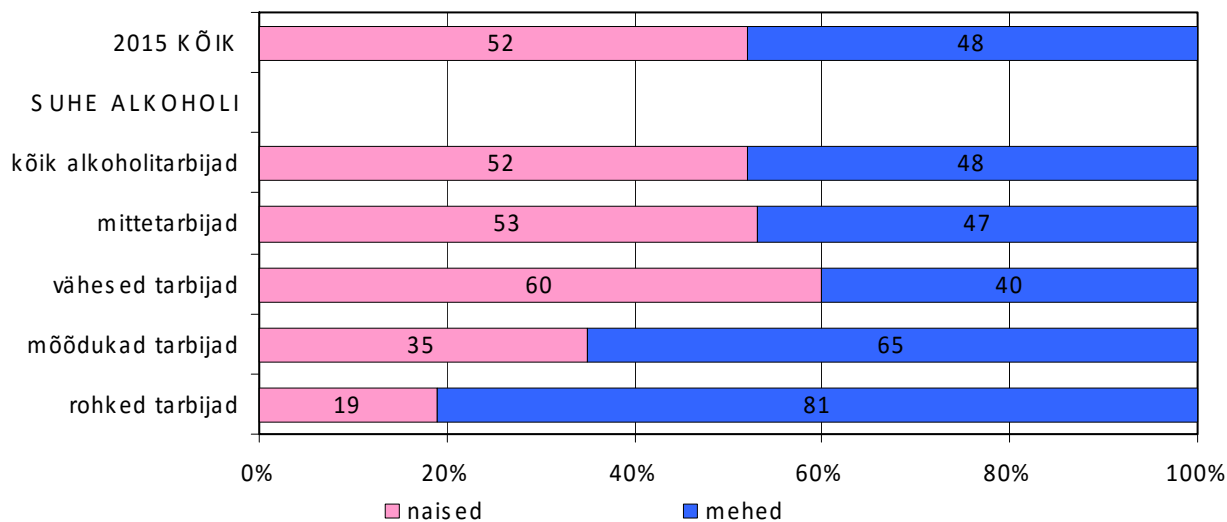
Joonis 1.3. Alkoholitarbijate osakaal eri vanuses elanike hulgas (% vastanutest)

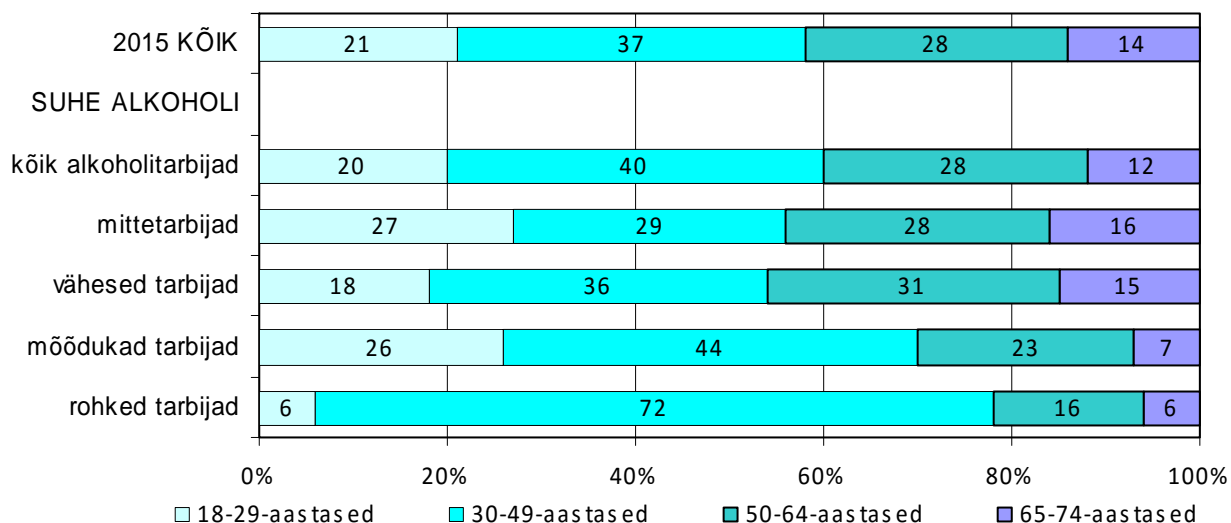
Rahalised võimalused avaldavad mõju alkoholitarbimisele. Mida suurem sissetulek, seda suurem oli alkoholitarbijate osakaal ja seda sagedasemini alkoholi pruugitakse. Kõrgema sissetulekuga ei kaasne suurem teadlikkus. Näiteks suurima sissetulekuga elanike rühmast (vastaja kuu netosissetulek pereliikme kohta oli suurem kui 800 €) tarbis alkoholi 90%, sh 51% vähe, 31% mõõdukalt ja 8% palju. Mõõdukaid ja rohkeid tarbijaid oli selles vastajarühmas oluliselt rohkem (31% ja 8%, üldiselt 22% ja 4%). Kõige vähem alkoholitarbijaid oli madalaima sissetulekuga vastajate hulgas, kus kuu netosissetulek pereliikme kohta jäi alla 300 €. Seega noorte kõrval peaks alkoholipoliitika sihtrühmaks rohkem olema ka keskealised ja jõukamad elanikud.

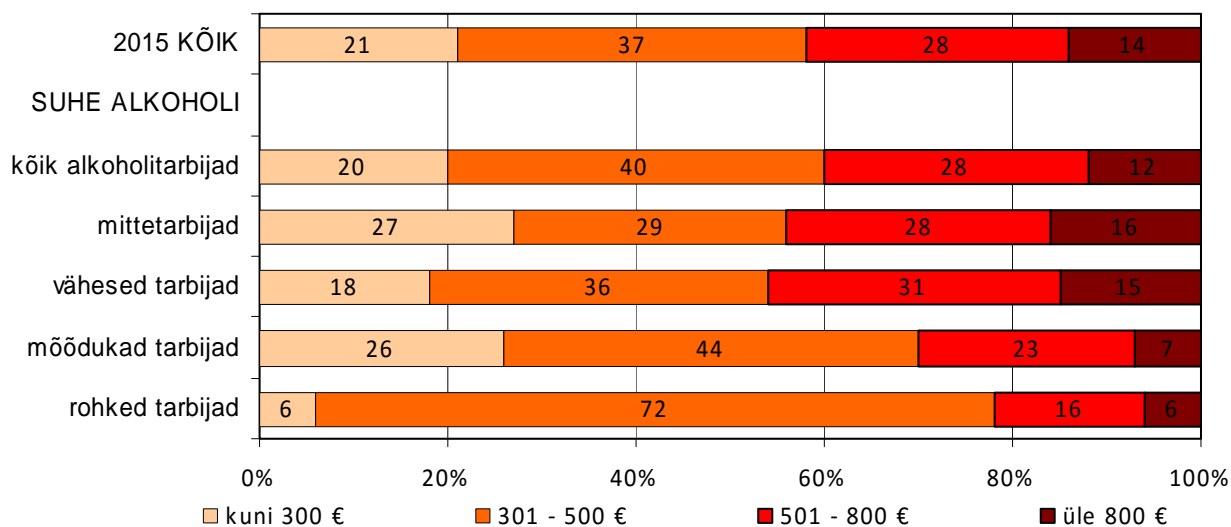
Joonis 1.4. Alkoholitarbijate sooline profiil (% vastajarühmast)

Joonis 1.5. Alkoholitarbijate vanuseline profiil (% vastajarühmast)

Joonis 1.6. Alkoholitarbijate sissetuleku profiil (% vastajarühmast)

Väheste, mõõdukate ja rohkete alkoholitarbijate alkoholi tarbimissagedused

Alkoholitarbijatest, keda oli kõigest vastanutest 80%, joovad pooled (54%) enda hinnangul vähe, iga viies pidas isiklikku alkoholitarbimist mõõdukaks (22%) ja iga kahekümne viies (4%) tarbis palju. Eelistatud alkohoolsed joogid ja tarbimismustrid on erinevate tarbijatüüpide puhul erinevad. Tabelis 1.1 on toodud välja isiklikult vähe, mõõdukalt ja palju alkoholi tarbivate elanike veinide ja vahuveinide, õlle, viina, muu kange alkoholi, siidri ja *long drinkide* tarbimissagedused 2015. aasta novembri seisuga. Alkohoolsed joogid on järjestatud vastavalt tarbijate osakaalule alates suurema tarbijaskonnaga joogist, milleks oli väheste alkoholitarbijate puhul vein ja vahuvein ning mõõdukate ja rohkete alkoholitarbijate puhul vein ja õlu.

Vähesed alkoholitarbijad eelistavad tarbida veine ja vahuveine (84% tarbijarühmast), kuid iga teine joob muid ka kangeid alkohoolseid jooke (59%), õlut (54%), viina (50%), siidreid (48%), *long drinke* ja kokteile (46%). Võrreldes mõõdukate ja rohkete tarbijatega on väheste tarbijate alkoholipruukimine harv, puuduvad igapäevased tarvitajad ja 1-2 korda nädalas alkoholi tarbimine on juhuslikku laadi. Eelistatuimat jooki - veine - joodi sagedamini 1-3 korda kuus (48% vähestest tarbijatest), 3% tarbijarühmast jõi veini iganädalaselt ja ülejäänud harvemini kui kord kuus.

Mõõdukad tarbijad eelistavad enim veine ja vahuveine ning õlut (89% ja 84% tarbijarühmast), viina (72%), muud kanget alkoholi (69%), *long drinke* ja kokteile (58%) ning siidreid (57%). Tarbimine on sagedasem võrreldes väheste alkoholitarbijatega, igapäevaseid õlle ja muu kange alkoholi tarbijaid on väga vähe, seevastu iganädalane õllejoomine on populaarne. Sagedamini juuakse õlut (36% 1-2 korda nädalas, 35% 1-3 korda kuus, 4% peaaegu iga päev, ülejäänud harvem kui kord kuus). Pooled mõõdukatest tarbijatest (51%) joovad veine 1-3 korda kuus, iga seitsmes (15%) igal nädalal ja ülejäänud üle kuu või harvemini.

Elanike subjektiivsed hinnangud oma tarbimise kohta tuginevad erinevatel tarbimissagedustel ja -eelistustel. Eriti ilmneb see rohkete alkoholitarbijate puhul. Enda hinnangul palju alkoholi joovate elanike tarbimismuster erineb oluliselt mõõduka ja vähese tarbimisega elanike tarbimismustrist. Tarbitakse pea kõiki alkohoolseid jooke, eriti sagedane on õlle joomine. Õlut tarbib 96% (neist 82% iganädalaselt), veini ja vahuveini 91%, muud kanget alkoholi 89%, *long drinke* ja kokteile 82% ning viina ja siidrit mõlemat samuti 82% tarbijarühmast.

Tabel 1.1. Alkohoolsete jookide tarbimissagedused (alkoholitarbijate hinnangud oma tarbimise kohta, %)

	Ei joo seda üldse	Ei joonud novembris	Jõi 1-3 korda kuus	Jõi 1-2 korda nädalas	Jõi peaaegu iga päev
<i>% tarbijatest, kes joovad enda hinnangul alkoholi VÄHE (54% kõigist vastanutest)</i>					
Vein, vahuvein	16	33	48	2	1
Muu kange alkohol	41	38	20	1	0
Õlu	46	24	23	5	2
Viin	50	36	13	1	0
Siider	52	36	11	1	0
<i>Long drink, kokteil</i>	54	37	8	1	0
<i>% tarbijatest, kes joovad enda hinnangul alkoholi MÕÕDUKALT (22% kõigist vastanutest)</i>					
Vein, vahuvein	11	23	51	14	1
Õlu	16	9	35	36	4
Viin	28	32	32	7	1
Muu kange alkohol	31	36	29	2	2
<i>Long drink, kokteil</i>	42	37	18	3	0
Siider	43	25	27	5	0
<i>% tarbijatest, kes joovad enda hinnangul alkoholi PALJU (4% kõigist vastanutest)</i>					
Õlu	4	0	14	48	34
Vein, vahuvein	9	26	26	25	14
Muu kange alkohol	11	42	38	6	3
<i>Long drink, kokteil</i>	18	24	43	12	3
Viin	19	11	51	10	9
Siider	19	57	0	22	2

1.2. Elanike alkohoolsete jookide eelistused

Alapeatükis antakse ülevaade elanike alkohoolsete jookide eelistustest ja tarbimissagedustest, välismaalt isiklikuks tarbeks alkohoolsete jookide kaasaostmise ja välismaale viimise ulatusest ning alkohoolsete jookide valmistamise ulatusest kodudes mittekaubanduslikul eesmärgil¹.

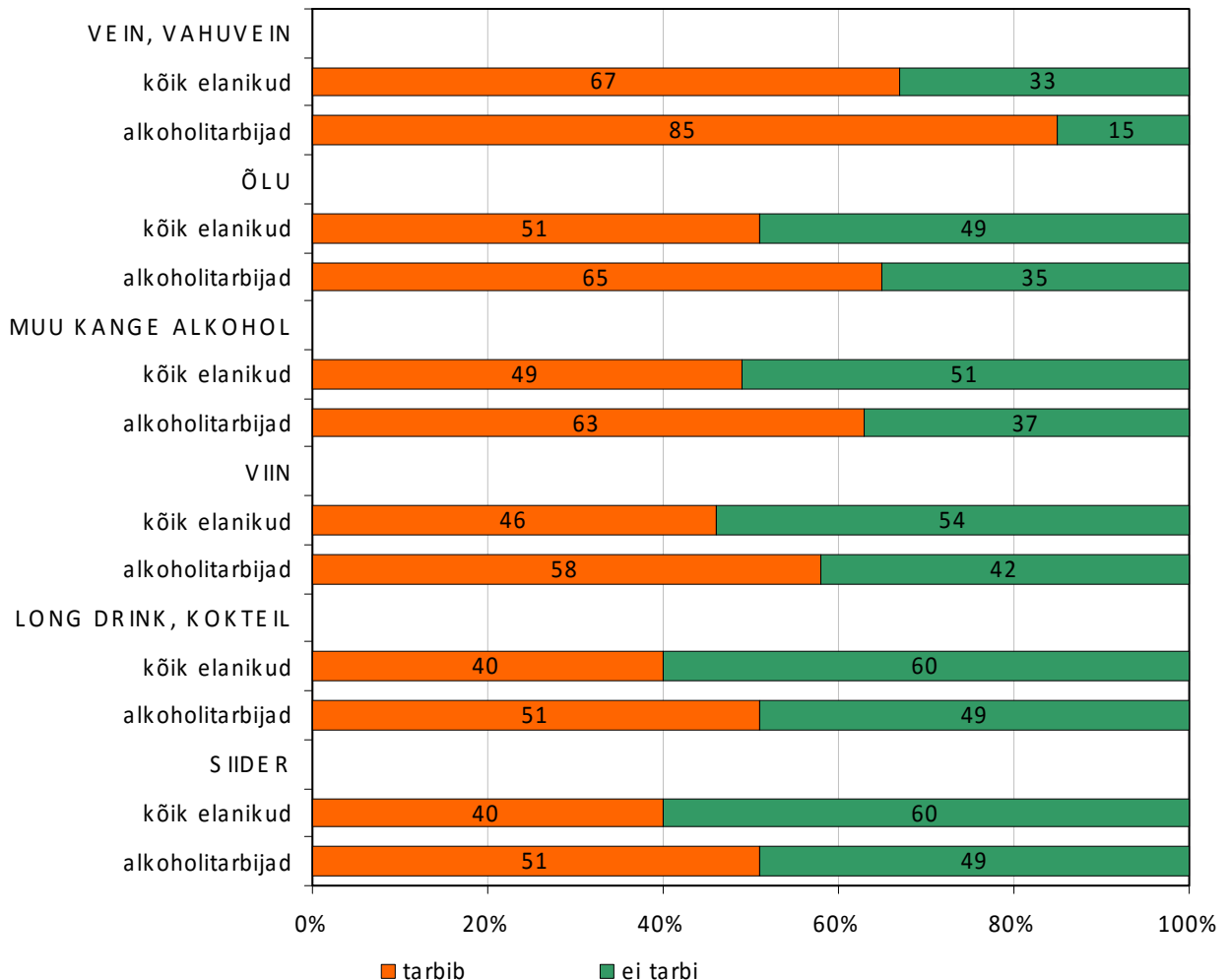
Lahjade ja kangete alkohoolsete jookide tarbimissagedused

Vein ja vahuvein on jätkuvalt populaarseim alkohoolne jook ja tarbijaid on aasta jooksul lisandunud, 2015. aasta novembris tarbis seda 67% küsitlusele vastanutest (2014.a 60%). Õlut tarbis 51%, muud

¹ Alkoholi-, tubaka- ja kütuseaktsiisi seaduse järgi (§21, l 6) ei käsitata aktsiiskaubana isiklikus majapidamises valmistatud õlut, veini ja kääritatud jooki, kui neid kasutatakse ainult enda tarbeks mittekaubanduslikul eesmärgil.

kanget alkoholi (v.a viin) 49% ja viina 46% vastanutest. *Long drinkide* ja siidrite tarbijaid on mõlemal 40% (joonis 1.7).

Joonis 1.7. Alkohoolsete jookide eelistused hulgas (tarbijate ja mittetarbijate osakaal, %)

Alkoholitarbijate eelistused olid 2015. aasta novembris sarnased 2014. aasta novembrile. Enim tarbijaid oli veinil ja vahuveinil (55% alkoholitarbijatest) ning õllel (46% alkoholitarbijatest), vähim aga siidril (18% alkoholitarbijatest) ja *long drinkidel* või kokteilidel (15% alkoholitarbijatest) (tabel 1.2). Kangetel alkohoolsetel jookidel oli novembris aastataguse perioodiga võrreldes vähem tarbijaid - viina tarbis novembris 24% (2014.a 29%) ja teisi kangeid alkohoolseid jooke 25% (2014.a 33% alkoholitarbijatest). Tarbijate arvu järgi olid novembris populaarsemad alkohoolsed joogid: vein ja vahuvein, õlu, muu kange alkohol ja viin - need eelistused on püsinud kolm viimast aastat.

Tabel 1.2. Lahjade alkoholsete jookide tarbimissagedused vanuse ja soo lõikes (% alkoholitarbijatest)

		Ei joo seda üldse	Ei joonud novembris	Jõi 1 - 3 korda kuus	Jõi 1 - 2 korda nädalas	Jõi peaaegu iga päev
VEIN, VAHUVein						
Keskmiselt		15	30	47	7	1
Vanus	18 - 29-aastased	13	29	49	7	2
	30 - 49-aastased	12	32	48	7	1
	50 - 64-aastased	21	26	45	6	2
	65 - 74-aastased	14	34	48	4	0
Sugu	naised	13	28	53	5	1
	mehed	17	33	41	8	1
ÕLU						
Keskmiselt		35	19	26	16	4
Vanus	18 - 29-aastased	40	16	26	18	0
	30 - 49-aastased	32	15	32	17	4
	50 - 64-aastased	36	26	19	14	5
	65 - 74-aastased	37	24	21	11	7
Sugu	naised	55	22	17	5	1
	mehed	14	16	36	27	7
LONG DRINGID, KOKTEILID						
Keskmiselt		49	36	13	2	0
Vanus	18 - 29-aastased	35	44	17	4	0
	30 - 49-aastased	44	39	15	2	0
	50 - 64-aastased	57	33	7	2	1
	65 - 74-aastased	77	15	8	0	0
Sugu	naised	50	37	11	2	0
	mehed	48	35	15	2	0
SIIDER						
Keskmiselt		48	34	15	3	0
Vanus	18 - 29-aastased	23	36	34	7	0
	30 - 49-aastased	48	36	13	3	0
	50 - 64-aastased	60	33	7	0	0
	65 - 74-aastased	78	19	3	0	0
Sugu	naised	47	34	17	2	0
	mehed	50	33	13	4	0

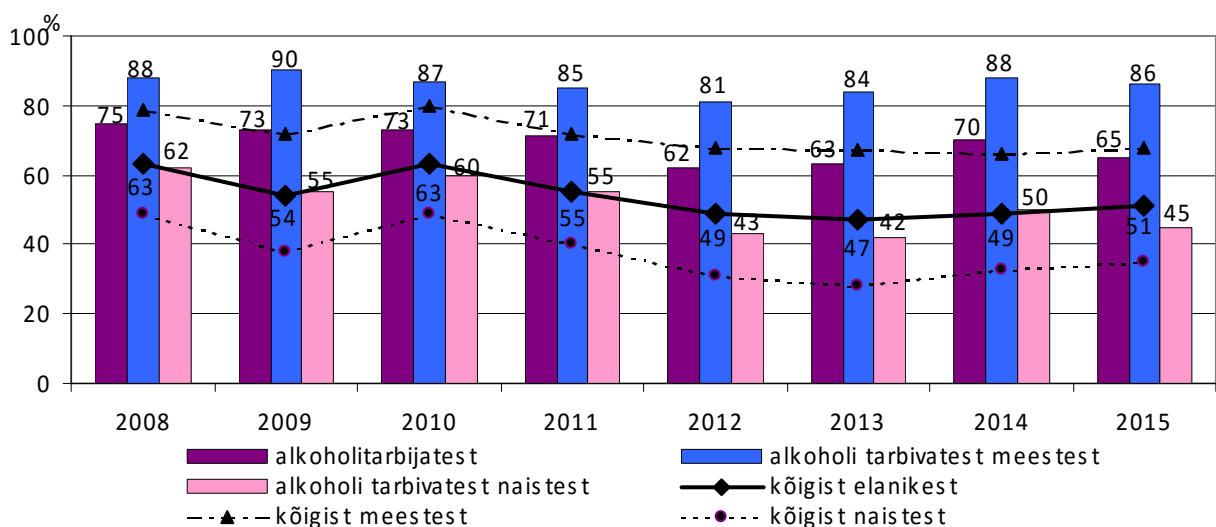
Eesti alkoholitarbijad eelistavad lahjasid alkohoolseid jooke kangetele, mis avaldub peale tarbijate suuremas arvus ka suuremas tarbimise sageduses. Kõige sagedamini juuakse õlut - iga päev joob õlut 4%, paar korda nädalas 16%, 1-3 korda kuus 26% alkoholitarbijatest. Meeste tarbimismuster erineb oluliselt naiste omast, õlut juuakse märgatavalt sagedamini: 7% joob õlut iga päev, 27% paar korda nädalas ja 36% 1-3 korda kuus (naistel vastavalt 1%, 5% ja 17%).

Vein on teine alkohoolne jook, mida sagedamini juuakse. Tüüpiline tarbimissagedus on 1-3 korda kuus ja sellise sagedusega joob veine 47% alkoholitarbijatest, 1-2 korda nädalas joob veine 7% ja igapäevaselt 1% alkoholitarbijatest. Viina ja muude kangete alkohoolsete jookide tarbimine ei ole muutunud sagedasemaks, neid jooke juuakse endiselt harvemini kui veini ja õlut, kuid sagedamini kui siidrit ja teisi lahjasid alkohoolseid jooke. Viina ja muud kanget alkoholi juuakse tüüpiliselt 1-3 korda kuus – viina 20% ja teisi kangeid alkohoolseid jooke 23% alkoholitarbijatest, kusjuures aastaga üha harvemini (2014.a 1-3 korda kuus 26% ja 30%). Igapäevast kange alkoholi tarvitamist tunnistas uuringus vaid 1%, mida võib pidada alahinnatuks. Tegelik liigtarvitajate osakaal on suurem, kuna suur osa igapäevastest tarbijatest pole võimelised ankeedile vastama ja osa peab oma tarbimist mõõdukaks või väheseks.

Siidreid, *long drinke* ja kokteile juuakse võrreldes ülalnimetatutega harva, sagedamini 1-3 korda kuus (13-15% alkoholitarbijatest).

ÕLU on jäänud meeste joogiks ja see eripära püsib läbi aastate. Õlut ei joonud 2015. aastal üldse 55% nais- ja 14% meessoost alkoholitarbijatest. Vähemalt kord kuus või sagedamini õlut joovatest tarbijatest olid 75% mehed ja 25% naised. Meeste sagedasemas õllejoomises pole toimunud muutust. Õlut joovad eelkõige keskealised, igakuistest tarbijatest moodustasid 30-49-aastased 48% ja 50-64-aastased 23%, seega 71% tarbijatest on vanuses 30-64 aastat. (joonis 1.8).

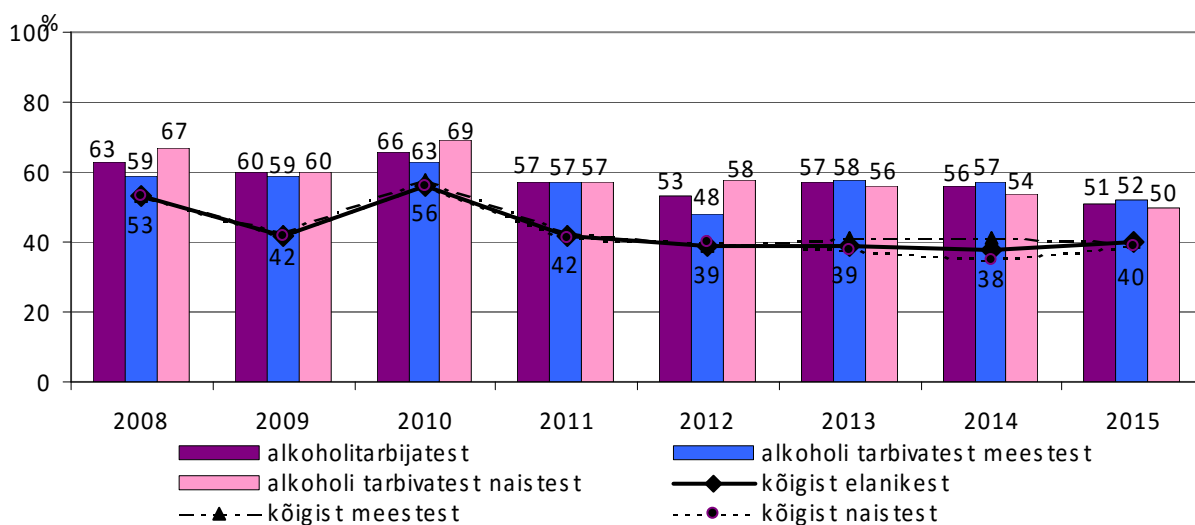
Joonis 1.8. Õlle tarbijate osakaal elanike ning alkoholitarbijate hulgas soo lõikes 2008-2015 (%)

Tarbijaskonna osakaal kõigist elanikest püsib stabiilne alates 2012. aastast, kuid alkoholitarbijate hulgas on aasta jooksul toimunud langus – alkoholi tarbivate naiste hulgas oli õllejoojaid vähem

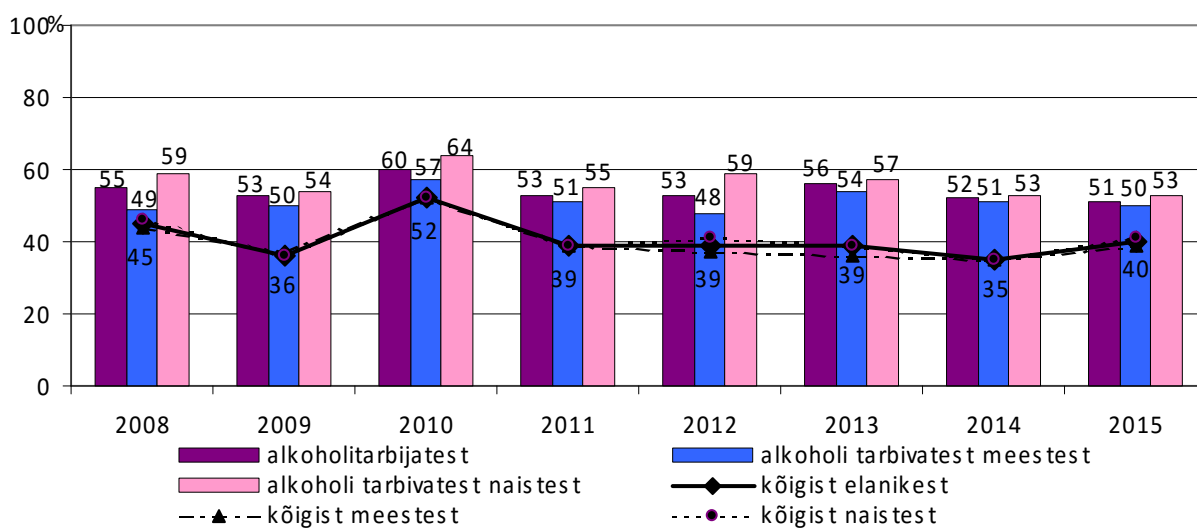
LONG DRINKID ja *KOKTEILID* ei ole Eesti alkoholitarbijate hulgas kuigi populaarsed. 2015. aastal jõi seda jooki 51% alkoholitarbijatest ja igakuiseid tarbijaid oli vaid 15%. Jooki eelistavad nooremad, alla 50-aastaste igakuiste tarbijate osakaal oli 76%, neist 18-29-aastasi 30% ja 30-49-aastasi 46%. *Long drink* ja kokteilijoogid on poolehoidu võitnud rohkem eestlaste kui mitte-eestlaste hulgas. Nii mees- kui naissoost tarbijate osakaal on aasta jooksul vähenenud, meeste ja naiste tarbimismuster on väga sarnane. Alates 2008. aastast on *long drinkide* ja kokteilide tarbimine alkoholi tarbivate naiste hulgas vähenenud. Meeste hulgas on tarbimise suund languses alates 2013. aastast (joonis 1.9).

Joonis 1.9. *Long drinkide*, kokteilide tarbijate osakaal elanike ning alkoholitarbijate hulgas soo lõikes 2008-2015 (%)

SIIDER on olnud ja jäänud Eestis noorte joogiks. 2015. aastal jõi siidrit 52% alkoholitarbijatest, igakuiseid tarbijaid oli 18%. Tarbijaskonnast 87% olid alla 50-aastased, sh 18-29-aastasi 50% ja 30-49-aastasi 37%. Siidrit eelistavad veidi enam naised ja eestlased. Kõige vähem tarbijaid oli eakaimate vanuserühmas (65 ja vanemad). Tarbijaskond on vähenenud 2008. aastast, kuid viimase aasta jooksul olnud suhteliselt püsiv. Uuringutevahelisel perioodil on tarbijaskond noorenenud, suurenenud on alla 30-aastaste alkoholitarbijate osakaal (joonis 1.10).

Joonis 1.10. Siidri tarbijate osakaal elanike ning alkoholitarbijate hulgas soo lõikes 2008-2015 (%)

Tabel 1.3. Kangete alkoholsete jookide tarbimissagedused vanuse ja soo lõikes (% alkoholitarbijatest)

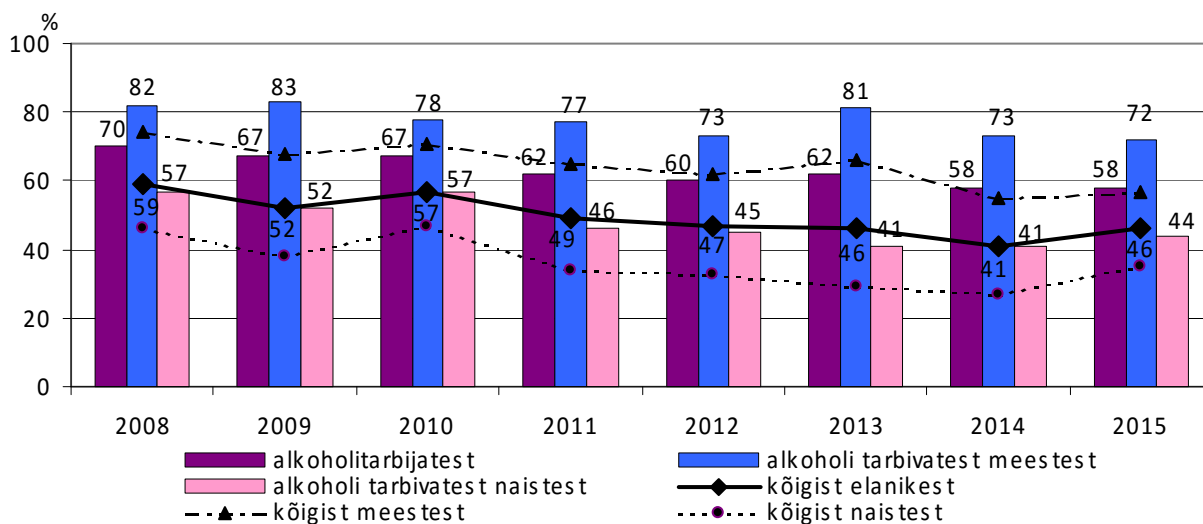
		Ei joo seda üldse	Ei joonud novembris	Jõi 1 - 3 korda kuus	Jõi 1 - 2 korda nädalas	Jõi peaaegu iga päev
VIIN						
Keskmiselt		42	34	20	3	1
Vanus	18 - 29-aastased	44	49	7	0	0
	30 - 49-aastased	42	29	24	4	1
	50 - 64-aastased	42	33	20	4	1
	65 - 74-aastased	42	27	28	3	0
Sugu	naised	56	33	10	1	0
	mehed	28	35	31	5	1
MUUD KANGE ALKOHOL (VISKI, BRÄNDI, LIKÖÖR jne)						
Keskmiselt		37	38	23	1	1
Vanus	18 - 29-aastased	39	41	20	0	0
	30 - 49-aastased	36	35	26	2	1
	50 - 64-aastased	34	41	23	2	0
	65 - 74-aastased	46	33	21	0	0
Sugu	naised	48	35	17	0	0
	mehed	25	40	32	2	1

VIIN on meeste jook, mida tarbib 58% alkoholitarbijatest - 72% meestest ja 44% naistest, igakuiseid viinajoojaid oli alkoholitarbijatest 24% (37% meestest ja 11% naistest), ülejäänud joovad viina harvem. 79% igakuistest viinatarbijatest olid vanuses 30-64 aastat, sh 49% vanuses 30-49 aastat ja 30% vanuses

50-64 aastat. Vaid 6% igakuistest viinajoojatest olid alla 30-aastased noored ja noorte osakaal väheneb. Samas on tarbijaskond aastaga noorenenud, 30-49-aastaste osakaal on suurenenud peamiselt 50-64-aastaste arvelt. 2010. aastast alanud üldine langustrend on peatunud (joonis 1.11).

Joonis 1.11. Viinatarbijate osakaal elanike ning alkoholitarbijate hulgas soo lõikes 2008-2015 (%)

Alkoholsete jookide valmistamine kodumajapidamistes isiklikuks tarbimiseks

Eestis on kodumajapidamistes kõige enam levinud koduveini valmistamine, kuid see on jäänud rohkem huviliste hobitegevuseks. Enamasti valmistatakse koduveini õuntest ja sõstardest, kuid ka muudest marjadest (pihlakas, aroonia, karusmari jm). 2015. aastal valmistas koduveini 8% elanikest ja aasta jooksul pole koduveinivalmistajate osakaal oluliselt langenud. Pikemas perspektiivis on aga näha aeglast langustrendi alates 2011. aastast. Stabiilne on olnud ka koduõlle valmistajate osakaal, mis püsib alates 2012. aastast 4% ja 5% vahel. 2015. aastal pruulis kodus õlut 4% elanikest. Koduõlle valmistamine on levinud rohkem maal ja maaelanike hulgas, 2015. aastal valmistas kodus õlut 6% maaelanikest ja 5% eestlastest. Puskarit valmistas 1% elanikest ja valmistamine ei ole viimase nelja aasta jooksul hoogustunud. Piirituse või viina baasil jooke valmistas 2% elanikest (tabel 1.4). Muudest kodus valmistatud alkoholsetest jookidest nimetati sagedamini marjalikööri ja õunasiidrit.

Tabel 1.4. Alkohoolsete jookide valmistamine kodus 2009 - 2015 (% vastanutest)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Koduvein	12	8	12	11	10	9	8
Koduõlu	6	6	7	4	4	5	4
Puskar	2	2	2	1	1	1	1

Välismaal ja välismaale viimiseks tehtud alkoholi ostud

Eesti Maksu- ja Tolliameti andmetel võib eraisik EL liikmesriigist tuua Eestisse maksuvabalt isiklikuks kasutamiseks kuni 90 liitrit veini või kuni 60 liitrit vahuveini, kuni 110 liitrit õlut, kuni 10 liitrit kangeid alkohoolseid jooke alkoholisisaldusega üle 22% ja 20 liitrit muid alkohoolseid jooke alkoholisisaldusega alla 22%. EL välistest riikidest võib kalendrikuu jooksul tuua kuni 4 liitrit veini, kuni 16 liitrit õlut, 2 liitrit alkohoolseid jooke alkoholisisaldusega kuni 22% (sh vahu- ja liköörvein) või 1 liitri kanget alkoholi, mille alkoholisisaldus ületab 22%².

Alkohoolsete jookide eraviisiline import on varasematel aastatel toimunud eelkõige Venemaalt ja Lätist. Kas ja kuidas on elanike harjumused aastaga muutunud, selgitati küsimusega: *“Kas olete 2015. aastal ise või teiste kaudu ostanud välismaalt alkohoolseid jooke, et neid tarbida Eestis?”* Vaatluse all olid kaks kanget alkohoolset jooki - viin ja muu kange alkohol (viski, brändi, liköör jm) - ning neli lahjemat alkohoolset jooki - vein või vahuvein, õlu, siider, *long drink* või kokteil³.

Välismaalt toovad oma tarbeks alkoholi kaasa vähesed elanikud ja kaasaostmine ei ole viimase aastaga elanike hulgas hoogustunud. 2015. aastal ostis alkoholi kaasa olenevalt joogist vaid üks tarbija kümnest. Sagedamini tuuakse välismaalt kaasa veine ja vahuveine, kanget alkoholi (viski, brändi, liköör jm) ning õlut. Kahe viimase aasta jooksul on elanikud eelistanud osta välismaalt kaasa rohkem veine ja vahuveine kui kanget alkoholi ja viina. Õlut ostetakse välismaalt kaasa vähem kui veine, kaasaostjaid on sama palju kui kangel alkoholil. Siidreid ja *long drinke* välismaalt kaasa praktiliselt ei tooda. Viina kaasaostmise trend on languses alates 2011. aastast, siidrite ja *long drinkide* ostud on stabiilselt harvad. Viina osas võib muutuse taga olla tarbijarühma, kes joovad viina, vananemine. Teiste poolt kaasatoodud alkohoolseid jooke ostavad vaid üksikud alkoholitarbijad, enamasti ostetakse jook ise reisides. 2015. aastal ostis teiste kaudu välismaalt muud kanget alkoholi 2% alkoholitarbijatest, viina ja veine 1% tarbijatest (tabel 1.5).

² <http://www.emta.ee/et/eraklient/reisimine-saadetised-umberasumine/kaupade-kaasatoomine-liiduvalisest-riigist>

³ Eesti Vabariigi Alkoholiseaduse kohaselt on lahja alkohoolne jook etanoolisisaldusega kuni 22 mahuprotsenti (kaasaarvatud) ja kange alkohoolne jook üle 22 mahuprotsendi.

Tabel 1.5. Elanike välismaal tehtud alkoholiostud (% alkoholitarbijatest)

	2011		2012		2013		2014		2015	
	Ostis ise	Ostis teiste toodut	Ostis ise	Ostis teiste toodut	Ostis ise	Ostis teiste toodut	Ostis ise	Ostis teiste toodut	Ostis ise	Ostis teiste toodut
Viin	12	5	9	2	8	2	7	1	6	1
Muu kange jook (viski, liköör jm)	14	3	9	1	9	2	10	2	7	2
Vein, vahuvein	13	3	8	1	8	2	13	1	8	1
Õlu	9	2	7	1	7	0	8	1	7	0
Siider	1	0	1	0	1	0	2	0	1	0
Long drink, kokteilid	1	1	1	1	1	1	2	0	1	0

Säilinud on Kirde-Eesti elanike suurem harjumus osta viina jm alkoholi piiri tagant. Näiteks 2015. aastal ostis viina välismaalt 19% Kirde-Eesti alkoholitarbijatest (2014. aastal 20%), Lõuna-Eestis 6%, Lääne-Eestis 1%, Kesk-Eestis 5% ja Põhja-Eestis 7% alkoholitarbijatest. Lõuna-Eesti elanike viinaostud välismaalt (st Lätist) on suurenenud, kuid 2015.a. novembris veel mitte märkimisväärselt (4% 2014. a; 6% 2015. a)

Viina ostsid elanikud 2015. aastal kaasa eelkõige Venemaalt – 48% kõigist välismaalt viina ostnutest ja Lätist (15%). Viina osteti Eestisse kaasa 13-st riigist, sh Poolast, Soomest, Rootsist ja Valgevenest. Muud kanget alkoholi ostsid elanikud 2015. aastal kaasa 29-st riigist, kõige sagedamini Venemaalt (22% kõigist välismaalt muud kanget alkoholi ostnutest), kuid ka Lätist (11%), Itaaliast (11%) ja Saksamaalt (10%). Kanget alkoholi tuuakse kaugetest riikidest kaasa meenena, nt Indoneesiast, Jaapanist, Mehhikost, Myanmarist ja Taist. Veini või vahuveini toodi kaasa 28-st riigist, peamiselt Venemaalt (15% välismaalt veini või vahuveini ostnutest), Hispaaniast (14%), Lätist (10%), Prantsusmaalt (9%) ja Saksamaalt (9%). Õlut osteti kaasa 19-st riigist, peamiselt Lätist (40% välismaalt õlut kaasa ostnutest), Tšehhist (9%), Saksamaalt (9%) ja Leedust (9%). Seega 2015. aastal töid elanikud kanget alkoholi kaasa eelkõige Venemaalt ja Lätist ning õlut valdavalt Lätist.

Eestisse isiklikuks tarbimiseks toodud alkoholi kogused olid 2015. aastal väikesed: keskmiselt 2,4 liitrit kanget alkoholi (viski, brändi, liköör jm); 5,0 liitrit veini või vahuveini aastas; 12,6 liitrit õlut ostja kohta aastas (lisa 1). Viina ostsid välismaalt kaasa pigem mitte-eestlased ja väikese sissetulekuga elanikud, muud kanget alkoholi, veine ja õlut aga jõukamad elanikud, kellel reisimisvõimalusi rohkem. Õlle ostjad olid suuresti Lõuna-Eestist.

Mitte isikliku tarbimise eesmärgil viisid elanikud välismaale kaasa enamasti kanget alkoholi (viskit, likööre jm) - 10% elanikest. Viina ostis välismaale viimiseks 4% ja õlut samuti 4% elanikest. Kaasaostetava alkoholina eelistatakse endiselt kangeid jooke, kuid kogused ei ole suured, kanget

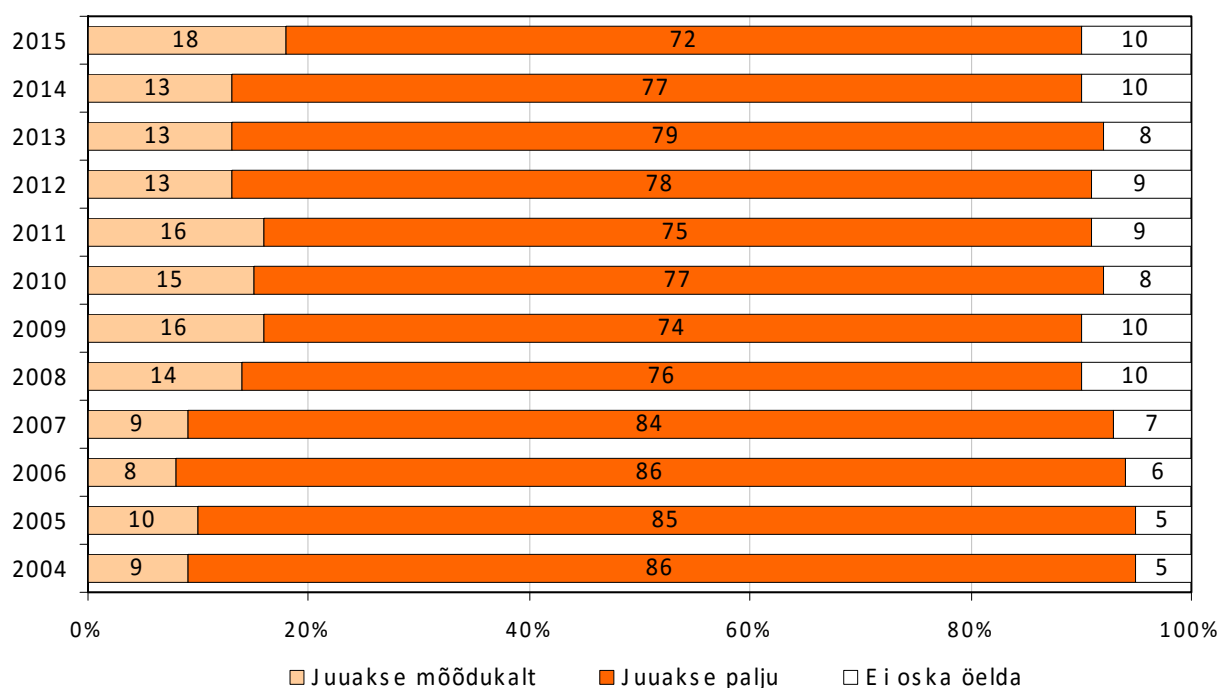
alkoholi kaasaostja kohta keskmiselt 1,7 liitrit, viina keskmiselt 2,5 liitrit, kuid tüüpiliselt võetakse kaasa 1 liiter kanget ja 1 või 2 liitrit viina. Alkohoolsete jookide välismaale kaasaostmine mitte oma tarbeks on vähenenud. 2015. aastal ostis välismaale viimiseks viina 4%, teisi kangeid alkohoolseid jooke 10% ja õlut 4% elanikest. Veine, siidreid, *long drinke* ostis mitte oma tarbeks välismaale kaasa vaid 1-2% elanikest. Mitte oma tarbeks viisid elanikud alkoholi kaasa peamiselt reisisid Soome ja Venemaale: viina peamiselt Soome; muud kanget alkoholi enamasti Venemaale ja Soome; veine ja vahuveine Soome ja Venemaale; õlut, siidrit ja *long drinke* samuti Soome. Viina ja õlut ostsid välismaale viimiseks sagedamini kaasa Põhja-Eesti elanikud ja tallinlased, eestlased ja mehed.

1.3. Hinnangud eestimaalaste alkoholitarbimisele ja seonduvad probleemid

Hinnanguid eestimaalaste alkoholitarbimisele on uuritud alates 2001. aastast. Ekspertküsimusele: “Milliseks Te hindate eestimaalaste praegust alkoholitarbimist?”, võis vastuseks valida: *juuakse vähe*, *juuakse mõõdukalt*, *juuakse palju*⁴ või *ei oska öelda*.

Elanikud on olnud aastaid seisukohal, et kaasmaalased joovad palju ja see üldhinnang pole muutunud. 2015. aastal oli 72% vastanutest arvamusel, et juuakse palju, 17% hindas alkoholitarbimist mõõdukaks ja 1% väheseks, 10% vastanutest ei osanud hinnangut anda. Joonisel 1.12 on toodud vaid kolme vastusvariandi jaotused, sest *juuakse vähe*-hinnanguid (1%) oli väga vähe ja neid ei anta igal aastal, 1% on liidetud *juuakse mõõdukalt*-hinnangutega (1%+17%).

Joonis 1.12. Elanike hinnangud kaasmaalaste alkoholitarbimisele 2004 - 2015 (% vastanutest)

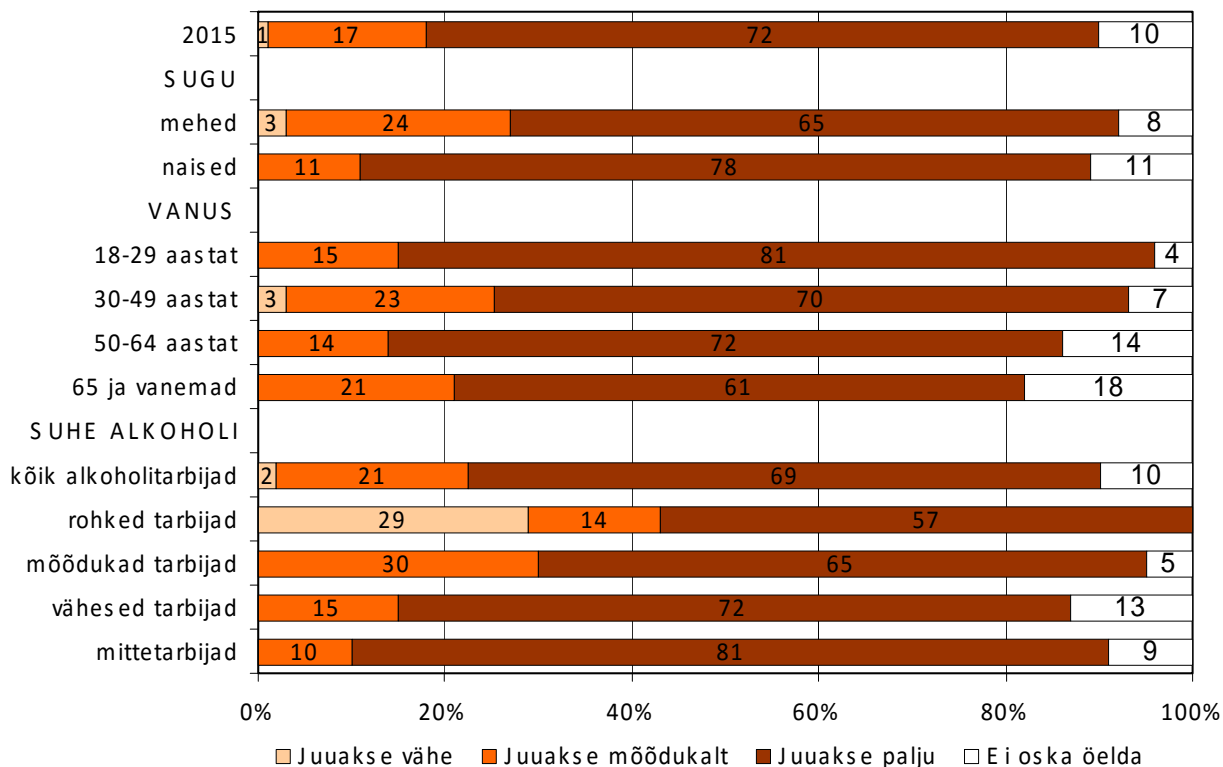

⁴ Küsimuse ühtlustamisel isikliku alkoholitarbimise küsimusega võeti välja *juuakse liiga palju*-vastusvariant, mis kajastub edaspidi juuakse palju-hinnangutes.

Eesti üldist alkoholitarbimist hinnatakse märksa kriitilisemalt võrreldes isikliku tarbimisega. Kui 54% elanikest hindas isiklikku tarbimist väheseks, siis kogu Eestile andis sarnase hinnangu vaid 1% vastanutest; mõõdukat isiklikku tarbimist tõdes 22% elanikest, kaasmaalaste puhul 17%; suurt alkoholitarvitamist märkis enda puhul 4% elanikest, Eesti puhul 72%. Ühelt poolt võib tõdeda nagu eesti vanasõnas, et *enda silmas palki ei näe, teise silmas pindu küll*. Vastuolu isikliku tarbimise ja elanike üldise alkoholitarbimise vahel püsib. Samas tuleneb see vastuolu ka sellest, et suure osa alkoholist joovad ära liigtarbimise kimpus olevad inimesed. Samas on ka eksperthinnang eestimaalaste tarbimisel muutnud aastatega vähem negatiivseks. Kui 2015.a hindas eestimaalaste alkoholitarbimist liialt kõrgeks 72% vastanutest, siis 2014. aastal oli selliseid vastanuid 77%, 2013. aastal 79%, 2004. aastal 86%.

Hinnangud kaasmaalaste alkoholitarbimisele olid elanike rühmades samasuunalised, enim mõjutas hinnanguid vastaja isiklik suhe alkoholi (joonis 1.13, lisa 2.3). Mida rohkem isiklikult alkoholi tarbiti, seda tolerantsemalt suhtuti kaaskodanike alkoholitarvitamise ja mida vähem ise alkoholi tarbiti, seda kriitilisemad oldi üldise tarbimise suhtes. Ka mehed nägid üldist alkoholitarbimist vähem sünetes värvides ja pidasid tarbimist mõõdukamaks: 65% meestest andis hinnangu *juuakse liiga palju*, 24% *juuakse mõõdukalt* ja 3% *juuakse vähe*, naistest vastavalt 78%, 11% ja 0%. Noored on jätkuvalt kõigist vanuserühmadest kõige kriitilisemad elanike alkoholitarbimise suhtes, 81% 18-29-aastastest noortest oli arvamusel, et *juuakse palju* (kõigist elanikest 72%).

Joonis 1.13. Elanike rühmade hinnangud kaasmaalaste alkoholitarbimisele (% vastanutest)

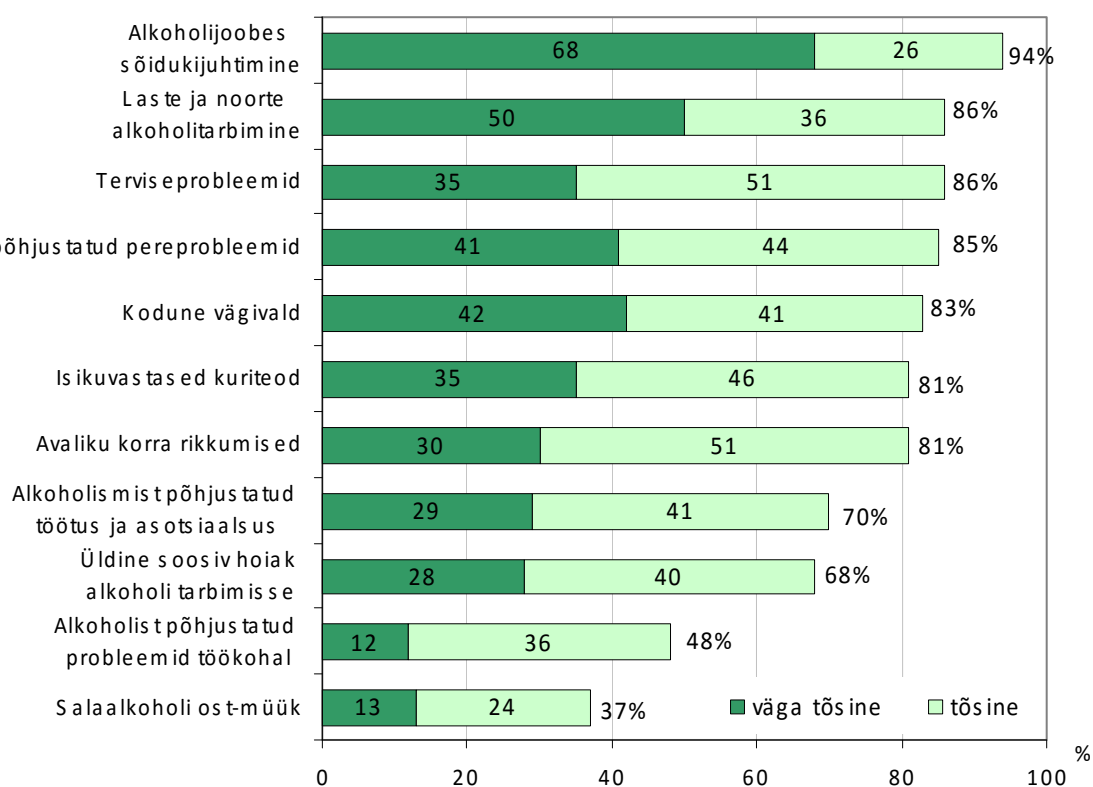

Elanikud puutuvad igapäevaselt kokku alkoholi tarbimisest tingitud tervise- ja sotsiaalsete probleemidega, vigastuste, õnnetuste, surmade ja joobes mootorsõiduki-juhtidega. Samas käsitletakse

osade poliitikute ja äriühingute puhul alkoholi siiani tavapärase tarbekaubana mõistmata sõltuvusprobleemide tõsidust. Riigi kahjudega seotud kulude vähendamiseks oleks mõistlik tegeleda ennetuse ja probleemide algpõhjusega. Elanikud on alates 2009. aastast hinnanud mitmesuguste alkoholitarbimisest tulenevate probleemide tõsidust Eestis ja avaldanud oma arvamust, kas tegemist on *väga tõsise, tõsise probleemiga, probleem ei ole tõsine* või ei osata hinnangut anda.

2015. aastal olid alkoholitarbimisega kaasnevatest probleemidest elanike hinnangul kõige tõsisemad alkoholijoobes sõiduki juhtimine, laste ja noorte alkoholitarbimine, terviseprobleemid ja alkoholist põhjustatud pereprobleemid. Viimase kahe aasta jooksul ei ole elanikud tunnetanud olukorra paranemist (joonis 1.14).

Joonis 1.14. Elanike hinnangud alkoholiga seotud probleemide tõsidusele Eestis 2015. aastal (% vastanutest)

Alkoholijoobes sõiduki juhtimine on olnud kõige tõsisemaks probleemiks alates 2009. aastast ja on seda tänaseni. 2015. aastal pidas alkoholijoobes sõiduki juhtimist tõsiseks probleemiks 94% vastanutest, neist 68% väga tõsiseks ja 26% tõsiseks probleemiks, 3% vastanutest ei pidanud probleemi tõsiseks ja 3% ei osanud hinnangut anda.

Laste ja noorte alkoholitarbimine on teine pakiline probleem, mille osas pole samuti näha muutust paremusele. Tõsiseks probleemiks pidas seda endiselt 86% vastanutest, neist 50% väga tõsiseks ja 36% tõsiseks, 5% ei pidanud probleemi tõsiseks ja 9% oli raskustes hinnangu andmisega. Laste ja noorte alkoholitarbimine teeb naised rohkem murelikuks kui mehi, 90% naistest pidas seda tõsiseks probleemiks,

meestest vastavalt 80%. Alkoholi isiklikult tarbimine või mittetarbimine ei pisendanud probleemi tajumist laiemalt ühiskonnas (tabel 1.6).

Alkoholitarbimisega kaasnevaid terviseprobleeme pidas tõsiseks valupunktiks 86% elanikest, neist 35% väga tõsiseks, 51% tõsiseks, 5% ei pidanud probleemi tõsiseks ja 9% ei andnud hinnangut. Naiste ja karsklaste hinnang kaasnevatele terviseprobleemidele oli märksa teravam võrreldes meeste ja rohkete või mõõdukate alkoholitarbijatega. Näiteks, 90% naistest pidas terviseprobleeme tõsiseks, neist 43% väga tõsiseks, meestest vastavalt 82% ja 25%.

Probleemid ei puuduta mitte ainult tarbijat ennast, vaid väga sageli pereliikmeid ja teisi lähedasi. Nii tõi kaheksa elanikku kümnest tõsise probleemina esile alkoholist põhjustatud pereprobleeme (85%), kodust vägivalda (83%), isikuvastaseid kuritegusid (81%) ja avaliku korra rikkumisi (81%). Jällegi näevad naised probleeme enam kui mehed ja hinnangud on kriitilisemad. Alkoholist põhjustatud pereprobleemid on tõsine valupunkt 90% naiste ja 80% meeste hinnangul, kodune vägivald 88% naiste ja 77% meeste hinnangul, isikuvastased kuriteod 86% naiste ja 75% meeste hinnangul ning avaliku korra rikkumised 85% naiste ja 77% meeste hinnangul.

Seitse elanikku kümnest märkis tõsise probleemina alkoholismist põhjustatud töötust ja asotsiaalsust (70%, 77% naistest ja 62% meestest) ning ühiskonna üldist soosivat hoiakut alkoholitarbimisse (68%, 75% naistest ja 60% meestest). Iga teine elanik pidas tõsiseks probleemiks Eestis alkoholitarbimisest tingitud probleeme töökohal (48%). Salaalkoholi ostmise ja/või müümisega seonduvad probleemid on aastaga vähenenud, 2015. a märkis tõsise valupunktina 37% vastanutest.

Alkoholitarbimisega kaasnevad probleemid on Eestis jätkuvalt teravad, näiteks alkoholijoobes mootorsõiduki juhtimine, laste ja noorte alkoholitarbimine, liigtarbimisest tingitud tervise- ja pereprobleemid ning lähisuhtevägivald. 2015. aastal korraldasid mitmed institutsioonid (politsei, Tervise Arengu Instituut, MTÜ Terve Eesti jt) ennetavaid operatsioone ja kampaaniaid, viisid läbi kontrollid ja reide joobes juhtide tabamiseks ja riskikäitumiste ärahoidmiseks. Kõik need ettevõtmised on olnud vajalikud, et tekitada inimestes seesmine motivatsioon oma käitumise muutmiseks. Alkoholitarbimise vähendamist pidas 2015. aastal vajalikuks 77% vastanutest, 7% leidis, et tarbimist ei pea vähendama ja 16% ei omanud antud küsimuses seisukohta (joonis 1.15).

Kõikides elanike rühmades oldi seisukohal, et elanike alkoholitarbimist tuleks vähendada. Kuid mida sagedasem alkoholitarbija, seda vähem häirib kaaskodanike alkoholitarbimine ja seda vähem tunnetatakse vajadust Eestis tarbimist vähendada. Alkoholitarbimine ja selle sagedus muudab elanike hoiakuid alkoholitarbimise suhtes tolerantsemaks. Näiteks karsklastest pidas vajalikuks elanike alkoholitarbimist vähendada 92%, vähestest tarbijatest 78%, mõõdukatest 67% ja rohketest tarbijatest 49% (joonis 1.16). Naistest, kes on võrreldes meestega väiksemad alkoholitarbijad (ei tarbi – 21% naistest ja 20% meestest, tarbib vähe - 63% naistest ja 45% meestest, tarbib mõõdukalt - 15% naistest ja

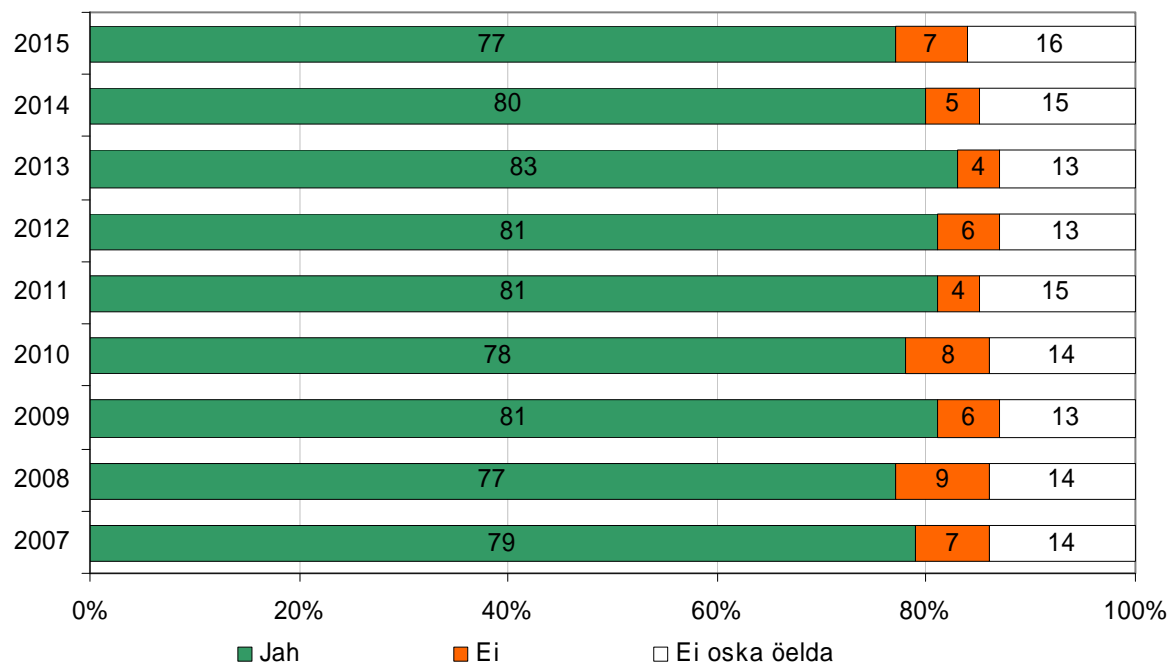
29% meestest, tarbib palju - 1% naistest ja 6% meestest), pidas 86% vajalikuks alkoholitarbimist vähendada, meestest vastavalt 68% (lisa 2.8).

Tabel 1.6. Alkoholiga seonduvate probleemide tõsidus Eestis 2009 - 2015 (% vastanutest)

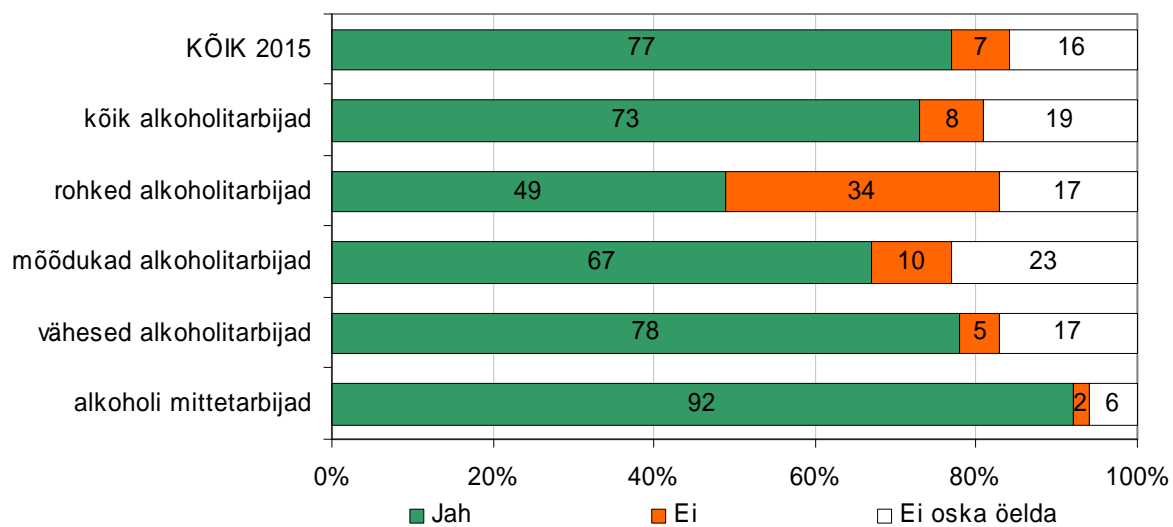
	2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015	
	väga tõsine	tõsine	väga tõsine	tõsine	väga tõsine	tõsine	väga tõsine	tõsine	väga tõsine	tõsine	väga tõsine	tõsine	väga tõsine	tõsine
Alkoholi-joobes sõiduki juhtimine	62	33	51	42	58	38	58	35	65	30	58	34	68	26
Laste ja noorte alkoholi tarbimine	60	34	57	34	55	37	54	36	56	33	48	38	50	36
Terviseprobleemid	38	47	34	52	39	50	37	52	38	51	35	52	35	51
Alkoholist põhjustatud pereprobleemid	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	38	47	41	44
Kodune vägivald	44	45	38	46	37	48	43	45	41	43	38	46	42	41
Isikuvastased kuriteod	45	45	37	48	40	48	41	45	38	46	30	51	35	46
Avaliku korra rikkumised	38	51	28	57	31	56	32	56	31	56	25	57	30	51
Alkoholismist põhjustatud töötus ja asotsiaalsus	33	43	33	44	35	46	35	44	35	45	32	45	29	41
Üldine soosiv hoiak alkoholi tarbimisse	24	41	26	40	25	42	24	43	28	42	23	43	28	40
Alkoholist põhjustatud probleemid töökohal	13	34	11	31	13	33	14	33	12	36	10	34	12	36
Salaalkoholi ost-müük	19	31	14	34	14	37	16	36	13	37	13	31	13	24

Joonis 1.15. Elanike hinnangud alkoholitarbimise vähendamise vajalikkusele Eestis aastatel 2007 - 2015 (% vastanutest)

Joonis 1.16. Karsklaste ja alkoholitarbijate hinnangud alkoholitarbimise vähendamise vajalikkusele Eestis (% vastanutest)

2. Hinnangud Eesti riigi alkoholipoliitikale

Eesti riigi alkoholipoliitika eesmärgiks on vähendada elanike alkoholi tarbimist, millega kaasnevalt väheneksid ka liigtarbimisega seonduvad vigastused, õnnetused, kuritegevus ja tervisekahjud. Teema püsib avalikkuse huvi keskpunktis, millest johtuvalt on tootjad hakanud elanike tervise huvides otsima kompromisslahendusi (väiksemad pakendid, lahjemad joogid jne). 2016. aastal on riigi prioriteediks kujunemas alkoholi kättesaadavuse vähendamine, reklaamipiirangud, alkoholi müügikeelust kinnipidamine joores elanikele ja tugiteenused alkoholisõltlastele⁵. Lisaks riigile kujundavad Eestis alkoholipoliitikat kohalikud omavalitsused. Näiteks on Kuressaare linn koos ettevõtjatega käivitanud pilootprojekti alkoholi kättesaadavuse ja alaealiste alkoholitarbimise vähendamiseks⁶. 2016. aasta märtsi lõpust on 30 ettevõttes (toitlustusasutused, tanklad, ööklubid, kauplused jt) üleval kleebised, millega kutsutakse üles alkoholi ostes dokumenti näitama ja viidatakse müüjate õigusele seda küsida. Järgnevalt alkoholi kättesaadavuse hetkeseisust, elanike hinnangutest alkoholi kättesaadavusele, alkoholireklaami ja noorte alkoholitarbimise vähendamiseks mõeldud piirangutele ja alkoholi müügile tanklates, spordivõistlustel ja kultuuriüritustel. Lisaks antakse ülevaade meetmetest ja institutsioonidest, millele elanikud loodavad alkoholitarbimise vähendamisel ning elanike ootustest riigi alkoholipoliitikale.

2.1. Alkoholi kättesaadavus – müügilubade arv

Eestis on kultuurilised hoiakud alkoholi liigtarbimise suhtes leebed, alkohol kergesti kättesaadav ja sissetulekute tõus ületab alkoholi hinnatõusu, mistõttu on tarbimine liialt suur ja rahva tervist kahjustav. 2015. aastal tarbiti Eestis iga 15+ elaniku kohta 10,3 liitrit absoluutalkoholi (iga elaniku kohta 8,7 l), kusjuures Maailma Tervishoiuorganisatsioon (WHO) peab soovituslikuks 6 liitrit. Eestis on alkoholi tarbimine viimasel 4 aastal vähenenud, kuid hinnates kahjude ja kulude endiselt suurt taset, on tarbimise vähendamise võimalusi veel palju. Alkoholi kättesaadavuse üle hinnangu andmiseks saab tugineda Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi majandustegevuse registri alkoholi müügilubade statistikale⁷. Andmeid tõlgendades on oluline märkida, et kui enne 1. juulit 2014 pidi müügiloa taotlema igale tegevuskohale, siis peale 1. juulit 2014 võib ühe müügiloaga olla haaratud mitu tegevuskohta. Registri andmebaas sisaldab nii ühe kui teise tingimusega väljaantud kehtivaid müügilube. Seega müügilubade arv ei pruugi vastata tegevuskohtade arvule.

Majandustegevuse registri andmete analüüs näitab, et alkoholi kättesaadavus on linnades oluliselt parem kui maal, eriti suuremates linnades. Alkoholi jaemüügiluba omas Tallinnas 55 kauplust, Pärnus 41 kauplust, Tartus 39 kauplust ja Viljandis 26 kauplust 10 km² kohta. Maakondades oli müügikohtade kontsentratsioon väiksem, kehtivaid müügilube oli oluliselt vähem – alates 0,2 Hiiumaal kuni 0,8 Tartumaal 10 km² kohta. Maakondadest eristus Harjumaa, kus kehtivaid alkoholi müügilube oli 10 km² kohta 3 kauplusel (tabel 2.1).

⁵ Alkoholipoliitika roheline raamat: https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/eesmargid_ja_tegevused/Tervis/Tervislik_eluviis/alkoholi_roheline_raamat-19.02.14.docx

⁶ <http://tarbija24.postimees.ee/3637711/saaremaal-tuleb-napsu-ostes-koigil-dokumenti-naidata>

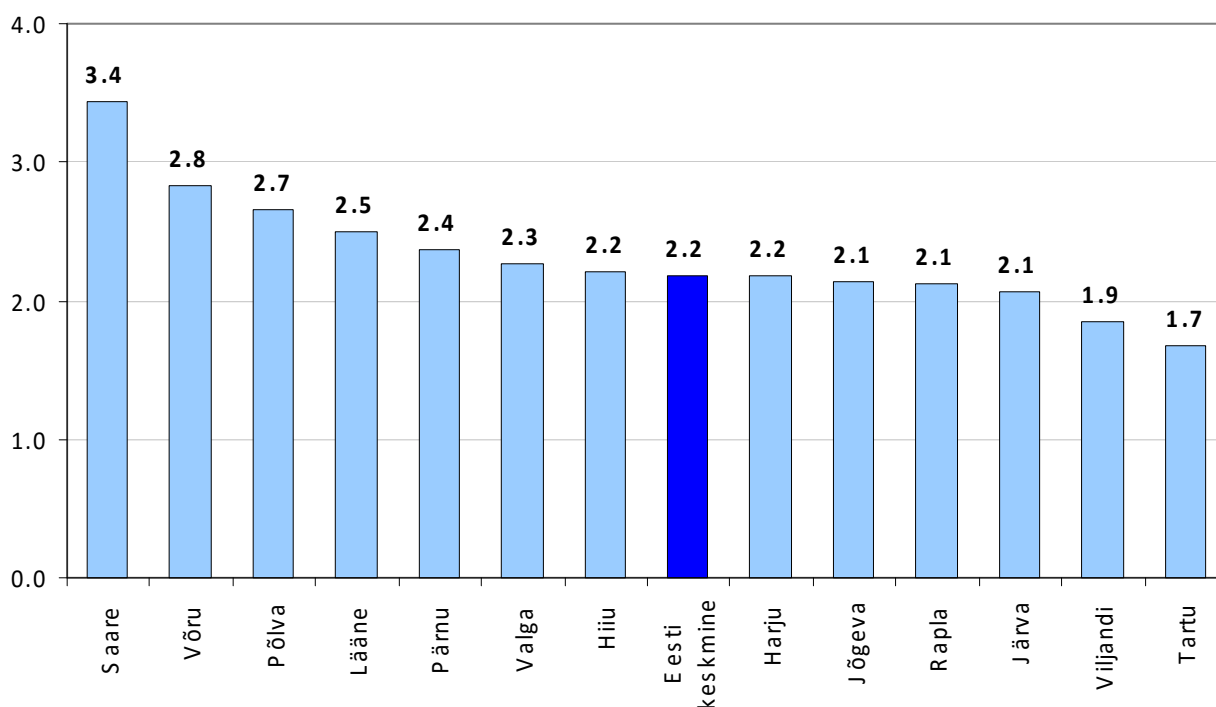
⁷ Algandmed pärinevad Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi hallatavast majandustegevuse registrist seisuga 27.04.2016

Tabel 2.1. Kehtivate alkoholi müügilubade arv 10 km² kohta 2016

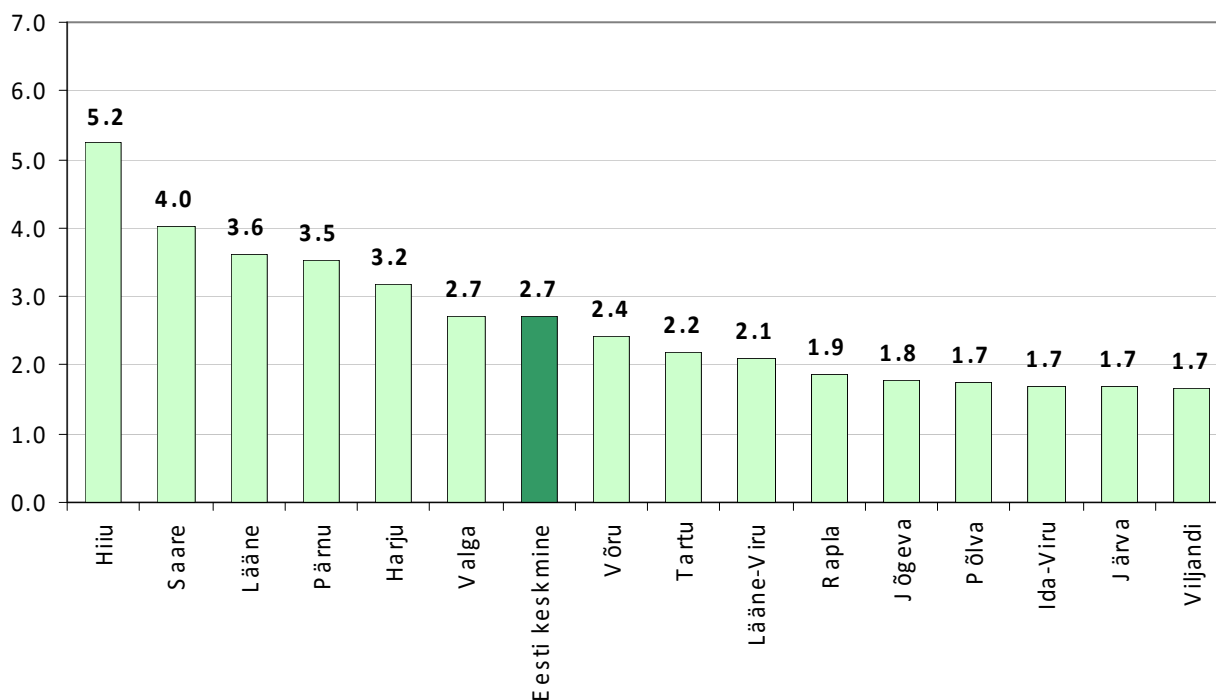
Maakond/linn	Jaemüük	Toitlustus	Kokku sh hulgemüük
Harju	2,9	4,2	8,7
Tallinn	54,9	97,5	187,2
Hiiu	0,2	0,4	0,7
Ida-Viru	0,7	0,7	1,5
Narva	10,8	8,7	22,1
Kohtla-Järve	8,8	11,7	21,9
Jõgeva	0,3	0,2	0,5
Järva	0,3	0,2	0,5
Lääne	0,3	0,4	0,6
Lääne-Viru	0,6	0,3	1,0
Põlva	0,3	0,2	0,6
Pärnu	0,4	0,6	1,1
Pärnu	30,6	59,4	96,6
Rapla	0,2	0,2	0,5
Saare	0,4	0,4	0,8
Tartu	0,8	1,1	2,1
Tartu	39,0	62,8	111,5
Valga	0,3	0,4	0,8
Viljandi	0,3	0,2	0,5
Viljandi	26,0	28,7	58,7
Võru	0,4	0,3	0,8
Kokku	0,7	0,8	1,7

Koos toitlustusasutusega omasid alkoholi müügilube enim Tallinna, Tartu ja Pärnu kauplused, vastavalt 152, 102 ja 90 luba 10 km² kohta. Elanike arvu suhtes oli alkoholi jaemüügilube kõige enam Saaremaa, Võru- ja Põlvamaa kauplustel (vastavalt 3,4; 2,8 ja 2,7 luba 1000 elaniku kohta), kõige vähem aga Tartu- ja Viljandimaa kauplustel (1,7 ja 1,9 luba 1000 elaniku kohta, joonis 2.1).

Joonis 2.1. Alkoholi müügilubade arv jaemüüjatel 1000 elaniku kohta

Joonis 2.2. Alkoholi müügilubade arv toitlustusasutustes 1000 elaniku kohta

Alkoholi müügiluba toitlustusasutusi oli 1000 elaniku kohta enim Hiiu- (5,2), Saare- (4,0) ja Läänemaal (3,6) ning kõige vähem Põlva-, Ida-Viru-, Järva-, ja Viljandimaal (kõik 1,7) (joonis 2.2). Alkoholi müügilubade arv on registri andmetel järjepidevalt suurenenud, kahel viimasel aastal on kasv olnud +9%. 2016. aasta aprilli lõpu seisuga oli Eestis alkoholi 7296 müügiluba, 2014. aastal 6664, kasv +9,5%. Võrreldes 2015. aastaga on enim müügilube lisandunud hulgimüüjatel, kasv +44,5%; vähem aga toitlustusasutustes +6,5% ja jaemüügi-ettevõtetes +5,3% (tabel 2.2).

Tabel 2.2. Alkoholi müügilubade arv jae-, hulгимүүjatel ja toitlustusasutustes 2016 (27.04.2016 seisuga)

Maakond/ linn	Müügilube kokku		Müügilube jaemүүjatel		Müügilube hulгимүүjatel		Müügilube toitlustus-asutustes	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Harju	2954	3753	948	1254	424	665	1582	1834
Tallinn	2286	2963	643	869	293	551	1350	1543
Hiiu	78	71	21	19	8	7	49	45
Ida-Viru	616	514	310	225	32	38	274	251
Narva	213	188	114	92	17	22	82	74
Kohtla-Järve	99	92	59	37	5	6	35	49
Jõgeva	144	123	85	66	3	2	56	55
Järva	145	120	77	62	9	7	59	51
Lääne	172	153	66	60	3	6	103	87
Lääne-Viru	287	380	138	229	20	27	129	124
Põlva	129	129	75	73	6	8	48	48
Pärnu	575	511	251	195	18	25	306	291
Pärnu	376	309	133	98	17	21	226	190
Rapla	153	147	96	73	7	10	50	64
Saare	255	247	116	109	11	10	128	128
Tartu	577	639	235	254	46	54	296	331
Tartu	405	435	142	152	36	38	227	245
Valga	179	154	92	68	5	5	82	81
Viljandi	208	175	112	87	10	10	86	78
Viljandi	98	88	41	39	4	6	53	43
Võru	192	180	102	94	7	6	83	80
Kokku	6664	7296	2724	2868	609	880	3331	3548

2.2. Alkoholi kättesaadavus – müügikoha kaugus elukohast

Alkoholi kättesaadavusel ja tarbimisel on seos. Kuna Eestis oli aprilli 2016 seisuga kehtivaid alkoholi müügilube üle 7 tuhande ja müügilubade arv suureneb, samas soovitakse elanike alkoholitarbimist vähendada, siis ei ole tulevikus pääsu alkoholi kättesaadavuse ja müügikohtade piiramisest. Uuringus valiti kättesaadavuse näitajaks aeg, kui kiiresti on võimalik soovi korral alkoholi osta. Elanikud hindasid lähima müügikoha kaugust oma elukohast, kas *müügikohta jõudmiseks kulub kuni 10, kuni 30 või rohkem kui 30 minutit.*

Alkohol on Eesti elanikele jätkuvalt väga kergesti kättesaadav. 85% vastanutest märkis, et ostukohta jõudmiseks kulub 10 minutit või vähem, 12% vastanutest kulutaks müügikohani jõudmiseks kuni pool tundi ja 3% rohkem kui pool tundi (tabel 2.3). Aastatel 2013 - 2015. aastal kulus 86%-il elanikest alkoholi müügikohta jõudmiseks 10 minutit või vähem, st muutust pole.

Endiselt on alkohol kättesaadavam Põhja-Eestis ja linnades, rohkem aega kulub alkoholi müügikohani jõudmiseks maainimestel. Alkoholi kättesaadavus erineb linnas ja maal. Kui linnades jõuab 10 minutiga lähima alkoholi müügikohani 95% tallinlastest, 95% suuremate linnade ja 90% väikelinnade elanikest, siis maaelanikest 69% ja 25%-il kulub aega kauem kui pool tundi (lisa 2.4).

Tabel 2.3. Alkoholi lähima müügikoha kaugus elukohast (% vastanutest)

		Aega kulub kuni 10 min	Aega kulub kuni 30 min	Aega kulub üle 30 min
Keskmiselt		85	12	3
Regioon	Põhja-Eesti	89	10	1
	Kesk-Eesti	81	14	5
	Kirde-Eesti	93	4	3
	Lääne-Eesti	87	12	1
	Lõuna-Eesti	75	20	5
Elukoht	Tallinn	95	5	0
	suured linnad	95	5	0
	väikelinnad	90	8	2
	maa-asulad	69	25	6

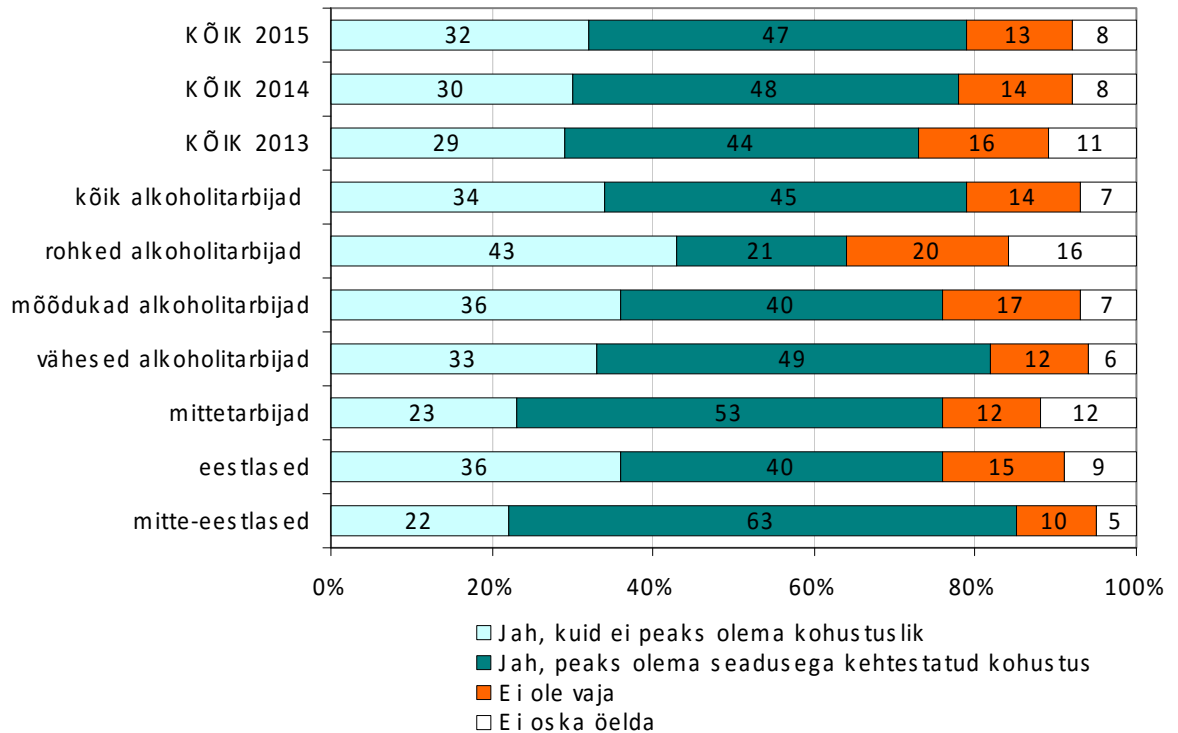
2.3. Alkoholi kättesaadavus – noorte alkoholiostud isikuttõendava dokumendi alusel

Alkoholi kättesaadavuse takistamiseks alaealistele kehtib alates 2013. aasta juunist Eesti Kaupmeeste Liidu ja Tervise Arengu Instituudi koostöö tulemusena Eestis soovitus igale alla 30-aastasele noorele näidata alkoholi ostmisel isikuttõendavat dokumenti. Varasemate aastate uuringud on näidanud, et kolm elanikku neljast peab dokumendi esitamise nõuet vajalikuks. Võimaliku muutuse väljaselgitamiseks hinnangutes küsiti elanikelt küsimus samas sõnastuses, st kas oleks vaja, et müüjad küsiks isikut tõendavat dokumenti igalt alla 30-aastaselt alkoholi ostjalt. Etteantud vastusvariandid olid: *jah, kuid see ei peaks olema kohustuslik; jah, dokumendi näitamine peaks olema seadusega kehtestatud kohustus; ei ole vaja või ei oska öelda.*

Aastaga ei ole elanike seisukohad oluliselt muutunud – isikuttõendava dokumendi küsimist alla 30-aastastelt alkoholiostjatelt pidas vajalikuks 79% vastanutest (2014.a 78%), kusjuures seadusega

sätetaks nõude 47% vastanutest ja 32% pidas paremaks dokumendi küsimist mitte kohustuslikus korras. Isikuttõendava dokumendi küsimist ei pidanud alkoholi ostmisel vajalikuks 13% ja 8% elanikest puudus seisukoht (joonis 2.3).

Joonis 2.3. Elanike hinnangud isikuttõendava dokumendi küsimisele igalt alla 30-aastaselt alkoholiostjalt (% vastanutest)

Endiselt kehtib seaduspärasus, et mida suurem alkoholitarbija, seda vähem meeldib nõude kohustuslikkus. Näiteks rohketest alkoholitarbijatest pooldas dokumendi esitamise nõuet 64%, neist 43% vabatahtlikkuse alusel ja 21% seadustatuna, kuid 20% leidis, et sellist nõuet pole vaja. Vähestest alkoholitarbijatest pooldas nõuet 82%, sh 53% seadustatuna, 33% vabatahtlikult ja 12% ei näinud vajadust. Keelekeskkondades olid hinnangud erinevad, mitte-eestlased pooldasid eestlastest märgatavalt enam nõude seadustamist (63% mitte-eestlastest ja 40% eestlastest).

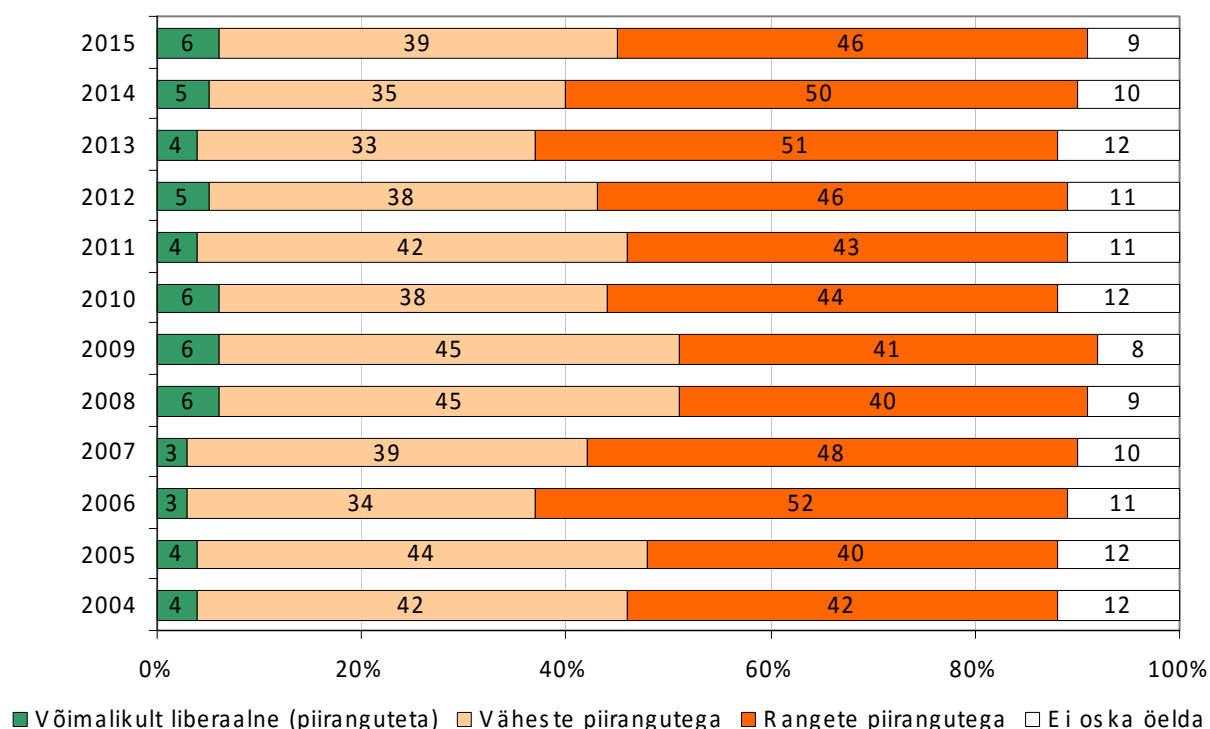
Noored ise seadustaksid dokumendi näitamise alkoholi ostmisel ja siin pole kahe aasta jooksul toimunud hinnangute muutust. 2015. aastal oli 49% alla 30-aastastest noortest seisukohal, et dokumendi näitamine peaks olema seadusega kehtestatud kohustus, 29% on nõudega päri, kuid ei seadustaks seda, 15% ei pidanud nõuet vajalikuks ja 7% puudus seisukoht (lisa 2.4).

2.4. Hinnangud alkoholipoliitika meetmetele – Eesti riigi alkoholipoliitika

Riikliku alkoholipoliitika⁸ eesmärgiks on vähendada elanike alkoholi kogutarbimist ja noorte alkoholitarvitamist, kusjuures põhjustatud kahjude järgi on prioriteet noorte alkoholitarbimise vähendamisel ning alkoholiga seotud õnnetuste ja vägivalda vähendamisel. Alates 2004. aastast on elanikud igal aastal avaldanud oma arvamust, milline peaks olema Eesti riigi alkoholipoliitika: kas võimalikult liberaalne (piiranguteta), väheste või rangete piirangutega. Kui hinnangut ei osatud anda, võis valida vastuseks ei oska öelda.

2015. aastal pooldas 85% elanikest piirangutega alkoholipoliitikat, neist 46% rangete ja 39% väheste piirangutega. Liberaalset alkoholipoliitikat pidas vajalikuks 6% elanikest ja 9% puudus seisukoht. Ootused riigi alkoholipoliitikale olid 2015. aastal sarnased 2012. aastale, mil rangeid piiranguid toetas samuti 46% elanikest, vähesteid piiranguid 38% ja liberaalset lähenemist 5% elanikest. Kuigi sagedamini pooldavad elanikud rangeid piiranguid, on viimase kolme aasta jooksul hakanud tõusma väheste piirangute pooldajate osakaal (2013.a 33%, 2014.a 35%, 2015. a 39%). Liberaalse, piirangutevaba alkoholipoliitika pooldajate osakaal ei ole tõusnud, see on püsunud alates 2008. aastast 4% - 6% vahel (joonis 2.4).

Joonis 2.4. Elanike hinnangud, milline peaks olema Eesti riigi alkoholipoliitika (% vastanutest)

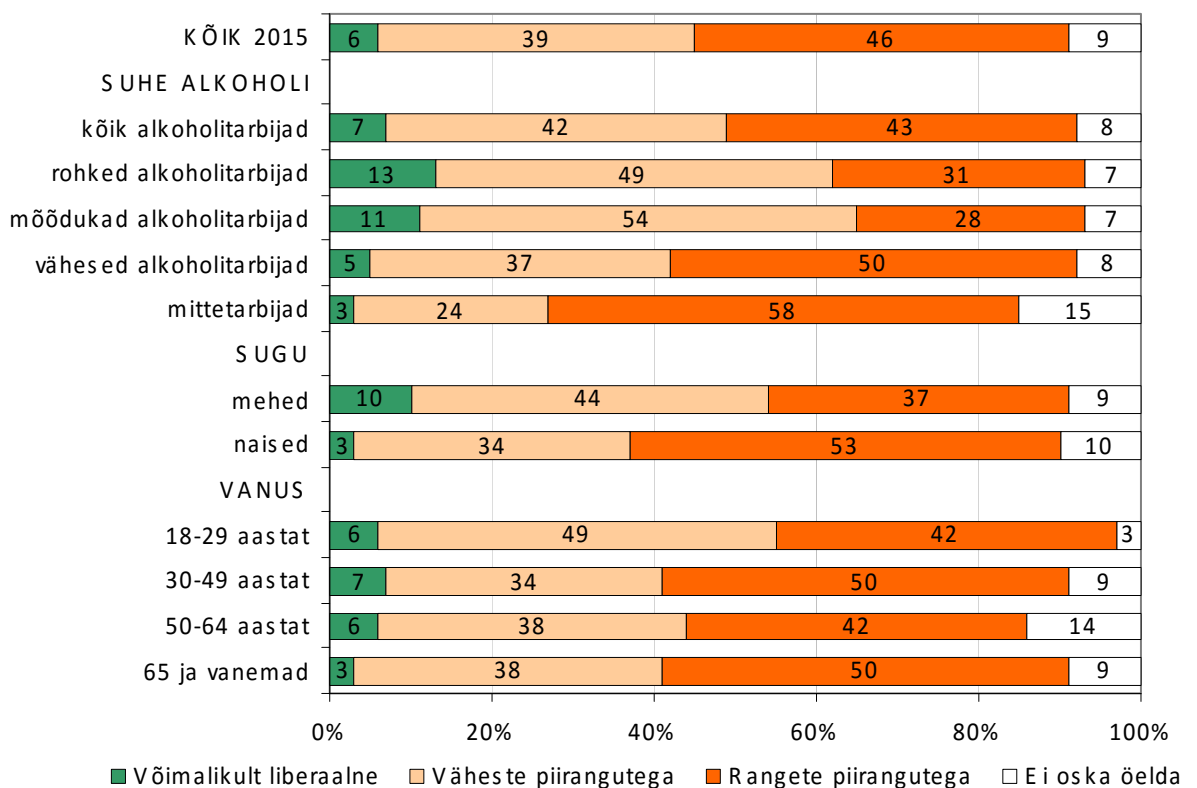
⁸ Riikliku alkoholipoliitika põhimõtted, http://www.terviseinfo.ee/images/Riiklik_alkoholipoliitika.pdf

Piirangutega alkoholipoliitikat toetasid kõik elanike rühmad, kuid piirangute ranguse suhtes oldi eri meelt. Hinnanguid mõjutas suhe alkoholi, kas oli tegemist rohke, mõõduka, vähese või alkoholi mittetarbiva elanikuga, samuti vastaja sugu ja vanus. Rohkem vähese kui rangete piirangutega alkoholipoliitika pooldajad olid elanikud, kes tarbisid mõõdukalt või rohkelt alkoholi, samuti mehed ja 18-29-aastased noored. Näiteks mõõdukatest alkoholitarbijatest toetas vähese piirangutega alkoholipoliitikat 54%, rangeid piiranguid 28% ja 11% piiranguteta poliitikat. Seevastu rangemat joont toetasid vähesed alkoholitarbijad ja karsklased, naised ja vanemad kui 30-aastased elanikud. Karsklastest toetas rangeid piiranguid 58% ja väheseid piiranguid 24%, vähe alkoholi tarbivatest elanikest toetas 50% rangeid ja 37% väheseid piiranguid. Mittetarbijate hulgas oli tavapärasest rohkem neid, kellel puudus antud küsimuses seisukoht (15%).

Leebemat alkoholipoliitikat ootavad seega suuremad alkoholitarbijad, kellest valdava osa moodustavad mehed (mõõdukatest 65%, rohketest 81%), rangemat aga karsklased ja vähesed alkoholitarbijad, kelle hulgas rohkem naisi (karsklastest 53%, vähestest tarbijatest 60%). Naiste toetus rangete piirangutega alkoholipoliitikale püsib jätkuvalt suurem kui meestel, rangeid piiranguid ootaks 53% naistest ja 37% meestest (joonis 2.5, lisa 2.5).

Joonis 2.5. Elanike hinnangud, milline peaks olema Eesti riigi alkoholipoliitika soo, vanuse ja alkoholitarbimise lõikes (% vastanutest)

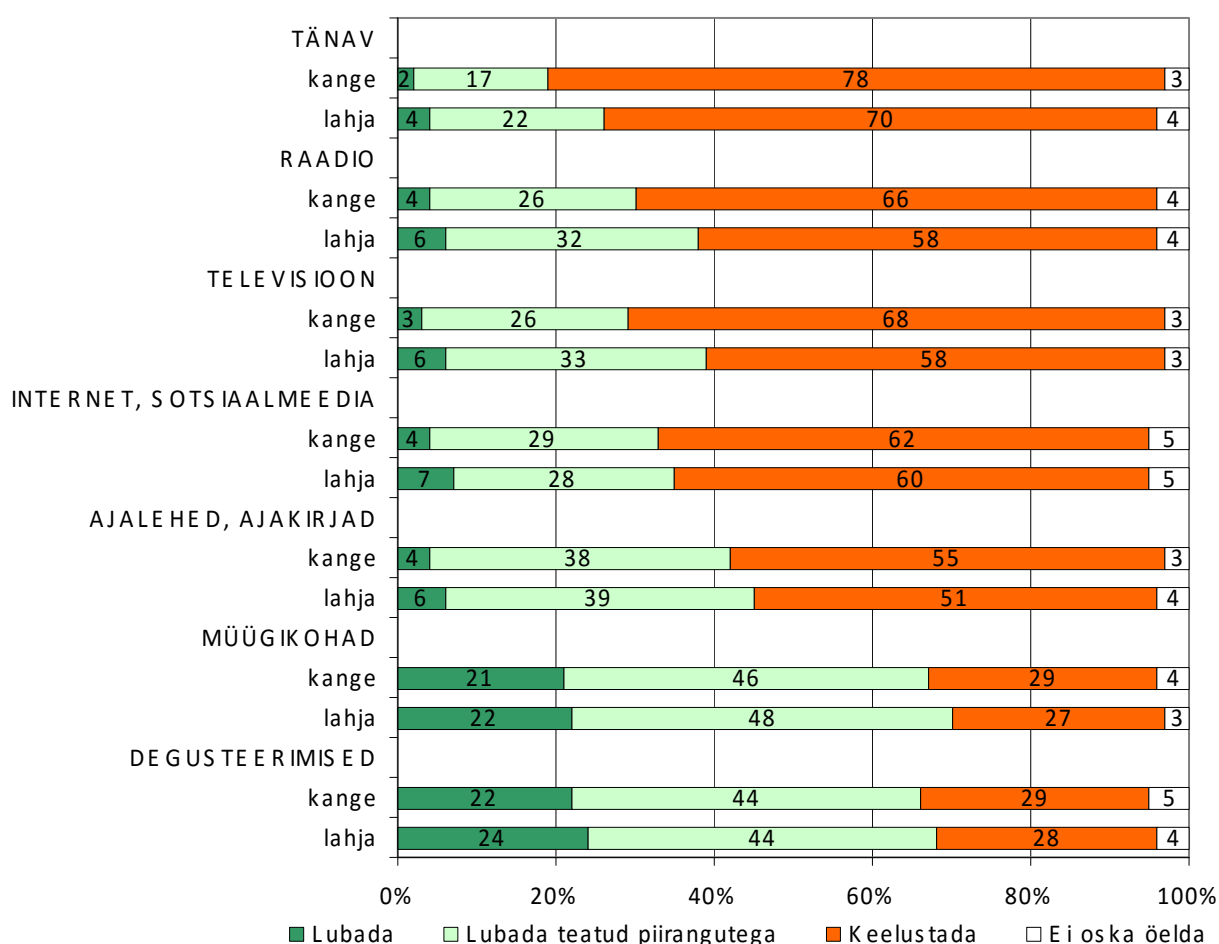

2.5. Hinnangud alkoholipoliitika meetmetele – alkoholireklaami piirangud

Alkoholi reklaamimist reguleerib Eestis reklaamiseadus. Alates 1. jaanuarist 2017 on plaanis seadust Sotsiaalministeeriumi ettepanekul muuta. Muuhulgas on tehtud ettepanek keelata kuni 6% alkoholisisaldusega jookide välireklaam ja lubada alkoholireklaame televisioonis ja raadios alates kella 22.00-st. Järgnevalt sellest, kuidas on need ettepanekud kooskõlas elanike seisukohtadega kange ja lahja alkoholi reklaamimisest televisioonis, raadios, ajalehtedes ja ajakirjades, tänaval (välireklaam), internetis ja sotsiaalmeedias ja müügikohtades ning degusteerimistest. Etteantud vastusvariante oli neli: *võiks lubada, võiks lubada teatud piirangutega, tuleks keelustada või ei oska öelda.*

Valdav osa elanikest toetas 2015. aastal alkoholi välireklaami (nii kange kui lahja) keelustamist, samuti reklaamide keelustamist raadio- ja telekanalites, internetis, sotsiaal- ja trükimeedias. Seisukohad on vaid natuke leebemad lahja alkoholi puhul (joonis 2.6).

Joonis 2.6. Elanike hinnangud alkoholireklaami lubatavusele erinevates meediakanalites (% vastanutest)

Alates 2013. aastast on elanikud soovinud kõige enam keelata alkoholireklaamid tänavatel (välireklaamid), televisiooni- ja raadiokanalites.

Erandi moodustavad reklaamid müügikohtades ja degusteerimised. Elanike hinnangul võiks nii reklaame müügikohtades kui degusteerimisi lubada piirangutega. Müügikohtades lubaks piirangutega reklaamida kanget alkoholi 46% vastanutest, 29% keelaks reklaamid ja 21% lubaks vabalt reklaamida; lahja alkoholi puhul vastavalt 48% lubaks piirangutega, 27% keelaks ja 22% lubaks reklaamida. Nii kange kui lahja alkoholi degusteerimisi lubaks piirangutega 44% vastanutest, 28%-29% keelaks need ära ja 22%-24% ei seaks mingeid piiranguid. Seega iga viies elanik lubaks vabalt reklaamida alkoholi müügikohtades ja läbi viia degusteerimisi, ülejäänud pooldavad piiratud tegevusi või keelaksid reklaamid ja degusteerimised.

2.6. Ootused alkoholitarbimise vähendamise meetmete suhtes

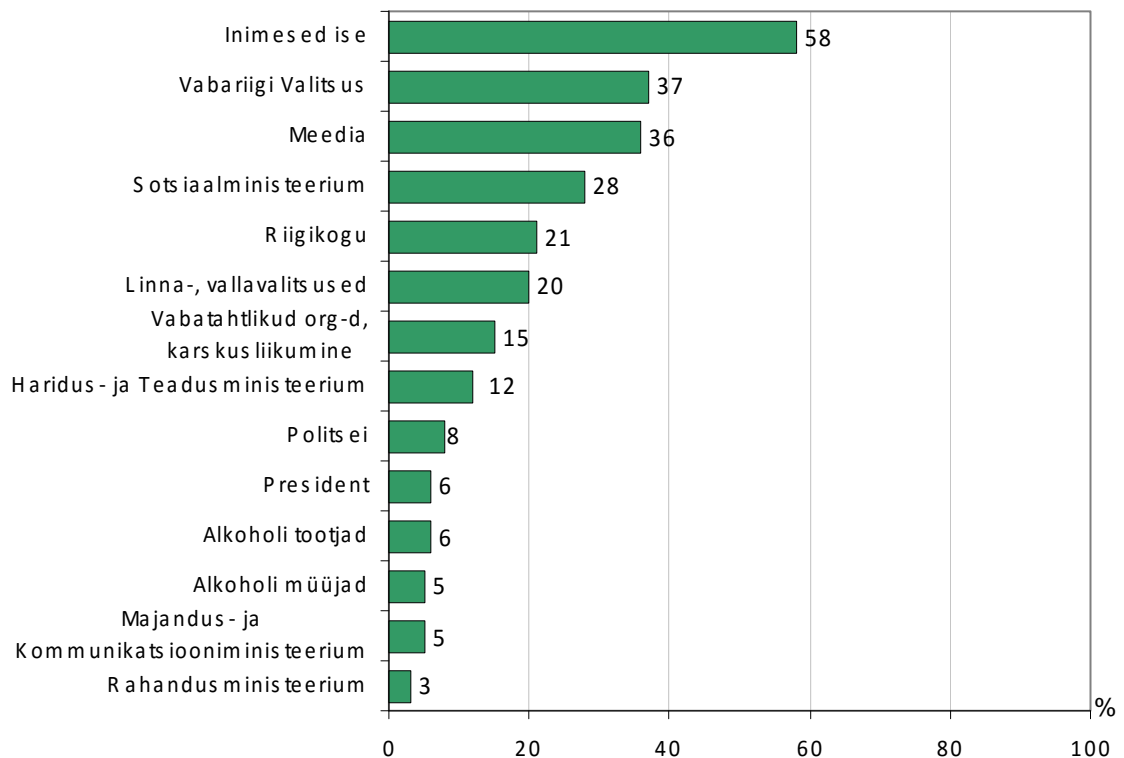
2015. aastal oli 77% kõigist vastanutest ja 73% alkoholitarbijatest seisukohal, et elanike alkoholitarbimist tuleks vähendada. Samas ei ole olemas üht institutsiooni või võlumeedet, mis aitaks, vaid tegemist on terve meetmete komplektiga. Järgnevalt sellest, kes peaks elanike hinnangul alkoholitarbimise vähendamiseks samme astuma ja kuivõrd ollakse ise valmis vastutust võtma. Etteantud 14-ne institutsiooni hulgast valisid need vastajad, kelle arvates tuleks alkoholitarbimist vähendada, välja kaks olulisemat.

Alkoholitarbimise vähendamiseks peaksid samme astuma eelkõige inimesed ise (58%), kuid ka Vabariigi Valitsus (37%), meedia (36%), Sotsiaalministeerium (28%), Riigikogu (21%) ning linna- ja vallavalitsused (20%). Möödunud aasta jooksul on teema olnud avalikkuse tähelepanu all seoses Sotsiaalministeeriumi esitatud seadusemuudatuse eelnõuga ning mitmete debattidega meediakanalites. Seetõttu on inimeste endi vastutus jälle rohkem esile tõusnud (58%, 2014.a 46%), nagu ka meediakanalite (36%, 2014.a 31%) ja Sotsiaalministeeriumi vastutus (28%, 2014.a 12%). Sotsiaalministeeriumi peale loodetakse varasemast rohkem, sest nendepoolsed ettepanekud väljendavad valdava osa elanike huve (joonis 2.7).

Vabatahtlike organisatsioonide ja karskusliikumise peale eriti ei loodeta, nendepoolset tegutsemist ootab iga seitsmes elanik (15%, 2014.a 11%). Alkoholitootjate ja -müüjate ning politsei roll elanike alkoholitarbimise vähendamisel ei ole aga elanikele usutav, vaid iga seitsmeteistkümnes ja kolmeteistkümnes elanik ootab neilt konkreetseid samme.

Elanikele, kelle arvates tuleks Eestis alkoholitarbimist vähendada (77% kõigist vastanutest), esitati lisaküsimus, mida peaks alkoholitarbimise vähendamiseks tegema. Loetletud tegevuste hulgast valisid vastajad oma seisukohale lähedasemad kasutades hinnangu andmiseks vastusvariante: *kindlasti, võib-olla, seda mitte* ja kui hinnangut ei osatud anda, siis *ei oska öelda*.

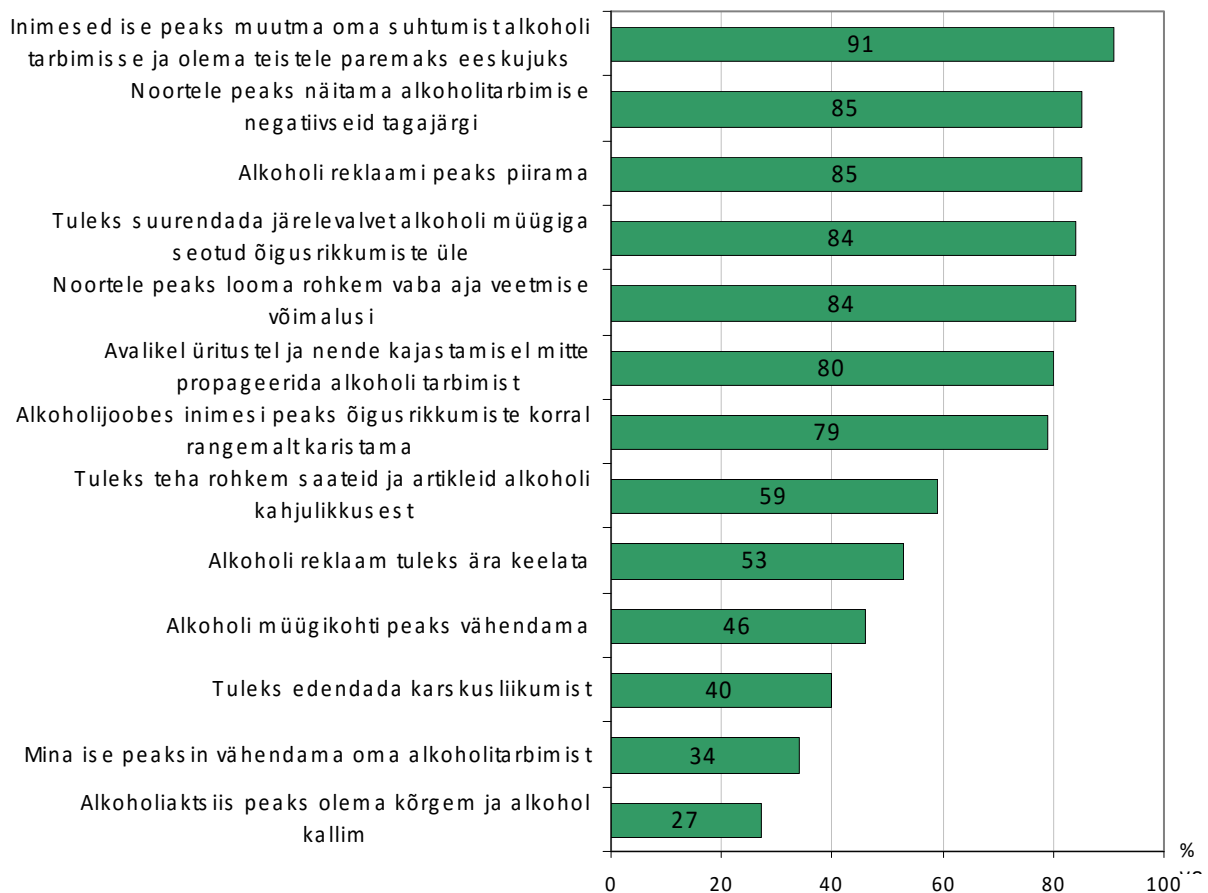
Joonis 2.7. Elanike hinnangud institutsioonide mõjususele alkoholitarbimise vähendamisel (% vastanutest, kelle hinnangul tuleks Eestis elanike alkoholitarbimist vähendada)

Tõhusaimaks meetmeks alkoholitarbimise vähendamisel on elanikud läbi aastate pidanud oma suhtumise muutmist alkoholitarbimisse ja teistele paremaks eeskujuks olemist. Nii arvas 91% alkoholi tarbimise vähendamist pooldanud ja 86% kõigist vastanutest. Trend on püsinud alates 2009. aastast (joonis 2.8 ja tabel 2.4).

Elanike hinnangul on väga oluline muuta noorte alkoholitarbimist läbi negatiivse kinnituse – noortele tuleks näidata alkoholitarbimise negatiivseid tagajärgi (85% tarbimise vähendamise pooldajatest ja 80% kõigist vastanutest). Kindlasti tuleks piirata alkoholireklaami (85%/76%), suurendada järelevalvet alkoholi müügiga seotud õigusrikkumiste üle (84%/79%), luua noortele rohkem vaba aja veetmise võimalusi (84%/81%), mitte propageerida avalikel üritustel ja nende kajastamisel alkoholitarbimist (80%/72%) ning karmistada karistusi alkoholijoobes õigusrikkumiste korral (79%/76%). Alkoholi pakkumine avalikel üritustel (v.a lasteüritused) on jäänud tavapäraseks, sageli puuduvad alkoholivabad alternatiivid ning kui ka tegemist on alkoholivaba üritusega, siis teavitamisel pigem välditakse sõna alkoholivaba. Ülaltoodud meetmeid peab tõhusaks vähemalt kaheksa elanikku kümnest sõltumata sellest, millisel seisukohal ollakse isiklikult elanike alkoholitarbimise vähendamise suhtes.

Joonis 2.8. Elanike hinnangud alkoholitarbimise vähendamise meetmetele 2015 (*kindlasti* vastanute % elanikest, kelle hinnangul tuleks Eestis elanike alkoholitarbimist vähendada)

Viimase aasta jooksul on elanike nägemus meetmete toimivusest jäänud üldjoontes samaks, rohkem loodetakse vaid alkoholitarbimise kahjulikkust avava teavitustöö peale. Näiteks noortele negatiivsete tagajärgede kaudu õpetuste jagamine (*kindlasti* 85%, 2014.a 79%) ning alkoholi kahjulikkusest rääkivate saadete ja artiklite tegemine (*kindlasti* 59%, 2014.a 53%). Kuid artikleid ja saateid peetakse vähemefektiivseks võrreldes suhtumiste muutmise, reklaamipiirangute ja vaba aja veetmise võimaluste loomisega. Alkoholireklaami piiramist peeti tõhusamaks selle täielikust keelamisest, vastavalt 85% ja 53% tarbimise vähendamise pooldajatest ning 76% ja 48% kõigist vastanutest. Samas iga teine elanik toetas radikaalsemat lähenemist alkoholitarbimise vähendamisel ehk alkoholireklaami keelustamist.

Alkoholi müügikohtade vähendamist pidas kindlasti tõhusaks meetmeks 46% tarbimise vähendamist vajalikuks pidanud vastajatest ja 38% kõigist vastanutest, karskusliikumise edendamist vastavalt 40% ja 37%. Oma alkoholitarbimist vähendaks 34% alkoholitarbimise vähendamist pooldavatest ja 30% kõigist vastanutest. Alkoholiaktsiisi tõstmist ja sellega kaasnevat alkoholi hinna tõusu peeti kõige vähem tõhusaks vahendiks, mille abil vähendada elanike alkoholitarbimist (27% alkoholitarbimise vähendamist vajalikuks pidanud vastajatest ja 21% kõigist vastanutest). Need hinnangud ei ole aasta jooksul oluliselt muutunud.

Sarnaselt eelmise aasta uuringu tulemustele mõjutas hinnanguid enim inimeste endi alkoholitarbimine. Mida vähesem alkoholitarbija (vähesed tarbijad ja karsklased), seda enam toetas meetmeid ja mida sagedasem tarbija (möödukad ja rohked tarbijad), seda enam oldi vastupidisel positsioonil. Näiteks alkoholiaktsiisi tõstmist ja alkoholi kallinemist pidas kindlalt tõhusaks 10% rohketest, 10% möödukatest, 20% vähestest alkoholitarbijatest ja 40% mittetarbijatest. Alkoholireklaami keelamist toetasid rohkem vähesed tarbijad ja karsklased (48% ja 61% vastajarühmast), vastu olid aga rohked tarbijad (48%). Kui karsklased toetasid alkoholi müügikohtade vähendamise ettepanekut (56% kindlasti, 6% mitte), siis rohked tarbijad olid vastupidisel seisukohal (67% mitte, 17% kindlasti). Rohked ja möödukad alkoholitarbijad olid tagasihoidlikumad toetusega ettepanekutele, kus soovitati mitte propageerida avalikel üritustel alkoholi tarbimist, edendada karskusliikumist, piirata alkoholireklaami, õigusrikkumiste korral rangemalt karistada alkoholijoobes inimesi ja kus soovitati näidata noortele alkoholitarbimise negatiivseid tagajärgi (lisa 2.9).

Tabel 2.4. Elanike hinnangud alkoholitarbimise vähendamise meetmetele 2009-2015 (kindlasti vastanute % elanikest, kelle hinnangul tuleks elanike alkoholitarbimist vähendada)

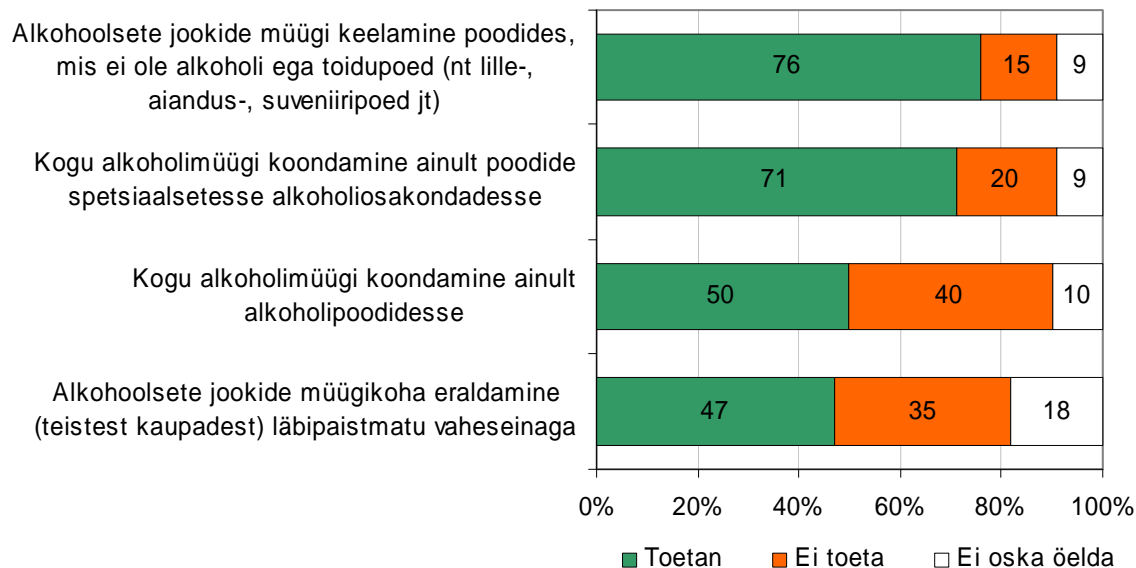
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Inimesed ise peaks muutma oma suhtumist alkoholi tarbimisse ja olema teistele (sh lastele) paremaks eeskujuks	88	86	90	94	90	90	91
Alkoholi reklaami peaks piirama	80	79	81	85	82	81	85
Noortele peaks näitama alkoholi tarbimise negatiivseid tagajärgi	82	79	85	84	81	79	85
Noortele peaks looma rohkem vaba aja veetmise võimalusi	84	79	86	84	88	83	84
Tuleks suurendada järelevalvet alkoholi müügiga seotud õigusrikkumiste üle	84	82	89	85	85	83	84
Avalikel üritustel ja nende kajastamisel mitte propageerida alkoholi tarbimist	75	76	81	81	79	77	80
Alkoholijoobes inimesi peaks õigusrikkumiste korral rangemalt karistama	79	75	79	83	83	80	79
Tuleks teha rohkem saateid ja artikleid alkoholi kahjulikkusest	60	54	61	64	58	53	59
Alkoholi reklaam tuleks ära keelata	-	-	-	-	-	-	53
Alkoholi müügikohti peaks vähendama	45	55	52	56	56	50	46
Tuleks edendada karskusliikumist	39	33	41	43	41	40	40
Mina ise peaksin vähendama oma alkoholitarbimist	-	-	-	-	-	33	34
Alkoholiaktsiis peaks olema kõrgem ja alkohol kallim	17	18	21	23	24	22	27

2.7. Toetus võimalike alkoholi kättesaadavust piiravatele ettepanekutele

Alkoholiseaduse muutmise eelnõus⁹ on muuhulgas tehtud ettepanek paigutada alates 1. jaanuarist 2017 alkohoolsed joogid teistest kaupadest eraldi ja alates 2018. aasta 1. jaanuarist peaks alkohoolsete jookide väljapanek olema teistest kaupadest eraldatud läbipaistmatu vaheseinaga või toimuma müüjaga teenindusletist. Uurisime elanikelt, mida nad arvavad kogu alkoholimüügi koondamisest ainult alkoholipoodidesse, kogu alkoholimüügi koondamisest ainult poodide spetsiaalsetesse alkoholiosakondadesse, alkohoolsete jookide müügikoha eraldamisest teistest kaupadest läbipaistmatu vaheseinaga ning alkohoolsete jookide müügi keelamisest poodides, mis ei ole alkoholi ega toidupoed (nt lille-, aiandus-, suveniiripoed jt). Arvamuse avaldamiseks võis vastaja valida variandi *toetan, ei toeta* või *ei oska öelda*.

Elanikud toetavad alkohoolsete jookide müügikeeldu poodides, mis ei ole alkoholi ega toidupoed (76% toetab, 15% ei toeta) ning kogu alkoholimüügi koondamist poodide spetsiaalsetesse alkoholiosakondadesse (71% toetab, 20% ei toeta). Ühtset seisukohta pole ettepaneku suhtes koondada kogu alkoholimüük ainult alkoholipoodidesse (50% toetab, 40% ei toeta) ning alkohoolsete jookide müügikoha eraldamise suhtes teistest kaupadest läbipaistmatu vaheseinaga (47% toetab, 35% vastu) (joonis 2.9).

Joonis 2.9. Elanike hinnangud alkoholi kättesaadavuse piiramise ettepanekutele (% vastanutest)

Sõltumata vastajate vanusest, haridusest, elukohast ja sissetulekute suurusest olid hinnangud ettepanekutele samasuunalised. Enim kallutas hinnanguid sugu, naised avaldasid meestega võrreldes sagedamini ettepanekutele toetust.

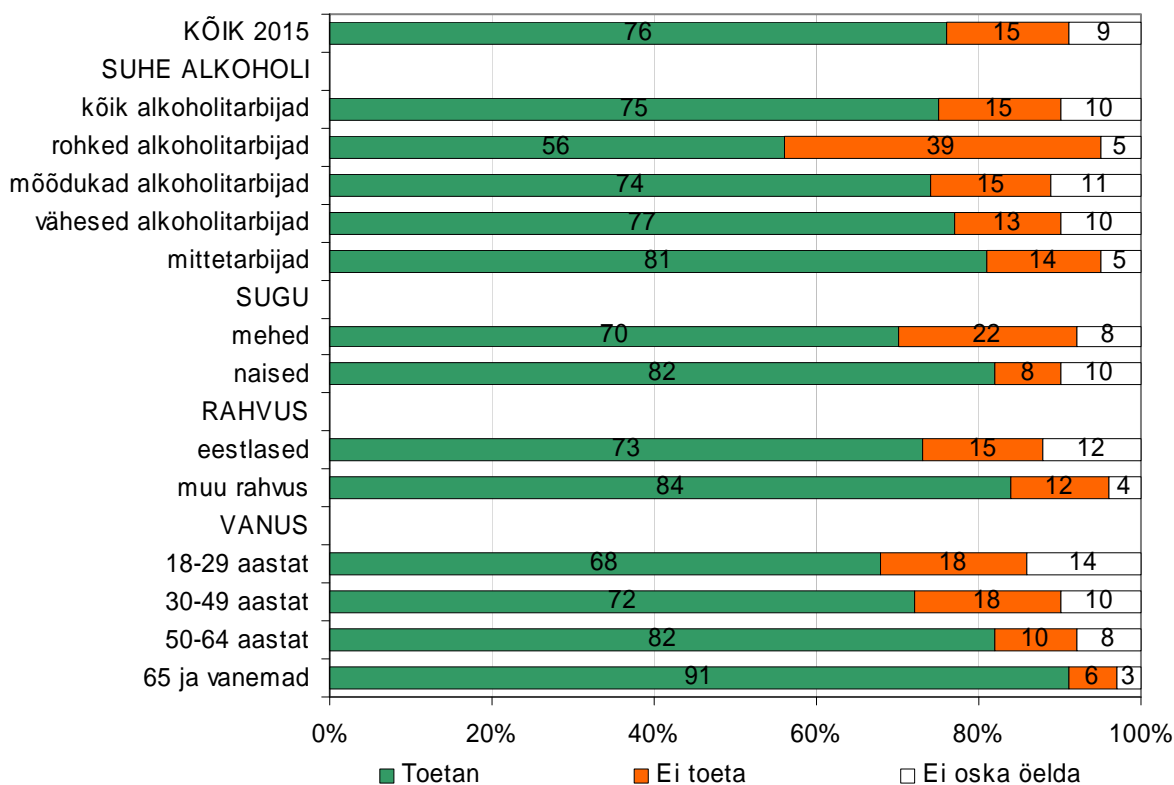
Meeste ja naiste hinnangud erinesid kardinaalselt kahe ettepaneku osas – kogu alkoholimüügi koondamine ainult alkoholipoodidesse ja müügikoha eraldamine teistest kaupadest läbipaistmatu

⁹ Alkoholiseaduse ja reklaamiseaduse muudatused, <http://www.rmp.ee/uudised/eelnoud/alkoholiseaduse-ja-reklaamiseaduse-muudatused-2015-10-21>

vaheseinaga – mehed neid ettepanekuid ei toeta. Kui naistest toetas ettepanekut koondada alkoholimüük ainult alkoholipoodidesse 61% (vastu 30%), siis meestest vaid 38% (vastu 51%). Läbipaistmatu vaheseina rajamise ettepanekut toetas 55% naistest (25% vastu), meestest aga 38% (47% vastu) (joonis 2.12 ja 2.13, lisa 2.11).

Vastaja alkoholitarbimise intensiivsus mõjutas hinnanguid ettepanekule koondada kogu alkoholimüük alkoholipoodidesse. Mida suurem alkoholitarbija, seda väiksemat toetust avaldati ning mõõdukad ja rohked tarbijad olid rohkem ettepaneku vastu kui poolt. Kui üldiselt toetas ettepanekut 50% (40% vastu), siis rohketest alkoholitarbijatest vaid 17% (78% vastu) ning mõõdukest tarbijatest 41% (50% vastu). Üldisest tasemest kõrgem oli toetus karsklaste (67%), 18-29- ja üle 64-aastaste (61%, 64%) ja naiste hulgas (61%) (joonis 2.12).

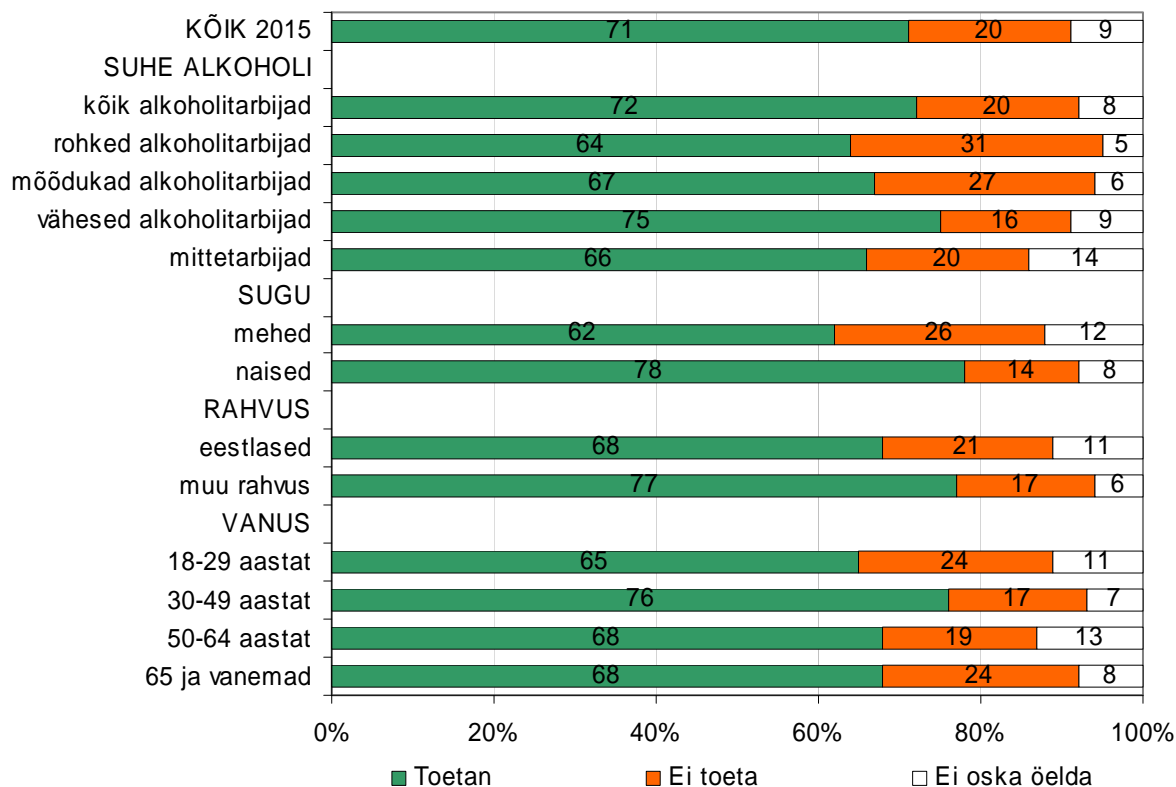
Joonis 2.10. Elanike hinnangud ettepanekule keelata alkoholsete jookide müük poodides, mis ei ole alkoholi ega toidupood (% vastanutest)

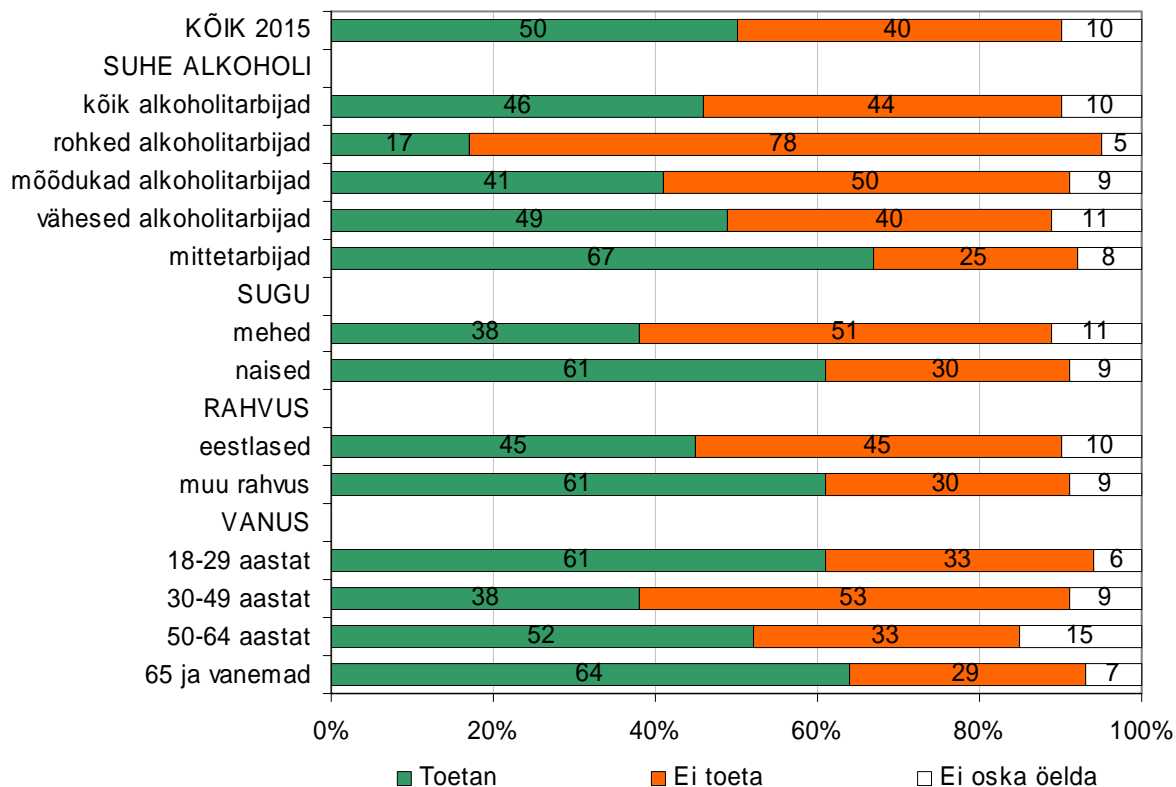
Mida vanem elanik, seda tõenäolisemalt toetab ta ettepanekut keelata alkoholimüük muudes kauplustes, mis pole ei alkoholi ega toidupood nagu näiteks lille- ja suveniiripoodides. Ettepanekul oli rohkem toetust ka naiste, muust rahvusest elanike ja karsklaste hulgas (joonis 2.10).

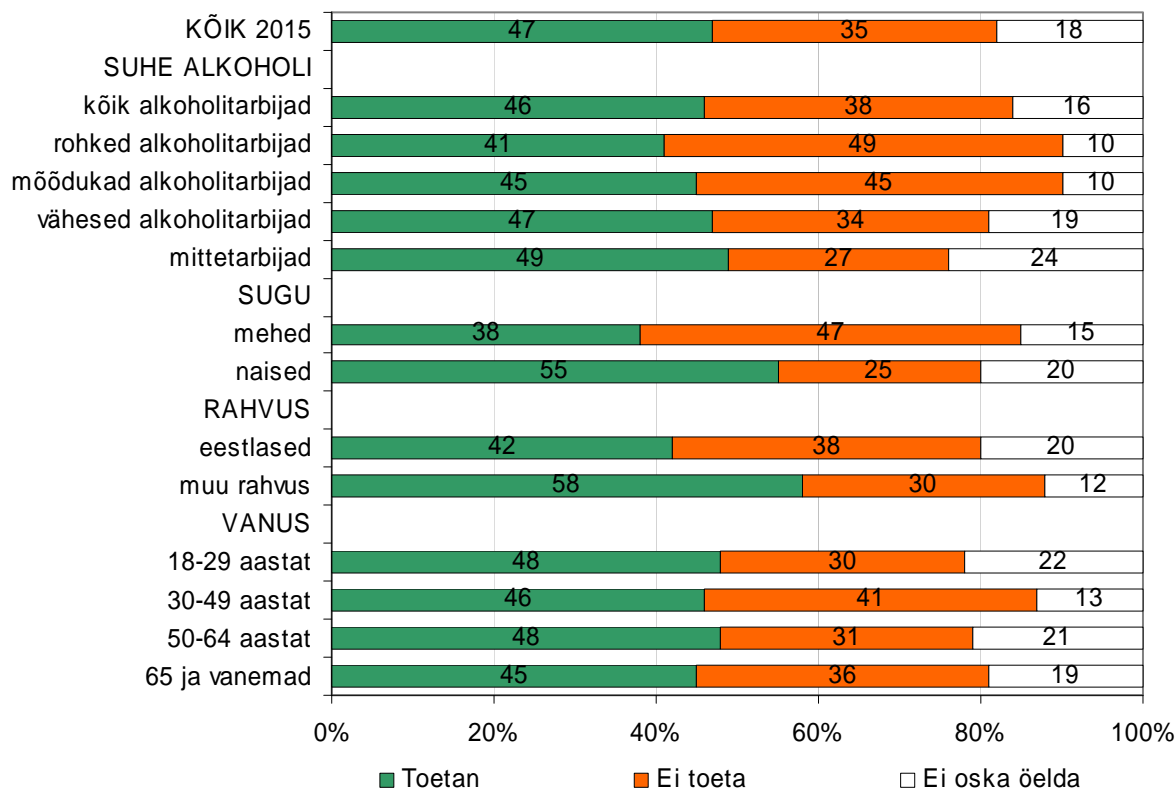
Joonis 2.11. Elanike hinnangud ettepanekule koondada kogu alkoholimüük ainult poodide spetsiaalsetesse alkoholiosakondadesse (% vastanutest)

Joonis 2.12. Elanike hinnangud ettepanekule koondada kogu alkoholimüük ainult alkoholipoodidesse (% vastanutest)

Joonis 2.13. Elanike hinnangud ettepanekule eraldada alkoholsete jookide müügikoht läbipaistmatu vaheseinaga (% vastanutest)

Alkoholimüügi koondamise ettepanekut ainult poodide spetsiaalsetesse alkoholi-osakondadesse toetati elanike rühmades sarnaselt, v.a naised, kellest 78% oli ettepaneku poolt (14% vastu), meeste toetus oli madalam 62% (26% vastu) (joonis 2.11). Läbipaistmatu vaheseina paigaldamise ettepanekut toetasid üldisest tasemest (47%) enam naised (55%) ja mitte-eestlased (58%), vähem aga mehed (38%) ja eestlased (42%) (joonis 2.13).

2.8. Hinnangud alkoholsete jookide müügile tanklates, spordi- ja kultuuriüritustel ning elumajades asuvates kauplustes

Sotsiaalministeerium on esitanud rahva tervise kaitse ning ülemäärasest alkoholitarbimisest tingitud kahjude vähendamise eesmärgil muudatused alkoholiseadusesse, mille alusel keelatakse 2017. aastast alkoholimüük tanklates või tankla territooriumis asuvates kauplustes.¹⁰ Kuivõrd on elanike huvid kooskõlas kavandatava seadusemuudatusega selgitasime küsimusega: *“Kas alkoholiseid jooke peaks Teie arvates müüma tanklates, spordivõistlustel, kontsertidel ja kultuuriüritustel ning elumajades asuvates kauplustes?”*. Etteantud vastusvariante oli kolm: *jah, ei peaks müüma* või *ei oska öelda*.

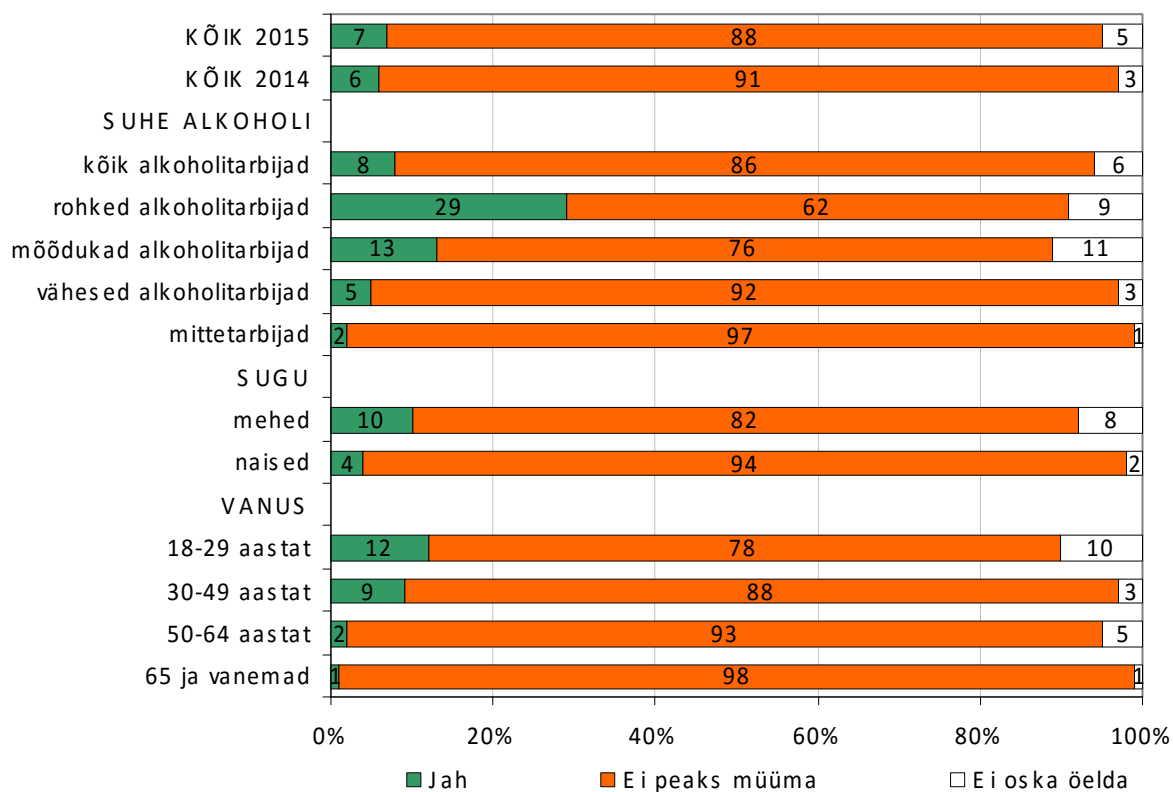
Elanike hinnangul ei peaks alkoholiseid jooke müüma ei spordivõistlustel, tanklates ega elumajades asuvates kauplustes ega ka mitte kontsertidel või muudel kultuuriüritustel (joonised 2.14 - 2.17).

¹⁰ Alkoholiseaduse ja reklaamiseaduse muudatused, <http://www.rmp.ee/uudised/eelnoud/alkoholiseaduse-ja-reklaamiseaduse-muudatused-2015-10-21>

Spordivõistlustel ei peaks alkoholimüüki toimuma 88% vastanute hinnangul, 7% lubaks müüki ja 5% vastanutest ei osanud hinnangut anda. Tanklates ei peaks alkoholi müüma 78% vastanute hinnangul, 13% lubaks müüki ja 9% ei osanud öelda. Alkoholimüüki elumajades asuvates kauplustes ei kiida heaks 72% vastanutest, 11% ei ole müügi vastu ja 17% puudus seisukoht.

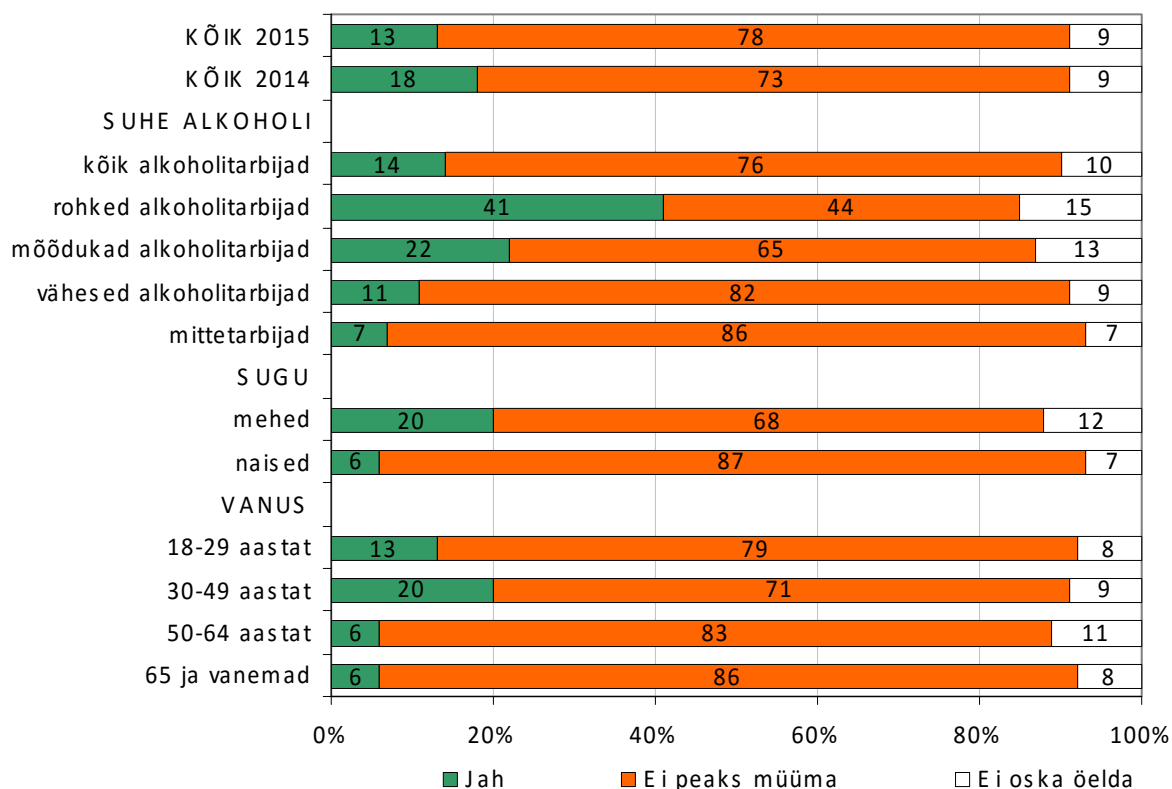
Alkoholsete jookide müük kultuurisündmustel toitlustamise raames on seadusega kooskõlas ja lubatud, samuti on lubatud alkoholi müüa etendusasutuste, rahvamajade ja muuseumide ruumides või territooriumil kohapeal tarbimiseks¹¹. Kuid elanike arvamus on pigem vastupidine - 60% vastanute hinnangul ei peaks kontsertidel ja kultuuriüritustel müüma alkoholi, 26% lubaks müüki ja 14% ei osanud öelda. Siin on koht aruteluks, kas ja kuidas reguleerida alkoholimüüki kultuuriüritustel kui valdav osa elanikest on seisukohal, et seal ei peaks müüma alkoholi.

Joonis 2.14. Elanike hinnangud alkoholimüügile spordivõistlustel (% vastanutest)

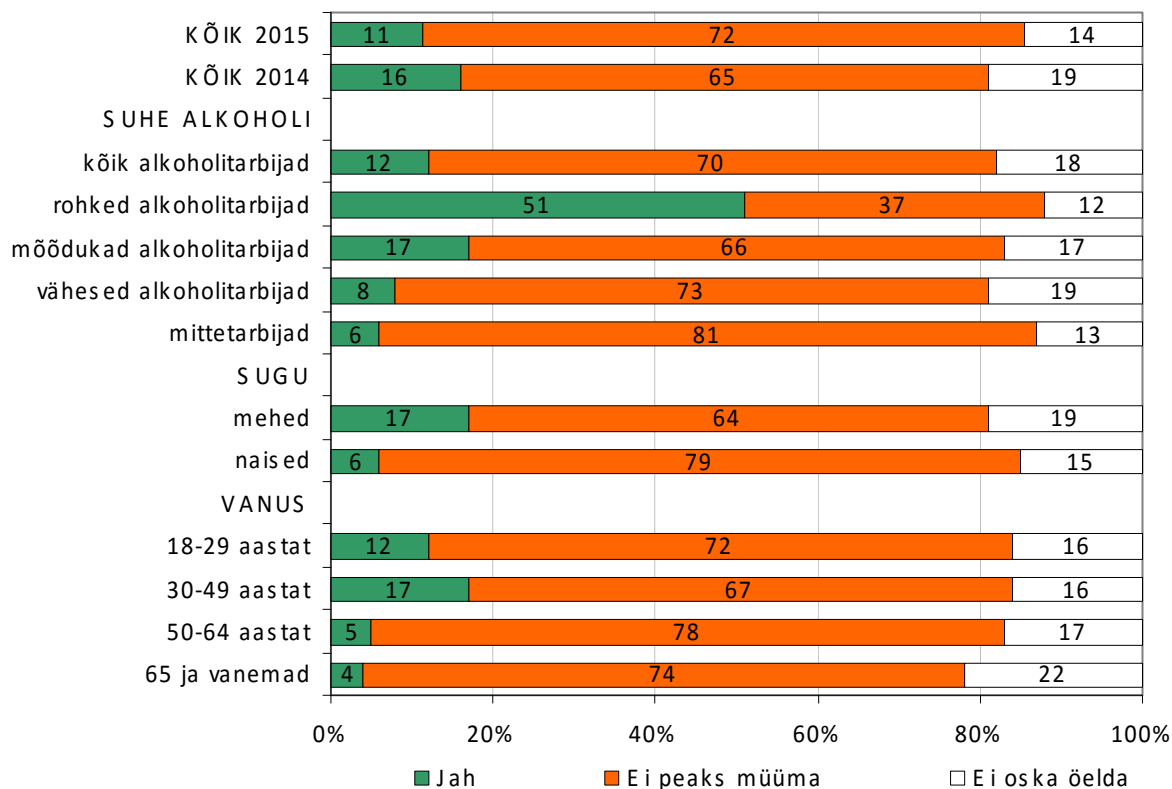

¹¹ Alkoholiseadus, <https://www.riigiteataja.ee/akt/AS>

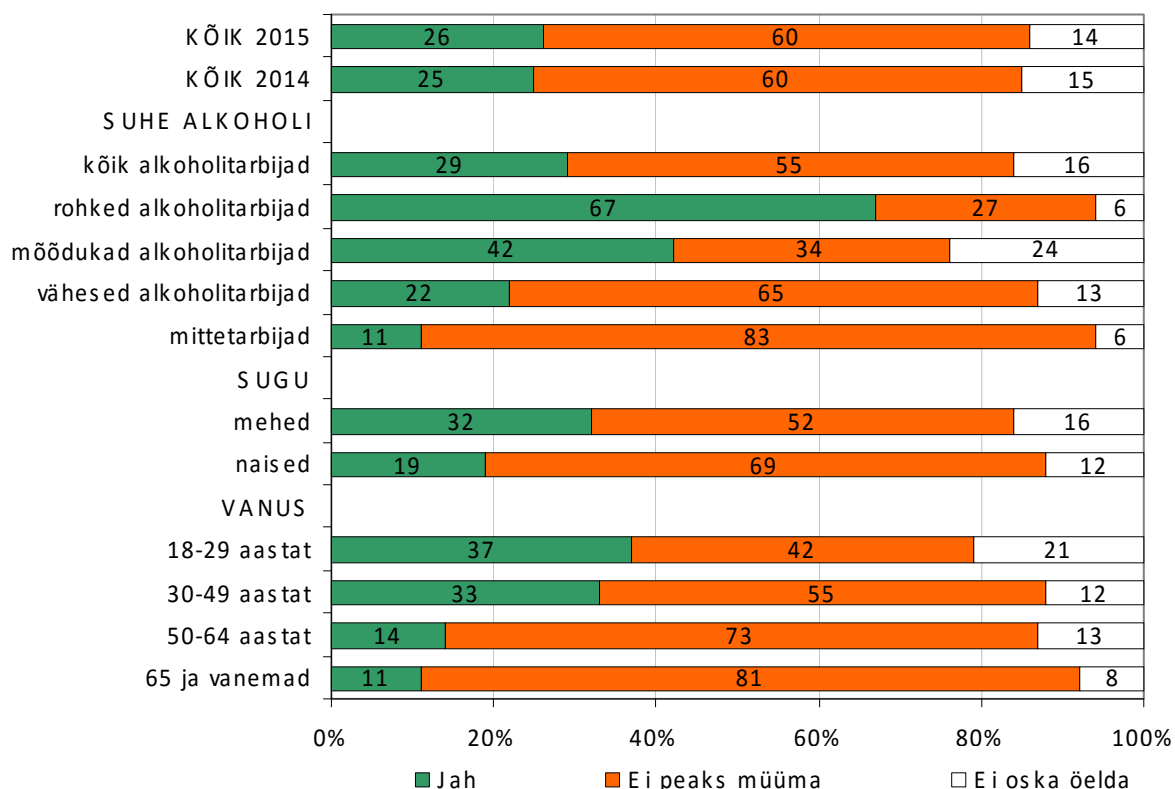
Joonis 2.15. Elanike hinnangud alkoholimüügile tanklates (% vastanutest)

Joonis 2.16. Elanike hinnangud alkoholimüügile elumajades asuvates kauplustes (% vastanutest)

Joonis 2.17. Elanike hinnangud alkoholimüügile kontsertidel ja kultuuriüritustel (% vastanutest)

Kõikides elanike rühmades olid hinnangud samasuunalised, st vaatamata vastaja vanusele, soole, elukohale, sissetulekule, haridusele või suhtele alkoholiga leiti, et alkoholi ei peaks müüma kultuuri- ja spordiüritustel, tanklates ega elumajades asuvates kauplustes (lisa 2.10). Enim mõjutas hinnanguid vastaja suhe alkoholiga, sugu ja vanus. Mida sagedasem tarbija, seda sallivam ollakse alkoholimüügi suhtes.

Näiteks alkoholsete jookide müüki tanklates suhtusid palju sallivamalt rohkelt ja mõõdukalt alkoholi tarbivad elanikud (41% ja 22% pooldas) kui karsklased (7%) ja elanikud üldiselt (13%). Spordivõistlustel alkoholimüüki suhtuti taunivalt igas elanike rühmas, kõige tolerantsemad olid rohkelt alkoholi tarbivad elanikud (29% pooldas, kõigest elanikest 7%). Elumajades asuvates kauplustes ei peaks müüma alkoholi, v.a rohkete alkoholitarbijate hinnangul, kellest 51% pooldas müüki ja 37% oli vastu (karsklastest 6% poolt, 81% vastu).

Kõige tolerantsemalt suhtuti alkoholimüüki kultuuriüritustel (26% pooldas, 60% vastu), kuid elanike üldine seisukoht oli tauniv. Erandi moodustasid rohkelt ja mõõdukalt alkoholi tarbivad elanikud ning kõrgeima sissetulekuga (netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus ületas 800€) elanikud, kelle hinnangul peaks müüma kontsertidel ja kultuuriüritustel alkoholi (pooldas vastavalt 67%, 42% ja 49%; vastu 27%, 34% ja 38%). Lisaks nimetatutele suhtusid alkoholimüüki sallivamalt ka 18-29-aastased noored (pooldas 37%, vastu 42% vastajarühmast). Praegune alkoholimüügi korraldus on seega meeltemööda rohkelt ja mõõdukalt alkoholi tarbivate elanikele, jõukamatele ja noortele, kuid just noorte ja sagedamate tarbijate ligipääsu alkoholile tuleks piirata.

2.9. Alkoholimüügi korraldus – müügi lõpetamise kellaeg toitlustusasutustes

Alkoholsete jookide jaemüüki reguleerib Eestis alkoholiseadus¹², mis sätestab nõuded, mille alusel võivad toitlustusasutused alkohoolseid jooke müüa. Praegu võivad toitlustusasutused alkohoolseid jooke müüa üldjuhul kuni restorani, publi või baari lahtioleku aja lõpuni. Kohalik omavalitsus võib aga piirata alkoholiga kauplemise aega oma haldusterritooriumil või vajadusel kehtestada muid kitsendusi, kui seda peetakse vajalikuks nt avaliku korra tagamisel. Alkoholitarbimise vähendamiseks on tehtud ettepanekuid piirata alkoholi kättesaadavust lisaks kauplustele ka toitlustusasutustes kehtestades ühtsed kellaajad, millal müük on lubatud.

Senini ühtset kellaajalist piirangut alkoholimüügi lõpetamise kohta toitlustusasutustes sisse seatud ei ole, kuigi 2014. aasta küsitluse andmetel võinuks see poolte elanike arvates olemas olla, veerand elanikest ei soovinud muutusi ning veerandil puudus seisukoht¹³. Aasta jooksul toimunud võimalike muutuste kaardistamiseks vastasid elanikud samale küsimusele: *“Mis kell võiks Teie arvates lõpetada alkohoolsete jookide müümise restoranides, baarides ja pubides?”*, valides ühe järgnevatest vastusvariantidest: *keskööl, kell 01.00, kell 02.00, kell 03.00, mingeid piiranguid pole vaja või ei oska öelda*.

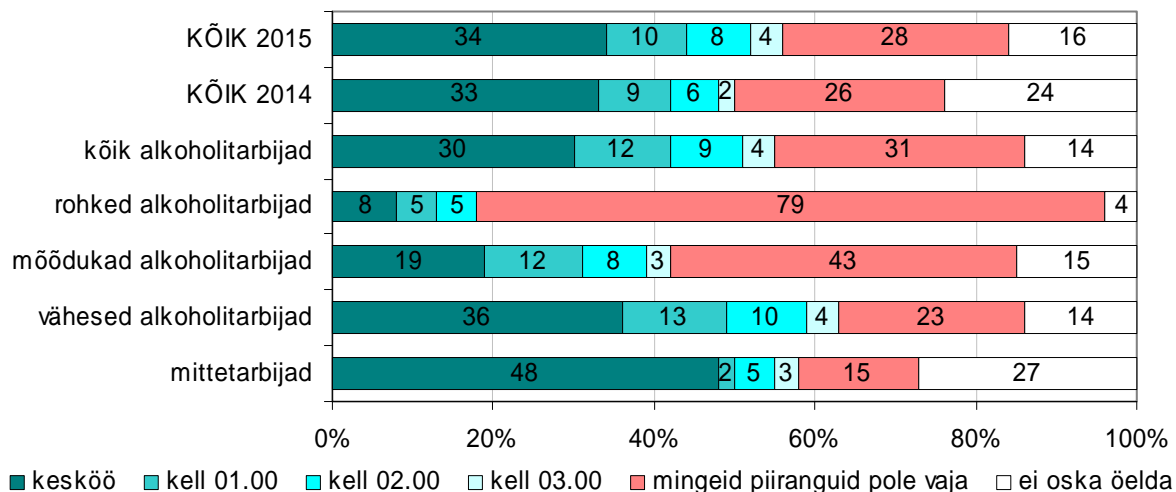
2015. aasta uuringu andmetel soovis 56% vastanutest piirata toitlustusasutustes alkoholimüüki kellaajaliselt, neist 34% lõpetaks alkoholimüügi keskööl, 10% kell 01.00 öösel, 8% kell 02.00 ja 4% kell 03.00 öösel, 28% vastanutest leidis, et mingeid piiranguid pole vaja ja 16% puudus seisukoht. Praegust toitlustusasutuste alkoholimüügi korraldust sooviks seega muuta üha enam elanikke (56%, 2014.a 50%) ja eelistatuim variant oleks lõpetada alkoholimüük südaöööl.

Kuigi elanikud eelistaksid alkoholimüüki toitlustusasutustes kellaajaliselt piirata, valis iga neljas elanik (28%) vastuseks piirangutevaba müügikorralduse. Hinnanguid mõjutas vastaja enda alkoholitarvitamise sagedus: mida sagedasem tarbija, seda enam pooldati piirangutevaba alkoholimüüki. Tendents ei ole aasta jooksul muutunud. Rohkelt alkoholi pruukivad elanikud (kõigist elanikest 4%) ei pidanud kellaajalist piirangut vajalikuks (79%, 18% pooldas), samas kui vähese alkoholitarbimisega elanikud (kõigist elanikest 54%) seda soovisid (63%, 23% eelistas piirangutevaba müüki) (joonis 2.18).

¹² Alkoholiseadus (vastu võetud 19.12.2001), vt Riigi Teataja <https://www.riigiteataja.ee/akt/832173>

¹³ Alkoholi tarbimine ja alkoholipoliitika 2014. EKI 2015, lk. 48

Joonis 2.18. Elanike hinnangud alkoholimüügi lõpetamise kellaajale toitlustusasutustes (% vastanutest)

Kellaajalise piirangu kehtestamist pooldati kõikides elanike rühmades ja sagedamini sooviti alkoholimüügi lõpetamist keskööl. Erandi moodustasid rohkelt ja mõõdukalt alkoholi tarbivad elanikud (kõigist elanikest vastavalt 4% ja 22%), kelle hinnangul pole mingeid piiranguid alkoholimüügi osas toitlustusasutustesse vaja (lisa 2.12).

LÜHIKOKKUVÕTE JA PEAMISED JÄRELDUSED

- 2015. aasta novembriküsitluse tulemuste järgi hindasid elanikud oma alkoholitarbimist väheseks. 80% elanikest tarbis alkohoolseid jooke, neist 54% vähe, 22% mõõdukalt ja 4% palju. Alkoholitarbijate osakaal püsib samal tasemel (2014. aastal 79%), kuid alkoholi tarbimise sagedus väheneb. Aastaga on mõõdukate tarbijate osakaal vähenenud –7%-punkti ja väheste tarbijate osakaal suurenenud +6%-punkti.
- Kui varasemalt on meeste hulgas olnud alkoholitarbijaid rohkem kui naiste hulgas, siis 2015. aastal oli erinevus väike, alkoholi tarbis 79% naistest ja 80% meestest. Naised hindasid valdavalt oma alkoholitarbimist väheseks ja vähene tarbimine on aastaga süvenenud (63% naistest jõi vähe, 15% mõõdukalt ja 1% palju; 2014. jõi vähe 56%, 17% jõi mõõdukalt ja 1% palju). Meeste tüüpiliselt mõõdukas tarbimine asendus vähesega (45% meestest jõi vähe, 29% mõõdukalt ja 6% palju; 2014. aastal 39% vähe, 41% mõõdukalt, ja 3% palju).
- Veinid ja vahuveinid olid elanike hulgas kõige populaarsemad alkohoolsed joogid, 2015. aasta novembri seisuga tarbis veini või vahuveini 67% täiskasvanud elanikest. Õlut tarbis 51%, kanget alkoholi (v.a viin) 49% ning viina 46% täiskasvanud elanikest. *Long drinkide* ja siidrite tarbijaid oli 40% elanikest. Eesti alkoholitarbijad eelistavad lahjasid alkohoolseid jooke (veini, õlut) kangetele, mis avaldub peale tarbijate suuremas arvus ka suuremas tarbimise sageduses. Kõige sagedamini juuakse õlut.
- Veini, vahuveini ja siidrit joovad nii mehed kui naised. Siider on püsinud noorte joogina, 87% tarbijatest on alla 50-aastased. Meeste jookideks on õlu, viin ja muu kange alkohol, vähemalt kord kuus või sagedamini õlut ja ka viina joovatest tarbijatest olid 75% mehed ja 25% naised, muu kange alkoholi puhul 64% mehed ja 36% naised. Võrreldes 2014. aastaga on rohkem mehi hakanud veini jooma ja vähem juuakse *long drinke*, naised joovad vähem õlut, muid kangeid alkohoolseid jooke ja *long drinke*.
- Kodumajapidamistes valmistatakse enim koduveini ja tavaliselt õuntest või sõstardest, kuid ka muudest marjadest (pihlakas, aroonia, karusmari jm). 2015. aastal valmistas koduveini 8% elanikest ja aasta jooksul pole valmistajate osakaal oluliselt muutunud.
- Välismaalt toovad oma tarbeks alkoholi kaasa vähesed elanikud, kaasaostmine ei olnud eelmisel aastal elanike hulgas hoogustunud (muutus võib toimuda 2016. aastal ostudega Lätist). 2015. aastal ostis alkoholi kaasa olenevalt joogist vaid üks tarbija kümnest. Sagedamini tuuakse välismaalt kaasa veine ja vahuveine, kanget alkoholi (viski, brändi, liköör jm) ning õlut. Kahe viimase aasta jooksul on elanikud eelistanud osta välismaalt kaasa rohkem veine ja vahuveine kui kanget alkoholi. Õlut ostetakse välismaalt kaasa vähem kui veine, siidreid ja *long drinke* välismaalt kaasa praktiliselt ei tooda. 2015. aastal armastasid elanikud kanget alkoholi kaasa tuua eelkõige Venemaalt ja Lätist ning õlut valdavalt Lätist. Kirde-Eesti elanikud on harjunud viina jm alkoholi ostma piiri tagant ehk Venemaalt, Lõuna-Eesti elanike viinaostud välismaalt (st Lätist) 2015. aastal suurenesid, kuid mitte märkimisväärselt.

- Alkohoolsete jookide välismaale kaasaostmine mitte oma tarbeks on vähenenud. 2015. aastal ostis välismaale viimiseks viina 4%, teisi kangeid alkohoolseid jooke 10% ja õlut 4% elanikest, veine, siidreid, *long drinke* vaid 1-2% elanikest. Alkoholi viidi kaasa peamiselt Soome ja Venemaale: viina peamiselt Soome; muud kanget alkoholi enamasti Venemaale ja Soome; veine ja vahuveine Soome ja Venemaale; õlut, siidrit ja *long drinke* samuti Soome.
- Elanikud on ekspertidena olnud aastaid seisukohal, et kaasmaalased joovad palju, kuid ise juuakse vähe. 2015. aastal oli 72% vastanutest arvamusel, et juuakse palju, 17% hindas alkoholitarbimist mõõdukaks, 1% väheseks ja 10% vastanutest ei osanud hinnangut anda. Isiklikult märkis 54% vastanutest end joovat vähe, 22% tões mõõdukat tarbimist, 4% rohket ja 20% ei tarbi üldse alkoholi. Samas on liigtarbimine kaaskodanikele aastatega vähem silmatorkav - alkoholi juuakse palju 72% vastanute hinnangul (2005. aastal arvas nii 85%). Mida rohkem isiklikult alkoholi tarbiti, seda tolerantsemalt suhtuti kaaskodanike alkoholitarvitamise ja mida vähem ise alkoholi tarbiti, seda kriitilisemad oldi teiste suhtes.
- 2015. aastal olid alkoholitarbimisega kaasnevatest probleemidest elanike hinnangul kõige tõsisemad alkoholijoobes sõidukis juhtimine (tõsine või väga tõsine probleem 94%), laste ja noorte alkoholitarbimine (86%), terviseprobleemid (86%) ja alkoholist põhjustatud pereprobleemid (85%). Viimase kahe aasta jooksul ei ole elanikud tunnetanud olukorra paranemist. Probleemid ei puuduta mitte ainult tarbijat ennast, vaid väga sageli pereliikmeid ja teisi lähedasi. Nii tõi kaheksa elanikku kümnest tõsise probleemina esile alkoholist põhjustatud kodust vägivalda (83%), isikuvastaseid kuritegusid (81%) ja avaliku korra rikkumisi (81%).
- Alkoholitarbimise vähendamist pidas 2015. aastal vajalikuks 77% vastanutest, 7% leidis, et tarbimist ei pea vähendama ja 16% ei omanud antud küsimuses seisukohta. Mida sagedasem alkoholitarbija, seda vähem häirib kaaskodanike alkoholitarbimine ja seda vähem tunnetatakse vajadust tarbimist vähendada.
- Alkohol on Eesti elanikele väga kergesti kättesaadav - 85% vastanutest märkis, et ostukohta jõudmiseks kulub 10 minutit või vähem, 12% vastanutest kulutaks müügikohani jõudmiseks kuni pool tundi ja 3% rohkem kui pool tundi. Alates 2013. aastast pole alkoholi kättesaadavus halvenenud, pigem on tendents vastupidine. Majandustegevuse registri andmetel suureneb alkoholi müügilubade arv järjepidevalt, kahel viimasel aastal on kasv olnud +9%. 2016. aasta aprilli lõpu seisuga oli Eestis 7296 alkoholi müügiluba, 2014. aastal 6664, kasv +9,5%. Alkoholi kättesaadavus on linnades ja eriti suuremates linnades oluliselt parem kui maal.
- Isikuttõendava dokumendi küsimist alla 30-aastastelt alkoholiostjatelt pidas vajalikuks 79% vastanutest (2014.a 78%), kusjuures seadusega sätestaks nõude 47% vastanutest ja 32% pidas paremaks dokumendi küsimist mitte kohustuslikus korras, 13% ei pidanud dokumendi küsimist ei pidanud alkoholi ostmisel vajalikuks ja 8% elanikest puudus seisukoht. Mida suurem alkoholitarbija, seda vähem meeldib nõude kohustuslikkus.
- 2015. aastal pooldas 85% elanikest piirangutega alkoholipoliitikat, neist 46% rangete ja 39% väheste piirangutega, liberaalset alkoholipoliitikat pidas vajalikuks 6% elanikest ja 9% puudus

seisukoht. Kuigi sagedamini pooldatakse rangeid piiranguid, on viimase kolme aasta jooksul hakanud tõusma väheste piirangute pooldajate osakaal (2013.a 33%, 2014.a 35%, 2015. a 39%). Piirangutevaba alkoholipoliitika pooldajate osakaal ei ole tõusnud, see on püsinud alates 2008. aastast 4% - 6% vahel. Leebemat alkoholipoliitikat ootavad suuremad alkoholitarbijad, rangemat aga karsklased ja vähesed alkoholitarbijad.

- Valdav osa elanikest toetas 2015. aastal alkoholi välireklaami (nii kange kui lahja) keelustamist, samuti reklaamide keelustamist raadio- ja telekanalites, internetis, sotsiaal- ja trükimeedias. Seisukohad on väljakujunenud ja alkoholireklaame reklaamikanalites taunitakse. Enim soovitakse alkoholireklaami keelustamist tänaval, televisioonis ja raadios. Kange alkoholi tänavareklaami keelustaks täielikult 78% ja lahja alkoholi tänavareklaami 70% vastanutest. Televisioonis ja raadios keelustaks kange alkoholi reklaami 68% ja 66% vastanutest ning lahja alkoholi reklaami 58% ja 58% vastanutest. Reklaame müügikohtades ja degusteerimisi lubaksid elanikud piirangutega, vaid iga viies elanik lubaks vabalt reklaamida alkoholi müügikohtades ja läbi viia degusteerimisi, ülejäänud pooldavad piiratud tegevusi või keelaksid reklaamid ja degusteerimised.
- Alkoholitarbimise vähendamiseks peaksid samme astuma eelkõige inimesed ise (58%), kuid ka Vabariigi Valitsus (37%), meedia (36%), Sotsiaalministeerium (28%), Riigikogu (21%) ning linna- ja vallavalitsused (20%). Möödunud aasta jooksul on teema olnud avalikkuse tähelepanu all seoses Sotsiaalministeeriumi esitatud seadusemuudatuse eelnõuga ning mitmete debattidega meediakanalites. Sotsiaalministeeriumi peale loodetakse varasemast rohkem, sest nendepoolsed ettepanekud väljendavad valdava osa elanike huve. Vabatahtlike organisatsioonide ja karskusliikumise poolset tegutsemist ootab iga seitsmes elanik, alkoholitootjate ja -müüjate ning politsei peale loodavad vähesed.
- Tõhusaimaks meetmeks alkoholitarbimise vähendamisel peavad elanikud oma suhtumise muutmist alkoholitarbimisse ja teistele paremaks eeskujuks olemist. (91% alkoholi tarbimise vähendamist pooldanud vastanutest). Oluliseks peeti noorte alkoholitarbimise muutmist – noortele tuleks näidata alkoholitarbimise negatiivseid tagajärgi, alkoholireklaami piiramist, samuti järelvalve suurendamist alkoholi müügiga seotud õigusrikkumiste üle, noortele rohkem vaba aja veetmise võimaluste loomist ja avalikel üritustel alkoholitarbimise mittepropageerimist, ja karistuste karmistamist alkoholijoobes õigusrikkumiste korral. Ülaltoodud meetmeid pidas tõhusaks vähemalt kaheksa elanikku kümnest sõltumata isiklikust seisukohast elanike alkoholitarbimise vähendamise suhtes. Alkoholiaktsiisi tõstmist ja sellega kaasnevat alkoholi hinnatõusu peeti kõige vähem tõhusaks.
- Elanikud toetavad alkoholsete jookide müügikeeldu pooldades, mis ei ole alkoholi ega toidupoed (76% toetab, 15% ei toeta) ning kogu alkoholimüügi koondamist pooldide spetsiaalsetesse alkoholiosakondadesse (71% toetab, 20% ei toeta). Ühtset seisukohta pole ettepaneku suhtes koondada kogu alkoholimüük ainult alkoholipoodidesse (50% toetab, 40% ei

toeta) ning alkoholsete jookide müügikoha eraldamise suhtes teistest kaupadest läbipaistmatu vaheseinaga (47% toetab, 35% vastu).

- Alkoholseid jooke ei peaks elanike hinnangul müüma ei spordivõistlustel, tanklates, elumajades asuvates kauplustes ega ka kontsertidel või muudel kultuuriüritustel, müügi vastu oli 60-88% vastanutest. Kõige tolerantsemalt suhtuti alkoholimüüki kultuuriüritustel mida pooldas 26% vastanutest, kuid vastu oli 60%. Rohkelt ja mõõdukalt alkoholi tarbivad elanikud ning jõukamad elanikud pooldasid alkoholimüüki kultuuriüritustel.
- Praegust toitlustusasutuste alkoholimüügi korraldust sooviks muuta ja kellaajalise piirangu sisse seada üha enam elanikke (56%, 2014.a 50%), eelistatuim variant oleks lõpetada alkoholimüük südaööl (34%). Iga neljas elanik (28%) sooviks aga piirangutevaba müügikorraldust ja mida sagedasem alkoholitarbija, seda enam on piirangud vastumeelt.

KÜSITLUSTULEMUSTE PROTSENTJAOTUSED

1. HINNAKE PALUN OMA ALKOHOLSETE JOOKIDE TARBIMIST (% vastanutest, n=925)

Ei joo üldse	20
Joon vähe	54
Joon mõõdukalt	22
Joon palju	4

2. KUI SAGELI TE JÕITE 2015. AASTA NOVEMBRIS JÄRGMISI ALKOHOLSEID JOOKE? (% vastanutest)

	Ei joo seda üldse	Ei joonud novembris	Jõin 1-3 korda kuus	Jõin 1-2 korda nädalas	Jõin peaaegu iga päev
Viina	54	27	16	2	1
Teisi kangeid jooke (viskit, brändit, likööri jne)	51	29	18	1	1
Veini, vahuveini	33	24	37	5	1
Õlut	49	15	21	12	3
Siidrit	60	26	12	2	0
Long drinke, kokteile	60	28	10	2	0

3. KAS TE OLETE 2015. AASTAL OSTNUD ISE VÕI TEISTE KAUDU VÄLISMAALT ALKOHOLSEID JOOKE, ET NEID TARBIDA EESTIS? (% vastanutest, vastaja võis märkida mitu vastusevarianti)

	Ei ostnud ise ega teiste kaudu	Ostsin ise kaasa	Ostsin teiste toodud jooke kogus	Ostetud alkoholi liitrites aastas
Viina	90	6	1	3,68 (n=57)
Teisi kangeid jooke (viski, liköör jne)	85	7	2	2,37 (n=76)
Veini, vahuveini	83	8	1	4,98 (n=82)
Õlut	86	7	0	12,56 (n=62)
Siidrit	92	1	-	5,67 (n=4)
Long drinke, kokteile	91	1	-	10,26 (n=11)

4. KAS TEIE ISE VÕI KEEGI TEIE PERELIIKMETEST OSTIS 2015. AASTA JOOKSUL ALKOHOLSEID JOOKE VÄLISMAALE VIIMISEKS, MITTE OMA TARBEKS (KINGIKS, TELLITI, MÜÜGIKS VMS)? (ostjate % küsitlusele vastanutest)

	Ei ostnud välismaale viimiseks	Ostsin 2015. a jooksul	Ostetud alkoholi kogus liitrites aastas
Viina	90	4	2,49 (n=42)
Teisi kangeid jooke (viski, liköör jne)	85	10	1,69 (n=100)
Veini, vahuveini	92	2	3,97 (n=14)
Õlut	90	4	22,41 (n=37)
Siidrit	92	1	18,75 (n=8)
Long drinke, kokteile	93	1	16,12 (n=6)

5. KAS TEIE PERE VALMISTAS 2015. AASTAL ENDALE KODUS ALKOHOLSEID JOOKE? (% vastanutest)

	Jah, valmistas	Ei valmistanud
Koduõlut	4	96
Koduveini	8	92
Puskarit	1	99

6. KUI KAUGEL ON TEIE ELUKOHAST LÄHIM ALKOHOLSETE JOOKIDE MÜÜGIKOHT? (% vastanutest)

Müügikohta jõudmiseks kulub kuni 10 min	85
Müügikohta jõudmiseks kulub kuni 30 min	12
Müügikohta jõudmiseks kulub rohkem kui 30 min	3

7. MILLISEKS HINDATE TE EESTIMAALASTE PRAEGUST ALKOHOLITARBIMIST? (% vastanutest)

Juuakse vähe	1
Juuakse mõõdukalt	17
Juuakse palju	72
Ei oska öelda	10

8. KUI TÕSISED ON TEIE HINNANGUL JÄRGMISED ALKOHOLIGA SEOTUD PROBLEEMID EESTIS? (% vastanutest)

	Väga tõsine	Tõsine	Ei ole tõsine	Ei oska öelda
Terviseprobleemid	35	51	5	9
Kodune vägivald	42	41	4	13
Isikuvastased kuriteod	35	46	5	14
Alkoholijooobes sõiduki juhtimine	68	26	3	3
Avaliku korra rikkumised	30	51	10	9
Salaalkoholi ost-müük	13	24	24	39
Alkoholist põhjustatud probleemid töökohal (töölt puudumine, töökohustuste mittetäitmine jm)	12	36	22	30
Alkoholismist põhjustatud töötus ja asotsiaalsus	29	41	12	18
Alkoholist põhjustatud pereprobleemid	41	44	4	11
Laste ja noorte alkoholi tarbimine	50	36	5	9
Üldine soov hoiak alkoholi tarbimisse	28	40	15	17

9. MILLINE PEAKS TEIE HINNANGUL OLEMA EESTI RIIGI ALKOHOLIPOLIITIKA? (% vastanutest)

Võimalikult liberaalne (piiranguteta)	6
Väheste piirangutega	39
Rangete piirangutega	46
Ei oska öelda	9

10. MIDA TE ARVATE ALKOHOLI REKLAAMIST? (% vastanutest)

	Võiks lubada	Võiks lubada teatud piirangutega	Tuleks keelustada	Ei oska öelda
KANGE alkoholi reklaam (viin, viski, konjak, liköör jne)				
Reklaam televisioonis	3	26	68	3
Reklaam raadios	4	26	66	4
Reklaam ajalehtedes, ajakirjades	4	38	55	3
Reklaam tänaval	2	17	78	3
Reklaam Internetis, sotsiaalmeedias	4	29	62	5
Reklaam müügikohtades	21	46	29	4
Degusteerimised	22	44	29	5
LAHJA alkoholi reklaam (vein, õlu, siider jne)				
Reklaam televisioonis	6	33	58	3
Reklaam raadios	6	32	58	4
Reklaam ajalehtedes, ajakirjades	6	39	51	4
Reklaam tänaval	4	22	70	4
Reklaam Internetis, sotsiaalmeedias	7	28	60	5
Reklaam müügikohtades	22	48	27	3
Degusteerimised	24	44	28	4

11. KAS TEIE ARVATES OLEKS VAJA, ET MÜÜJAD KÜSIKSID ISIKUT TÕENDAVAT DOKUMENTI IGALT ALLA 30-AASTASELT ALKOHOLI OSTJALT? (% vastanutest)

Jah, kuid see ei peaks olema kohustuslik	32
Jah, dokumendi näitamine peaks olema seadusega kehtestatud kohustus	47
Ei ole vaja	13
Ei oska öelda	8

12. KAS TEIE HINNANGUL TULEKS EESTIS ELANIKE ALKOHOLI TARBIMIST VÄHENDADA? (% vastanutest)

Jah	77
Ei	7
Ei oska öelda	16

13. KES PEAKS TEIE ARVATES ASTUMA SAMME ELANIKE ALKOHOLITARBIMISE VÄHENDAMISEKS? (% vastanutest, kelle hinnangul tuleks alkoholitarbimist vähendada (n=711); vastaja võis märkida mitu vastusvarianti)

Sotsiaalministeerium	28
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	5
Rahandusministeerium	3
Haridus- ja Teadusministeerium	12
Linna-, vallavalitsused	20
Vabariigi Valitsus	37
Riigikogu	21
President	6
Meedia (TV, raadio, ajalehed, ajakirjad, Internet)	36
Alkoholi müüjad	5
Alkoholi tootjad	6
Politsei	8
Vabatahtlikud organisatsioonid ja karskusliikumine	15
Inimesed ise	58
Ei oska öelda	2

14. MIDA PEAKS TEIE ARVATES ALKOHOLITARBIMISE VÄHENDAMISEKS TEGEMA? (% vastanutest, kelle hinnangul tuleks alkoholi tarbimist vähendada)

	Kindlasti	Võib-olla	Seda mitte	Ei oska öelda
Avalikel üritustel ja nende kajastamisel mitte propageerida alkoholi tarbimist	80	16	2	2
Tuleks teha rohkem saateid ja artikleid alkoholi kahjulikkusest	59	34	4	3
Tuleks edendada karskusliikumist	40	40	11	9
Alkoholi reklaami peaks piirama	85	12	1	2
Alkoholi reklaam tuleks ära keelata	53	28	17	2
Alkoholi müügikohti peaks vähendama	46	38	10	6
Alkoholiaktsiis peaks olema kõrgem ja alkohol kallim	27	33	32	8
Alkoholijoobes inimesi peaks õigusrikkumiste korral rangemalt karistama (nt sõiduki joobes juhtimisel)	79	16	2	3
Tuleks suurendada järelevalvet alkoholi müügiga seotud õigusrikkumiste üle (nt müük alaealisele, illegaalne müük)	84	14	0	2
Noortele peaks näitama alkoholi tarbimise negatiivseid tagajärgi	85	14	0	1
Noortele peaks looma rohkem vaba aja veetmise võimalusi	84	12	0	4
Inimesed ise peaks muutma oma suhtumist alkoholi tarbimisse ja olema teistele (sh lastele) paremaks eeskujuks	91	9	0	0
Mina ise peaksin vähendama oma alkoholitarbimist	34	25	28	13

15. MIDA TE ARVATE JÄRGNEVATEST ETTEPANEKUTEST ALKOHOLI KÄTTESAADAVUSE PIIRAMISEL? (% vastanutest)

	Toetan	Ei toeta	Ei oska öelda
Kogu alkoholimüügi koondamine ainult alkoholipoodidesse	50	40	10
Kogu alkoholimüügi koondamine ainult poodide spetsiaalsetesse alkoholiosakondadesse	71	20	9
Alkoholsete jookide müügikoha eraldamine (teistest kaupadest) läbipaistmatu vaheseinaga	47	35	18
Alkoholsete jookide müügi keelamine poodides, mis ei ole alkoholi ega toidupoe (nt lille-, aiandus-, suveniiripoed jt)	76	15	9

16. KAS ALKOHOLSEID JOOKE PEAKS TEIE ARVATES MÜÜMA ...?(% vastanutest)

	Jah	Ei peaks müüma	Ei oska öelda
tanklates	13	78	9
spordivõistlustel	7	88	5
kontsertidel, kultuuriüritustel	26	60	14
elumajades asuvates kauplustes	11	72	17

17. MIS KELL VÕIKS TEIE ARVATES LÕPETADA ALKOHOLSETE JOOKIDE MÜÜMISE RESTORANIDES, BAARIDES, PUBIDES? (% vastanutest)

keskööl, 00.00	34
(137) kell 01.00	10
kell 02.00	8
kell 03.00	4
mingeid piiranguid pole vaja	28
ei oska öelda	16

KÜSITLUSTULEMUSTE PROTSENTJAOTUSED TAUSTTUNNUSTE LÕIKES

Alkoholsete jookide isiklik tarbimine
(% vastajatest)

		Ei joo üldse	Joon vähe	Joon mõõdukalt	Joon palju
Keskmiselt		20	54	22	4
Regioon	Põhja-Eesti	19	52	23	6
	Kesk-Eesti	13	64	22	1
	Kirde-Eesti	18	63	17	2
	Lääne-Eesti	27	48	20	5
	Lõuna-Eesti	23	53	23	1
Elukoht	Tallinn	15	59	19	7
	suured linnad	18	56	25	1
	väikelinnad	27	54	17	2
	maa-asulad	23	49	26	2
Rahvus	eestlased	17	52	27	4
	mitte-eestlased	26	60	12	2
Vanus	18 – 29-aastased	26	47	26	1
	30 – 49-aastased	15	53	25	7
	50 – 64-aastased	20	60	18	2
	65 – 74-aastased	24	61	13	2
Sugu	naised	21	63	15	1
	mehed	20	45	29	6
Haridus	I taseme haridus	23	47	24	6
	II taseme haridus	22	56	20	2
	III taseme haridus	17	57	22	4
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	27	53	15	5
	301 - 500 €	21	59	20	0
	501 - 800 €	21	52	23	4
	üle 800 €	10	51	31	8

Alkoholsete jookide tarbimise sagedus
(% alkoholitarbijatest; 2015. a novembris)

V I I N		Ei joo seda üldse	Ei joonud novembris	Jõi 1-3 korda kuus	Jõi 1-2 korda nädalas	Jõi peaaegu iga päev
Keskmiselt		42	34	20	3	1
Regioon	Põhja-Eesti	42	37	18	2	1
	Kesk-Eesti	52	18	30	0	0
	Kirde-Eesti	47	30	13	10	0
	Lääne-Eesti	41	31	27	1	0
	Lõuna-Eesti	39	37	20	4	0
Elukoht	Tallinn	38	40	19	1	2
	suured linnad	37	37	22	4	0
	väikelinnad	52	24	14	10	0
	maa-asulad	45	31	22	2	0
Rahvus	eestlased	44	35	19	2	0
	mitte-eestlased	39	31	23	5	2
Vanus	18 - 29-aastased	44	49	7	0	0
	30 - 49-aastased	42	29	24	4	1
	50 - 64-aastased	42	33	20	4	1
	65 - 74-aastased	42	27	28	3	0
Sugu	naised	56	33	10	1	0
	mehed	28	35	31	5	1
Haridus	I taseme haridus	31	47	20	2	0
	II taseme haridus	41	30	23	5	1
	III taseme haridus	49	32	17	2	0
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	37	30	25	6	2
	301 - 500 €	38	39	20	3	0
	501 - 800 €	52	27	19	2	0
	üle 800 €	42	37	17	2	2

VISKI, BRÄNDI, LIKÖÖR j n e		Ei joo seda üldse	Ei joonud novembris	Jõi 1-3 korda kuus	Jõi 1-2 korda nädalas	Jõi peaaegu iga päev
Keskmiselt		37	38	24	1	1
Regioon	Põhja-Eesti	37	38	24	1	0
	Kesk-Eesti	51	32	15	2	0
	Kirde-Eesti	45	33	18	0	4
	Lääne-Eesti	21	55	22	2	0
	Lõuna-Eesti	35	34	29	2	0
Elukoht	Tallinn	31	41	27	1	0
	suured linnad	38	29	29	1	3
	väikelinnad	42	41	16	1	0
	maa-asulad	41	37	21	1	0
Rahvus	eestlased	38	36	24	2	0
	mitte-eestlased	33	43	21	1	2
Vanus	18 - 29-aastased	39	41	20	0	0
	30 - 49-aastased	36	35	26	2	1
	50 - 64-aastased	34	41	23	2	0
	65 - 74-aastased	46	33	21	0	0
Sugu	naised	48	35	17	0	0
	mehed	25	40	32	2	1
Haridus	I taseme haridus	35	41	24	0	0
	II taseme haridus	42	37	19	1	1
	III taseme haridus	33	35	29	2	1
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	46	34	19	0	1
	301 - 500 €	36	44	18	2	0
	501 - 800 €	34	37	25	2	2
	üle 800 €	34	31	34	1	0

V E I N , V A H U V E I N		Ei joo seda üldse	Ei joonud novembris	Jõi 1-3 korda kuus	Jõi 1-2 korda nädalas	Jõi peaaegu iga päev
Keskmiselt		15	30	47	7	1
Regioon	Põhja-Eesti	13	34	45	6	2
	Kesk-Eesti	19	13	64	4	0
	Kirde-Eesti	19	23	53	4	1
	Lääne-Eesti	7	31	42	20	0
	Lõuna-Eesti	17	33	46	3	1
Elukoht	Tallinn	10	38	44	6	2
	suured linnad	12	36	47	4	1
	väikelinnad	16	30	51	2	1
	maa-asulad	21	19	50	10	0
Rahvus	eestlased	15	30	47	7	1
	mitte-eestlased	15	30	48	5	2
Vanus	18 - 29-aastased	13	29	49	7	2
	30 - 49-aastased	12	32	48	7	1
	50 - 64-aastased	21	26	45	6	2
	65 - 74-aastased	14	34	48	4	0
Sugu	naised	13	28	53	5	1
	mehed	17	33	41	8	1
Haridus	I taseme haridus	16	35	40	9	0
	II taseme haridus	19	31	46	4	0
	III taseme haridus	9	28	52	8	3
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	32	28	33	7	0
	301 - 500 €	11	33	51	5	0
	501 - 800 €	14	33	47	5	1
	üle 800 €	8	26	52	10	4

Õ L U		Ei joo seda üldse	Ei joonud novembris	Jõi 1-3 korda kuus	Jõi 1-2 korda nädalas	Jõi peaaegu iga päev
Keskmiselt		35	19	26	16	4
Regioon	Põhja-Eesti	29	21	28	15	7
	Kesk-Eesti	51	22	12	13	2
	Kirde-Eesti	46	17	19	16	2
	Lääne-Eesti	35	19	15	30	1
	Lõuna-Eesti	36	14	36	13	1
Elukoht	Tallinn	26	26	29	13	6
	suured linnad	38	16	29	15	2
	väikelinnad	44	19	20	14	3
	maa-asulad	39	13	25	20	3
Rahvus	eestlased	35	16	28	18	3
	mitte-eestlased	35	25	23	10	7
Vanus	18 - 29-aastased	40	16	26	18	0
	30 - 49-aastased	32	15	32	17	4
	50 - 64-aastased	36	26	19	14	5
	65 - 74-aastased	37	24	21	11	7
Sugu	naised	55	22	17	5	1
	mehed	14	16	36	27	7
Haridus	I taseme haridus	38	13	28	17	4
	II taseme haridus	34	19	24	19	4
	III taseme haridus	35	22	26	12	5
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	45	8	17	23	7
	301 - 500 €	38	26	24	11	1
	501 - 800 €	30	16	29	20	5
	üle 800 €	29	21	33	12	5

S I I D E R		Ei joo seda üldse	Ei joonud novembris	Jõi 1-3 korda kuus	Jõi 1-2 korda nädalas	Jõi peaaegu iga päev
Keskmiselt		48	34	15	3	0
Regioon	Põhja-Eesti	44	41	12	3	0
	Kesk-Eesti	50	23	23	4	0
	Kirde-Eesti	71	15	14	0	0
	Lääne-Eesti	43	35	20	2	0
	Lõuna-Eesti	49	32	17	2	0
Elukoht	Tallinn	44	43	8	5	0
	suured linnad	55	26	17	2	0
	väikelinnad	56	28	16	0	0
	maa-asulad	47	31	20	2	0
Rahvus	eestlased	45	35	17	3	0
	mitte-eestlased	58	31	8	3	0
Vanus	18 - 29-aastased	23	36	34	7	0
	30 - 49-aastased	48	36	13	3	0
	50 - 64-aastased	60	33	7	0	0
	65 - 74-aastased	78	19	3	0	0
Sugu	naised	47	34	17	2	0
	mehed	50	33	13	4	0
Haridus	I taseme haridus	43	31	26	0	0
	II taseme haridus	50	35	11	4	0
	III taseme haridus	49	34	13	4	0
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	55	28	15	2	0
	301 - 500 €	44	36	17	3	0
	501 - 800 €	51	33	14	2	0
	üle 800 €	46	35	15	4	0

LONG DRINGID KOKTEILID		Ei joo seda üldse	Ei joonud novembris	Jõi 1-3 korda kuus	Jõi 1-2 korda nädalas	Jõi peaaegu iga päev
Keskmiselt		49	36	13	2	0
Regioon	Põhja-Eesti	45	38	15	2	0
	Kesk-Eesti	57	35	2	6	0
	Kirde-Eesti	75	20	4	1	0
	Lääne-Eesti	34	42	20	4	0
	Lõuna-Eesti	48	40	12	0	0
Elukoht	Tallinn	43	40	15	2	0
	suured linnad	60	26	13	1	0
	väikelinnad	52	39	9	0	0
	maa-asulad	49	37	11	3	0
Rahvus	eestlased	45	39	14	2	0
	mitte-eestlased	60	29	8	3	0
Vanus	18 - 29-aastased	35	44	17	4	0
	30 - 49-aastased	44	39	15	2	0
	50 - 64-aastased	57	33	7	2	1
	65 - 74-aastased	77	15	8	0	0
Sugu	naised	50	37	11	2	0
	mehed	48	35	15	2	0
Haridus	I taseme haridus	45	41	14	0	0
	II taseme haridus	50	35	12	3	0
	III taseme haridus	49	36	12	3	0
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	46	25	24	4	1
	301 - 500 €	53	37	9	1	0
	501 - 800 €	50	39	9	2	0
	üle 800 €	43	44	11	2	0

Hinnang eestimaalaste praegusele alkoholitarbimisele
(% vastajatest)

		Juuakse vähe	Juuakse mõõdukalt	Juuakse palju	Ei oska öelda
Keskmiselt		1	17	72	10
Regioon	Põhja-Eesti	2	15	69	14
	Kesk-Eesti	1	11	84	4
	Kirde-Eesti	0	23	68	9
	Lääne-Eesti	0	23	73	4
	Lõuna-Eesti	1	18	74	7
Elukoht	Tallinn	3	15	67	15
	suured linnad	0	25	68	7
	väikelinnad	2	17	75	6
	maa-asulad	0	15	76	9
Rahvus	eestlased	2	16	75	7
	mitte-eestlased	0	20	64	16
Vanus	18 - 29-aastased	0	15	81	4
	30 - 49-aastased	3	20	70	7
	50 - 64-aastased	0	14	72	14
	65 - 74-aastased	0	21	61	18
Sugu	naised	0	11	78	11
	mehed	3	24	65	8
Haridus	I taseme haridus	4	14	68	14
	II taseme haridus	1	21	71	7
	III taseme haridus	1	15	73	11
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	4	19	71	6
	301 - 500 €	0	15	73	12
	501 - 800 €	2	21	66	11
	üle 800 €	1	16	74	9
Alkoholi-tarbimine	kõik alkoholitarbijad	2	19	69	10
	rohked	29	14	57	0
	mõõdukad	0	30	65	5
	vähased	0	15	72	13
	mittetarbijad	0	10	81	9

Hinnang müüjate poolt isikuttõendava dokumendi küsimise vajalikkusele igalt alla 30-aastaselt
alkohoolsete jookide ostjalt (% vastanutest)

		Jah, kuid see ei peaks olema kohustuslik	Dokumendi näitamine peaks olema seadusega kehtestatud kohustus	Ei ole vaja	Ei oska öelda
Keskmiselt		32	47	13	8
Regioon	Põhja-Eesti	30	51	13	6
	Kesk-Eesti	37	28	21	14
	Kirde-Eesti	28	56	12	4
	Lääne-Eesti	32	37	13	18
	Lõuna-Eesti	34	46	13	7
Elukoht	Tallinn	36	49	10	5
	suured linnad	33	48	14	5
	väikelinnad	33	42	16	9
	maa-asulad	27	46	15	12
Rahvus	eestlased	36	40	15	9
	mitte-eestlased	22	63	10	5
Vanus	18 – 29-aastased	29	49	15	7
	30 – 49-aastased	35	46	11	8
	50 – 64-aastased	30	46	16	8
	65 – 74-aastased	32	48	12	8
Sugu	naised	31	52	9	8
	mehed	33	41	19	7
Haridus	I taseme haridus	30	41	15	14
	II taseme haridus	33	49	12	6
	III taseme haridus	30	49	15	6
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	33	53	9	5
	301 - 500 €	34	47	8	11
	501 - 800 €	30	46	18	6
	üle 800 €	30	43	21	6
Alkoholi-tarbimine	kõik alkoholitarbijad	34	45	14	7
	rohked	43	21	20	16
	mõõdukad	36	40	17	7
	vähesed	33	49	12	6
	mittetarbijad	23	53	12	12

Hinnang, milline peaks olema Eesti riigi alkoholipoliitika
(% vastanutest)

		Võimalikult liberaalne	Väheste piirangutega	Rangete piirangutega	Ei oska öelda
Keskmiselt		6	39	46	9
Regioon	Põhja-Eesti	6	44	41	9
	Kesk-Eesti	0	28	54	18
	Kirde-Eesti	11	40	46	3
	Lääne-Eesti	2	39	50	9
	Lõuna-Eesti	8	32	50	10
Elukoht	Tallinn	6	45	43	6
	suured linnad	10	44	42	4
	väikelinnad	6	28	47	19
	maa-asulad	4	36	49	11
Rahvus	eestlased	6	41	42	11
	mitte-eestlased	6	34	54	6
Vanus	18 – 29-aastased	6	49	42	3
	30 – 49-aastased	7	34	50	9
	50 – 64-aastased	6	38	42	14
	65 – 74-aastased	3	38	50	9
Sugu	naised	3	34	53	10
	mehed	10	44	37	9
Haridus	I taseme haridus	8	42	30	20
	II taseme haridus	7	36	51	6
	III taseme haridus	4	40	49	7
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	5	30	59	6
	301 - 500 €	6	39	45	10
	501 - 800 €	7	38	39	16
	üle 800 €	6	51	40	3
Alkoholi-tarbimine	kõik alkoholitarbijad	7	42	43	8
	rohked	13	49	31	7
	möödukad	11	54	28	7
	vähesed	5	37	50	8
	mittetarbijad	3	24	58	15

Perede poolt endale kodus alkoholsete jookide valmistamine 2015. aastal
(% vastanutest)

		Koduõlu	Koduvein	Puskar
Keskmiselt		4	8	1
Regioon	Põhja-Eesti	3	8	1
	Kesk-Eesti	7	14	0
	Kirde-Eesti	1	7	0
	Lääne-Eesti	3	6	0
	Lõuna-Eesti	5	6	0
Elukoht	Tallinn	4	7	2
	suured linnad	0	10	0
	väikelinnad	2	6	0
	maa-asulad	6	8	1
Rahvus	eestlased	5	9	1
	mitte-eestlased	0	6	1
Vanus	18 – 29-aastased	5	7	0
	30 – 49-aastased	3	6	1
	50 – 64-aastased	3	9	1
	65 – 74-aastased	3	11	0
Sugu	naised	2	7	0
	mehed	5	8	1
Haridus	I taseme haridus	7	5	0
	II taseme haridus	3	8	1
	III taseme haridus	3	9	1
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	1	4	1
	301 - 500 €	2	8	0
	501 - 800 €	5	9	1
	üle 800 €	9	9	2

Lähima alkoholsete jookide müügikoha kaugus elukohast
(% vastanutest)

		Müügikohta jõudmiseks kulub kuni 10 min	Müügikohta jõudmiseks kulub kuni 30 min	Müügikohta jõudmiseks kulub rohkem kui 10 min
Keskmiselt		85	12	3
Regioon	Põhja-Eesti	89	10	1
	Kesk-Eesti	81	14	5
	Kirde-Eesti	93	4	3
	Lääne-Eesti	87	12	1
	Lõuna-Eesti	75	20	5
Elukoht	Tallinn	95	5	0
	suured linnad	95	5	0
	väikelinnad	90	8	2
	maa-asulad	69	25	6
Rahvus	eestlased	82	15	3
	mitte-eestlased	92	7	1
Vanus	18 – 29-aastased	88	11	1
	30 – 49-aastased	89	10	1
	50 – 64-aastased	83	13	4
	65 – 74-aastased	74	16	10
Sugu	naised	87	9	4
	mehed	83	15	2
Haridus	I taseme haridus	75	20	5
	II taseme haridus	85	12	3
	III taseme haridus	92	7	1
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	79	18	3
	301 - 500 €	83	12	5
	501 - 800 €	88	10	2
	üle 800 €	92	7	1

Hinnang elanike alkoholitarbimise vähendamise vajalikkusele Eestis
(% vastanutest)

		Jah	Ei	Ei oska öelda
Keskmiselt		77	7	16
Regioon	Põhja-Eesti	78	7	15
	Kesk-Eesti	79	3	18
	Kirde-Eesti	69	10	21
	Lääne-Eesti	84	2	14
	Lõuna-Eesti	76	8	16
Elukoht	Tallinn	77	5	18
	suured linnad	68	12	20
	väikelinnad	81	7	12
	maa-asulad	80	5	15
Rahvus	eestlased	79	6	15
	mitte-eestlased	73	8	19
Vanus	18 - 29 aastased	80	6	14
	30 - 49 aastased	73	9	18
	50 - 64 aastased	78	6	16
	65 - 74 aastased	82	3	15
Sugu	naised	86	2	12
	mehed	68	12	20
Haridus	I taseme haridus	63	7	30
	II taseme haridus	79	7	14
	III taseme haridus	83	5	12
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	81	11	8
	301 - 500 €	80	5	15
	501 - 800 €	71	7	22
	üle 800 €	75	5	20
Alkoholi- tarbimine	kõik alkoholitarbijad	73	8	19
	rohked	49	34	17
	mõõdukad	67	10	23
	vähesed	78	5	17
	mittetarbijad	92	2	6

Elanike hinnangud meetmetele alkoholitarbimise vähendamiseks

Avalikel üritustel ja nende kajastamisel mitte propageerida alkoholi tarbimist (% vastanutest, kelle hinnangul on vaja elanike alkoholitarbimist vähendada)

		Kindlasti	Võib-olla	Seda mitte	Ei oska öelda
Keskmiselt		80	16	2	2
Regioon	Põhja-Eesti	80	16	1	3
	Kesk-Eesti	85	11	3	1
	Kirde-Eesti	77	22	1	0
	Lääne-Eesti	81	8	11	0
	Lõuna-Eesti	79	18	2	1
Elukoht	Tallinn	83	16	0	1
	suured linnad	82	17	1	0
	väikelinnad	70	18	3	9
	maa-asulad	82	14	4	0
Rahvus	eestlased	81	15	3	1
	mitte-eestlased	78	17	0	5
Vanus	18 - 29-aastased	77	18	5	0
	30 - 49-aastased	82	16	2	0
	50 - 64-aastased	78	16	2	4
	65 - 74-aastased	86	11	1	2
Sugu	naised	86	12	2	0
	mehed	72	21	3	4
Haridus	I taseme haridus	81	5	6	8
	II taseme haridus	78	20	2	0
	III taseme haridus	83	16	1	0
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	79	14	7	0
	301 - 500 €	88	10	1	1
	501 - 800 €	69	24	1	6
	üle 800 €	79	18	2	1
Alkoholi- tarbimine	kõik alkoholitarbijad	69	23	5	3
	rohked	55	32	13	0
	möödukad	56	29	11	4
	vähesed	75	20	3	2
	mittetarbijad	82	12	1	5

Elanike hinnangud meetmetele alkoholitarbimise vähendamiseks

Tuleks teha rohkem saateid ja artikleid alkoholi kahjulikkusest (% vastanutest, kelle hinnangul on vaja elanike alkoholitarbimist vähendada)

		Kindlasti	Võib-olla	Seda mitte	Ei oska öelda
Keskmiselt		59	34	4	3
Regioon	Põhja-Eesti	56	38	4	2
	Kesk-Eesti	70	23	4	3
	Kirde-Eesti	66	33	1	0
	Lääne-Eesti	60	37	2	1
	Lõuna-Eesti	58	28	7	7
Elukoht	Tallinn	54	41	4	1
	suured linnad	63	33	3	1
	väikelinnad	65	29	2	4
	maa-asulad	61	29	6	4
Rahvus	eestlased	57	34	5	4
	mitte-eestlased	66	31	3	0
Vanus	18 - 29-aastased	61	34	5	0
	30 - 49-aastased	55	39	4	2
	50 - 64-aastased	59	30	5	6
	65 - 74-aastased	71	25	1	3
Sugu	naised	60	33	5	2
	mehed	59	35	2	4
Haridus	I taseme haridus	75	12	5	8
	II taseme haridus	58	36	4	2
	III taseme haridus	54	40	5	1
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	68	24	3	5
	301 - 500 €	60	33	4	3
	501 - 800 €	53	39	6	2
	üle 800 €	58	36	5	1
Alkoholi- tarbimine	kõik alkoholitarbijad	53	37	6	4
	rohked	46	33	20	1
	möödukad	49	36	8	7
	vähesed	55	37	5	3
	mittetarbijad	60	30	4	6

Elanike hinnangud meetmetele alkoholitarbimise vähendamiseks

Tuleks edendada karskusliikumist (% vastanutest, kelle hinnangul on vaja elanike alkoholitarbimist vähendada)

		Kindlasti	Võib-olla	Seda mitte	Ei oska öelda
Keskmiselt		40	40	11	9
Regioon	Põhja-Eesti	36	39	16	9
	Kesk-Eesti	31	51	5	13
	Kirde-Eesti	48	42	8	2
	Lääne-Eesti	37	52	4	7
	Lõuna-Eesti	47	33	9	11
Elukoht	Tallinn	40	36	17	7
	suured linnad	44	38	12	6
	väikelinnad	30	44	7	19
	maa-asulad	42	44	7	7
Rahvus	eestlased	34	44	13	9
	mitte-eestlased	53	31	6	10
Vanus	18 - 29-aastased	48	30	18	4
	30 - 49-aastased	28	47	15	10
	50 - 64-aastased	42	40	4	14
	65 - 74-aastased	51	40	4	5
Sugu	naised	41	40	12	7
	mehed	38	41	9	12
Haridus	I taseme haridus	41	31	14	14
	II taseme haridus	41	43	8	8
	III taseme haridus	36	42	14	8
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	48	37	5	10
	301 - 500 €	43	40	8	9
	501 - 800 €	31	45	13	11
	üle 800 €	32	39	22	7
Alkoholi- tarbimine	kõik alkoholitarbijad	32	41	17	10
	rohked	37	25	35	3
	mõõdukad	26	41	25	8
	vähased	35	42	12	11
	mittetarbijad	55	27	4	14

Elanike hinnangud meetmetele alkoholitarbimise vähendamiseks

Alkoholi reklaami peaks piirama (% vastanutest, kelle hinnangul on vaja elanike alkoholitarbimist vähendada)

		Kindlasti	Võib-olla	Seda mitte	Ei oska öelda
Keskmiselt		85	12	1	2
Regioon	Põhja-Eesti	80	16	2	2
	Kesk-Eesti	89	7	2	2
	Kirde-Eesti	83	16	0	1
	Lääne-Eesti	91	9	0	0
	Lõuna-Eesti	90	8	1	1
Elukoht	Tallinn	77	19	3	1
	suured linnad	86	13	0	1
	väikelinnad	87	12	0	1
	maa-asulad	90	7	1	2
Rahvus	eestlased	83	14	1	2
	mitte-eestlased	88	10	1	1
Vanus	18 - 29-aastased	81	15	3	1
	30 - 49-aastased	86	13	0	1
	50 - 64-aastased	84	12	2	2
	65 - 74-aastased	88	8	0	4
Sugu	naised	85	13	1	1
	mehed	84	12	2	2
Haridus	I taseme haridus	87	11	0	2
	II taseme haridus	86	12	1	1
	III taseme haridus	84	12	2	2
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	88	11	0	1
	301 - 500 €	87	11	0	2
	501 - 800 €	83	15	1	1
	üle 800 €	79	13	6	2
Alkoholi- tarbimine	kõik alkoholitarbijad	73	21	4	2
	rohked	62	24	14	0
	möödukad	66	26	6	2
	vähesed	77	19	2	2
	mittetarbijad	87	9	1	3

Elanike hinnangud meetmetele alkoholitarbimise vähendamiseks

Alkoholi reklaam tuleks ära keelata (% vastanutest, kelle hinnangul on vaja elanike alkoholitarbimist vähendada)

		Kindlasti	Võib-olla	Seda mitte	Ei oska öelda
Keskmiselt		53	28	17	2
Regioon	Põhja-Eesti	50	28	20	2
	Kesk-Eesti	68	20	12	0
	Kirde-Eesti	64	24	8	4
	Lääne-Eesti	40	41	18	1
	Lõuna-Eesti	57	27	15	1
Elukoht	Tallinn	49	28	22	1
	suured linnad	64	20	13	3
	väikelinnad	58	30	9	3
	maa-asulad	51	31	17	1
Rahvus	eestlased	47	29	22	2
	mitte-eestlased	69	25	5	1
Vanus	18 - 29 aastased	43	31	26	0
	30 - 49 aastased	51	26	20	3
	50 - 64 aastased	58	29	12	1
	65 - 74 aastased	69	26	3	2
Sugu	naised	55	25	19	1
	mehed	52	33	13	2
Haridus	I taseme haridus	55	30	15	0
	II taseme haridus	57	28	12	3
	III taseme haridus	49	26	24	1
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	61	27	11	1
	301 - 500 €	63	23	11	3
	501 - 800 €	42	35	23	0
	üle 800 €	45	28	26	1
Alkoholi- tarbimine	kõik alkoholitarbijad	44	31	23	2
	rohked	29	23	48	0
	mõõdukad	36	32	30	2
	vähesed	48	30	19	3
	mittetarbijad	61	28	8	3

Elanike hinnangud meetmetele alkoholitarbimise vähendamiseks

Alkoholi müügikohti peaks vähendama (% vastanutest, kelle hinnangul on vaja elanike alkoholitarbimist vähendada)

		Kindlasti	Võib-olla	Seda mitte	Ei oska öelda
Keskmiselt		46	38	10	6
Regioon	Põhja-Eesti	43	38	12	7
	Kesk-Eesti	54	30	9	7
	Kirde-Eesti	39	47	12	2
	Lääne-Eesti	51	31	8	10
	Lõuna-Eesti	51	39	7	3
Elukoht	Tallinn	44	42	11	3
	suured linnad	42	49	8	1
	väikelinnad	47	38	7	8
	maa-asulad	50	30	11	9
Rahvus	eestlased	49	35	11	5
	mitte-eestlased	40	44	9	7
Vanus	18 - 29-aastased	57	29	8	6
	30 - 49-aastased	37	43	14	6
	50 - 64-aastased	42	40	10	8
	65 - 74-aastased	62	32	4	2
Sugu	naised	48	41	6	5
	mehed	43	33	16	8
Haridus	I taseme haridus	53	18	7	22
	II taseme haridus	47	40	11	2
	III taseme haridus	42	43	11	4
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	45	33	12	10
	301 - 500 €	55	37	6	2
	501 - 800 €	35	43	14	8
	üle 800 €	45	38	12	5
Alkoholi- tarbimine	kõik alkoholitarbijad	34	41	19	6
	rohked	17	16	67	0
	möödukad	27	39	25	9
	väheseid	37	43	14	6
	mittetarbijad	56	27	6	11

Elanike hinnangud meetmetele alkoholitarbimise vähendamiseks

Alkoholiaktsiis peaks olema kõrgem ja alkohol kallim (% vastanutest, kelle hinnangul on vaja elanike alkoholitarbimist vähendada)

		Kindlasti	Võib-olla	Seda mitte	Ei oska öelda
Keskmiselt		27	33	32	8
Regioon	Põhja-Eesti	27	33	35	5
	Kesk-Eesti	24	44	24	8
	Kirde-Eesti	23	24	38	15
	Lääne-Eesti	24	32	31	13
	Lõuna-Eesti	31	35	27	7
Elukoht	Tallinn	29	34	32	5
	suured linnad	27	24	40	9
	väikelinnad	22	35	35	8
	maa-asulad	27	36	28	9
Rahvus	eestlased	28	38	27	7
	mitte-eestlased	23	23	45	9
Vanus	18 - 29-aastased	37	31	26	6
	30 - 49-aastased	23	36	35	6
	50 - 64-aastased	24	30	35	11
	65 - 74-aastased	25	36	31	8
Sugu	naised	33	32	29	6
	mehed	19	34	37	10
Haridus	I taseme haridus	29	28	28	15
	II taseme haridus	27	32	34	7
	III taseme haridus	25	37	32	6
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	19	33	29	19
	301 - 500 €	29	33	32	6
	501 - 800 €	28	31	36	5
	üle 800 €	29	35	33	3
Alkoholi- tarbimine	kõik alkoholitarbijad	17	32	42	9
	rohked	10	39	48	3
	möödukad	10	28	54	8
	vähesed	20	33	37	10
	mittetarbijad	40	24	31	5

Elanike hinnangud meetmetele alkoholitarbimise vähendamiseks

Alkoholijoobes inimesi peaks õigusrikkumiste korral rangemalt karistama (% vastanutest, kelle hinnangul on vaja elanike alkoholitarbimist vähendada)

		Kindlasti	Võib-olla	Seda mitte	Ei oska öelda
Keskmiselt		79	16	2	3
Regioon	Põhja-Eesti	82	16	2	0
	Kesk-Eesti	72	23	5	0
	Kirde-Eesti	85	13	2	0
	Lääne-Eesti	76	11	2	11
	Lõuna-Eesti	78	16	1	5
Elukoht	Tallinn	81	16	3	0
	suured linnad	83	13	2	2
	väikelinnad	84	15	1	0
	maa-asulad	74	17	2	7
Rahvus	eestlased	77	16	3	4
	mitte-eestlased	84	15	1	0
Vanus	18 - 29-aastased	79	10	1	10
	30 - 49-aastased	81	15	3	1
	50 - 64-aastased	75	22	3	0
	65 - 74-aastased	83	13	1	3
Sugu	naised	84	15	1	0
	mehed	73	18	3	6
Haridus	I taseme haridus	76	10	0	14
	II taseme haridus	82	16	2	0
	III taseme haridus	79	17	3	1
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	79	10	1	10
	301 - 500 €	81	18	1	0
	501 - 800 €	79	16	3	2
	üle 800 €	81	16	2	1
Alkoholi- tarbimine	kõik alkoholitarbijad	74	20	3	3
	rohked	66	17	17	0
	möödukad	70	21	3	6
	vähesed	77	20	2	1
	mittetarbijad	83	9	1	7

Elanike hinnangud meetmetele alkoholitarbimise vähendamiseks

Tuleks suurendada järelvalvet alkoholi müügiga seotud õigusrikkumiste üle (% vastanustest, kelle hinnangul on vaja elanike alkoholitarbimist vähendada)

		Kindlasti	Võib-olla	Seda mitte	Ei oska öelda
Keskmiselt		84	14	0	2
Regioon	Põhja-Eesti	79	21	0	0
	Kesk-Eesti	82	18	0	0
	Kirde-Eesti	90	7	1	2
	Lääne-Eesti	92	7	0	1
	Lõuna-Eesti	88	6	0	6
Elukoht	Tallinn	80	20	0	0
	suured linnad	91	6	1	2
	väikelinnad	82	17	1	0
	maa-asulad	85	11	0	4
Rahvus	eestlased	84	13	1	2
	mitte-eestlased	84	15	0	1
Vanus	18 - 29-aastased	84	11	0	5
	30 - 49-aastased	85	13	1	1
	50 - 64-aastased	81	17	1	1
	65 - 74-aastased	88	11	0	1
Sugu	naised	89	10	0	1
	mehed	77	20	0	3
Haridus	I taseme haridus	84	9	0	7
	II taseme haridus	83	16	0	1
	III taseme haridus	84	15	1	0
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	86	7	0	7
	301 - 500 €	87	12	0	1
	501 - 800 €	78	21	1	0
	üle 800 €	81	18	0	1
Alkoholi- tarbimine	kõik alkoholitarbijad	79	18	1	2
	rohked	84	12	4	0
	möödukad	76	21	1	2
	vähesed	80	17	1	2
	mittetarbijad	78	16	0	6

Elanike hinnangud meetmetele alkoholitarbimise vähendamiseks

Noortele peaks näitama alkoholi tarbimise negatiivseid tagajärgi (% vastanutest, kelle hinnangul on vaja elanike alkoholitarbimist vähendada)

		Kindlasti	Võib-olla	Seda mitte	Ei oska öelda
Keskmiselt		85	14	0	1
Regioon	Põhja-Eesti	85	15	0	0
	Kesk-Eesti	88	9	0	3
	Kirde-Eesti	86	14	0	0
	Lääne-Eesti	91	8	1	0
	Lõuna-Eesti	83	15	0	2
Elukoht	Tallinn	82	17	0	1
	suured linnad	87	13	0	0
	väikelinnad	91	9	0	0
	maa-asulad	85	13	0	2
Rahvus	eestlased	83	16	0	1
	mitte-eestlased	91	9	0	0
Vanus	18 - 29-aastased	87	12	0	1
	30 - 49-aastased	83	16	0	1
	50 - 64-aastased	83	16	0	1
	65 - 74-aastased	92	8	0	0
Sugu	naised	88	11	0	1
	mehed	81	18	0	1
Haridus	I taseme haridus	90	10	0	0
	II taseme haridus	86	13	0	1
	III taseme haridus	82	16	0	2
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	87	12	0	1
	301 - 500 €	86	14	0	0
	501 - 800 €	86	13	0	1
	üle 800 €	80	17	1	2
Alkoholi- tarbimine	kõik alkoholitarbijad	78	21	0	1
	rohked	75	23	2	0
	möödukad	74	23	0	3
	vähesed	79	20	0	1
	mittetarbijad	87	8	1	4

Elanike hinnangud meetmetele alkoholitarbimise vähendamiseks

Noortele peaks looma rohkem vaba aja veetmise võimalusi (% vastanutest, kelle hinnangul on vaja elanike alkoholitarbimist vähendada)

		Kindlasti	Võib-olla	Seda mitte	Ei oska öelda
Keskmiselt		84	12	0	4
Regioon	Põhja-Eesti	82	12	1	5
	Kesk-Eesti	87	12	0	1
	Kirde-Eesti	87	9	0	4
	Lääne-Eesti	76	22	0	2
	Lõuna-Eesti	89	8	0	3
Elukoht	Tallinn	85	14	0	1
	suured linnad	87	10	0	3
	väikelinnad	78	10	0	12
	maa-asulad	84	12	1	3
Rahvus	eestlased	83	13	1	3
	mitte-eestlased	85	10	0	5
Vanus	18 - 29-aastased	81	18	0	1
	30 - 49-aastased	87	10	0	3
	50 - 64-aastased	81	10	1	8
	65 - 74-aastased	85	13	0	2
Sugu	naised	86	11	0	3
	mehed	81	13	1	5
Haridus	I taseme haridus	77	7	0	16
	II taseme haridus	90	8	1	1
	III taseme haridus	79	19	0	2
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	92	3	0	5
	301 - 500 €	86	13	0	1
	501 - 800 €	82	11	0	7
	üle 800 €	74	20	1	5
Alkoholi- tarbimine	kõik alkoholitarbijad	83	13	1	3
	rohked	70	30	0	0
	mõõdukad	80	12	1	7
	vähesed	85	13	0	2
	mittetarbijad	76	15	1	8

Elanike hinnangud meetmetele alkoholitarbimise vähendamiseks

Inimesed ise peaks muutma oma suhtumist alkoholi tarbimisse ja olema teistele (sh lastele) paremaks eeskujuks (% vastanutest, kelle hinnangul on vaja elanike alkoholitarbimist vähendada)

		Kindlasti	Võib-olla	Seda mitte	Ei oska öelda
Keskmiselt		91	9	0	0
Regioon	Põhja-Eesti	90	10	0	0
	Kesk-Eesti	85	14	0	1
	Kirde-Eesti	85	15	0	0
	Lääne-Eesti	96	3	0	1
	Lõuna-Eesti	93	7	0	0
Elukoht	Tallinn	87	13	0	0
	suured linnad	86	14	0	0
	väikelinnad	90	9	0	1
	maa-asulad	96	4	0	0
Rahvus	eestlased	93	6	0	1
	mitte-eestlased	83	17	0	0
Vanus	18 - 29-aastased	91	8	0	1
	30 - 49-aastased	91	9	0	0
	50 - 64-aastased	89	11	0	0
	65 - 74-aastased	93	7	0	0
Sugu	naised	92	8	0	0
	mehed	88	11	0	1
Haridus	I taseme haridus	92	8	0	0
	II taseme haridus	90	10	0	0
	III taseme haridus	89	9	1	1
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	93	5	1	1
	301 - 500 €	87	13	0	0
	501 - 800 €	89	10	0	1
	üle 800 €	95	5	0	0
Alkoholi- tarbimine	kõik alkoholitarbijad	86	13	0	1
	rohked	95	2	3	0
	mõõdukad	84	15	0	1
	vähesed	86	13	0	1
	mittetarbijad	90	6	1	3

Elanike hinnangud meetmetele alkoholitarbimise vähendamiseks

Mina ise peaksin vähendama oma alkoholitarbimist (% vastanutest, kelle hinnangul on vaja elanike alkoholitarbimist vähendada)

		Kindlasti	Võib-olla	Seda mitte	Ei oska öelda
Keskmiselt		34	25	28	13
Regioon	Põhja-Eesti	36	22	30	12
	Kesk-Eesti	33	37	21	9
	Kirde-Eesti	34	28	28	10
	Lääne-Eesti	27	25	38	10
	Lõuna-Eesti	32	24	25	19
Elukoht	Tallinn	35	24	31	10
	suured linnad	32	29	32	7
	väikelinnad	45	17	25	13
	maa-asulad	26	27	27	20
Rahvus	eestlased	28	26	32	14
	mitte-eestlased	47	21	22	10
Vanus	18 - 29-aastased	31	17	44	8
	30 - 49-aastased	33	26	27	14
	50 - 64-aastased	34	31	19	16
	65 - 74-aastased	39	20	29	12
Sugu	naised	28	24	35	13
	mehed	41	25	20	14
Haridus	I taseme haridus	26	16	32	26
	II taseme haridus	40	23	26	11
	III taseme haridus	30	29	32	9
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	41	18	22	19
	301 - 500 €	32	25	30	13
	501 - 800 €	35	29	30	6
	üle 800 €	28	24	32	16
Alkoholi- tarbimine	kõik alkoholitarbijad	27	31	29	13
	rohked	69	3	26	2
	möödukad	31	42	18	9
	vähesed	22	29	34	15
	mittetarbijad	51	1	31	17

**Elanike suhtumine alkoholsete jookide müüki
tanklates (% vastanutest)**

		Jah	Ei peaks müüma	Ei oska öelda
Keskmiselt		13	78	9
Regioon	Põhja-Eesti	11	81	8
	Kesk-Eesti	13	74	13
	Kirde-Eesti	16	81	3
	Lääne-Eesti	14	65	21
	Lõuna-Eesti	13	79	8
Elukoht	Tallinn	9	83	8
	suured linnad	16	76	8
	väikelinnad	13	79	8
	maa-asulad	15	74	11
Rahvus	eestlased	15	74	11
	mitte-eestlased	9	85	6
Vanus	18 - 29-aastased	13	79	8
	30 - 49-aastased	20	71	9
	50 - 64-aastased	6	83	11
	65 - 74-aastased	6	86	8
Sugu	naised	6	87	7
	mehed	20	68	12
Haridus	I taseme haridus	12	78	10
	II taseme haridus	14	78	8
	III taseme haridus	12	77	11
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	16	75	9
	301 - 500 €	8	83	9
	501 - 800 €	17	76	7
	üle 800 €	15	74	11
Alkoholi- tarbimine	Kõik alkoholitarbijad	14	76	10
	rohked	41	44	15
	mõõdukad	22	65	13
	vähased	10	82	8
	mittetarbijad	7	86	7

**Elanike suhtumine alkoholsete jookide müüki
spordivõistlustel (% vastanutest)**

		Jah	Ei peaks müüma	Ei oska öelda
Keskmiselt		7	88	5
Regioon	Põhja-Eesti	11	84	5
	Kesk-Eesti	1	97	2
	Kirde-Eesti	7	87	6
	Lääne-Eesti	3	90	7
	Lõuna-Eesti	3	93	4
Elukoht	Tallinn	8	87	5
	suured linnad	7	89	4
	väikelinnad	4	92	4
	maa-asulad	7	88	5
Rahvus	eestlased	8	87	5
	mitte-eestlased	5	92	3
Vanus	18 - 29-aastased	12	78	10
	30 - 49-aastased	9	88	3
	50 - 64-aastased	2	93	5
	65 - 74-aastased	1	98	1
Sugu	naised	4	94	2
	mehed	10	82	8
Haridus	I taseme haridus	9	86	5
	II taseme haridus	6	90	4
	III taseme haridus	8	87	5
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	4	89	7
	301 - 500 €	5	93	2
	501 - 800 €	8	86	6
	Üle 800 €	13	83	4
Alkoholi- tarbimine	Kõik alkoholitarbijad	8	86	6
	rohked	29	62	9
	mõõdukad	13	76	11
	vähesed	5	92	3
	mittetarbijad	2	97	1

Elanike suhtumine alkoholsete jookide müüki
kontsertidel, kultuuriüritustel (% vastanutest)

		Jah	Ei peaks müüma	Ei oska öelda
Keskmiselt		26	60	14
Regioon	Põhja-Eesti	29	58	13
	Kesk-Eesti	19	67	14
	Kirde-Eesti	19	72	9
	Lääne-Eesti	23	55	22
	Lõuna-Eesti	26	60	14
Elukoht	Tallinn	28	56	16
	suured linnad	31	56	13
	väikelinnad	16	71	13
	maa-asulad	25	63	12
Rahvus	eestlased	30	54	16
	mitte-eestlased	16	75	9
Vanus	18 - 29-aastased	37	42	21
	30 - 49-aastased	33	55	12
	50 - 64-aastased	14	73	13
	65 - 74-aastased	11	81	8
Sugu	naised	19	69	12
	mehed	32	52	16
Haridus	I taseme haridus	22	66	12
	II taseme haridus	23	65	12
	III taseme haridus	32	51	17
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	17	69	14
	301 - 500 €	18	72	10
	501 - 800 €	28	56	16
	üle 800 €	49	38	13
Alkoholi-tarbimine	Kõik alkoholitarbijad	29	55	16
	rohked	67	27	6
	mõõdukad	42	34	24
	vähesed	22	65	13
	mittetarbijad	11	83	6

Elanike suhtumine alkoholsete jookide müüki
elumajades asuvates kauplustes (% vastanutest)

		Jah	Ei peaks müüma	Ei oska öelda
Keskmiselt		11	72	17
Regioon	Põhja-Eesti	11	69	20
	Kesk-Eesti	10	81	9
	Kirde-Eesti	18	73	9
	Lääne-Eesti	8	73	19
	Lõuna-Eesti	7	75	18
Elukoht	Tallinn	11	68	21
	suured linnad	15	76	9
	väikelinnad	12	78	10
	maa-asulad	9	71	20
Rahvus	eestlased	11	72	17
	mitte-eestlased	12	72	16
Vanus	18 - 29-aastased	12	72	16
	30 - 49-aastased	17	67	16
	50 - 64-aastased	5	78	17
	65 - 74-aastased	4	74	22
Sugu	naised	6	79	15
	mehed	17	64	19
Haridus	I taseme haridus	7	67	26
	II taseme haridus	13	77	10
	III taseme haridus	11	67	22
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	15	65	20
	301 - 500 €	7	76	17
	501 - 800 €	15	70	15
	üle 800 €	10	75	15
Alkoholi- tarbimine	kõik alkoholitarbijad	12	70	18
	rohked	51	37	12
	mõõdukad	17	66	17
	vähesed	8	73	19
	mittetarbijad	6	81	13

Elanike arvamused ettepanekute kohta alkoholi kättesaadavuse piiramisel (% vastanutest)
Kogu alkoholimüügi koondamine ainult alkoholipoodidesse

		Toetan	Ei toeta	Ei oska öelda
Keskmiselt		50	40	10
Regioon	Põhja-Eesti	51	39	10
	Kesk-Eesti	57	32	11
	Kirde-Eesti	50	43	7
	Lääne-Eesti	45	48	7
	Lõuna-Eesti	49	40	11
Elukoht	Tallinn	52	40	8
	suured linnad	46	45	9
	väikelinnad	51	34	15
	maa-asulad	50	41	9
Rahvus	eestlased	45	45	10
	mitte-eestlased	61	30	9
Vanus	18 - 29 aastased	61	33	6
	30 - 49 aastased	38	53	9
	50 - 64 aastased	52	33	15
	65 - 74 aastased	64	29	7
Sugu	naised	61	30	9
	mehed	38	51	11
Haridus	I taseme haridus	50	38	12
	II taseme haridus	51	40	9
	III taseme haridus	49	42	9
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	45	48	7
	301 - 500 €	59	33	8
	501 - 800 €	45	40	15
	üle 800 €	45	48	7
Alkoholi-tarbimine	kõik alkoholitarbijad	46	44	10
	rohked	17	78	5
	möödukad	41	50	9
	vähesed	49	40	11
	mittetarbijad	67	25	8

Elanike arvamused ettepanekute kohta alkoholi kättesaadavuse piiramisel (% vastanutest)
Kogu alkoholimüügi koondamine ainult poodide spetsiaalsetesse alkoholiosakondadesse

		Toetan	Ei toeta	Ei oska öelda
Keskmiselt		71	20	9
Regioon	Põhja-Eesti	75	17	8
	Kesk-Eesti	73	17	10
	Kirde-Eesti	74	22	4
	Lääne-Eesti	61	24	15
	Lõuna-Eesti	64	25	11
Elukoht	Tallinn	78	15	7
	suured linnad	79	17	4
	väikelinnad	66	19	15
	maa-asulad	62	26	12
Rahvus	eestlased	68	21	11
	mitte-eestlased	77	17	6
Vanus	18 - 29 aastased	65	24	11
	30 - 49 aastased	76	17	7
	50 - 64 aastased	68	19	13
	65 - 74 aastased	68	24	8
Sugu	naised	78	14	8
	mehed	62	26	12
Haridus	I taseme haridus	64	24	12
	II taseme haridus	70	22	8
	III taseme haridus	75	15	10
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	70	24	6
	301 - 500 €	69	22	9
	501 - 800 €	71	14	15
	üle 800 €	73	22	5
Alkoholi- tarbimine	kõik alkoholitarbijad	72	20	8
	rohked	64	31	5
	möödukad	67	27	6
	vähesed	75	16	9
	mittetarbijad	66	20	14

Elanike arvamused ettepanekute kohta alkoholi kättesaadavuse piiramisel (% vastanutest)
 Alkohoolsete jookide müügikoha eraldamine (teistest kaupadest) läbipaistmatu vaheseinaga

		Toetan	Ei toeta	Ei oska öelda
Keskmiselt		47	35	18
Regioon	Põhja-Eesti	48	33	19
	Kesk-Eesti	65	20	15
	Kirde-Eesti	50	40	10
	Lääne-Eesti	36	45	19
	Lõuna-Eesti	42	39	19
Elukoht	Tallinn	47	36	17
	suured linnad	50	39	11
	väikelinnad	51	30	19
	maa-asulad	43	36	21
Rahvus	eestlased	42	38	20
	mitte-eestlased	58	30	12
Vanus	18 - 29 aastased	48	30	22
	30 - 49 aastased	46	41	13
	50 - 64 aastased	48	31	21
	65 - 74 aastased	45	36	19
Sugu	naised	55	25	20
	mehed	38	47	15
Haridus	I taseme haridus	44	34	22
	II taseme haridus	53	33	14
	III taseme haridus	40	40	20
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	47	38	15
	301 - 500 €	52	30	18
	501 - 800 €	48	33	19
	üle 800 €	39	44	17
Alkoholi- tarbimine	kõik alkoholitarbijad	46	38	16
	rohked	41	49	10
	möödukad	45	45	10
	vähesed	47	34	19
	mittetarbijad	49	27	24

Elanike arvamused ettepanekute kohta alkoholi kättesaadavuse piiramisel (% vastanutest)
 Alkohoolsete jookide müügi keelamine poodides, mis ei ole alkoholi ega toidupoed (nt lille-, aiandus-,
 suveniiripoed jt)

		Toetan	Ei toeta	Ei oska öelda
Keskmiselt		76	15	9
Regioon	Põhja-Eesti	79	12	9
	Kesk-Eesti	81	11	8
	Kirde-Eesti	73	20	7
	Lääne-Eesti	82	12	6
	Lõuna-Eesti	69	18	13
Elukoht	Tallinn	78	12	10
	suured linnad	74	21	5
	väikelinnad	83	12	5
	maa-asulad	73	14	13
Rahvus	eestlased	73	15	12
	mitte-eestlased	84	12	4
Vanus	18 - 29 aastased	68	18	14
	30 - 49 aastased	72	18	10
	50 - 64 aastased	82	10	8
	65 - 74 aastased	91	6	3
Sugu	naised	82	8	10
	mehed	70	22	8
Haridus	I taseme haridus	79	14	7
	II taseme haridus	77	15	8
	III taseme haridus	72	16	12
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	72	22	6
	301 - 500 €	87	7	6
	501 - 800 €	70	18	12
	üle 800 €	69	16	15
Alkoholi- tarbimine	kõik alkoholitarbijad	75	15	10
	rohked	56	39	5
	möödukad	74	15	11
	vähesed	77	13	10
	mittetarbijad	81	14	5

Alkoholsete jookide müügi lõpetamise soovitatav kellaaeg restoranides, baarides, pubides elanike hinnangul (% vastanutest)

		Kesköö, 00.00	Kell 01.00	Kell 02.00	Kell 03.00	Mingeid piiranguid pole vaja	Ei oska öelda
Keskmiselt		34	10	8	4	28	16
Regioon	Põhja-Eesti	32	9	6	6	34	13
	Kesk-Eesti	38	15	2	3	27	15
	Kirde-Eesti	44	6	6	0	25	19
	Lääne-Eesti	30	16	9	4	21	20
	Lõuna-Eesti	33	11	15	2	21	18
Elukoht	Tallinn	33	9	8	7	35	8
	suured linnad	36	9	11	1	23	20
	väikelinnad	32	8	8	3	25	24
	maa-asulad	34	12	8	2	26	18
Rahvus	eestlased	30	12	10	4	27	17
	mitte-eestlased	42	7	4	2	30	15
Vanus	18 - 29-aastased	25	6	17	1	34	17
	30 - 49-aastased	23	9	9	7	36	16
	50 - 64-aastased	43	14	2	1	24	16
	65 - 74-aastased	60	12	4	2	8	14
Sugu	naised	40	10	10	2	20	18
	mehed	27	10	7	5	37	14
Haridus	I taseme haridus	36	7	14	5	16	22
	II taseme haridus	35	13	7	3	29	13
	III taseme haridus	31	8	7	3	35	16
Netosissetulek leibkonna- liikme kohta kuus	kuni 300 €	42	13	7	0	23	15
	301 - 500 €	37	8	9	5	23	18
	501 - 800 €	34	12	7	1	30	16
	üle 800 €	18	9	11	7	42	13
Alkoholi- tarbimine	kõik alkoholitarbijad	30	12	9	4	31	14
	rohked	8	4	5	0	79	1
	mõõdukad	19	12	8	3	43	15
	vähersed	36	13	10	4	23	14
	mittetarbijad	48	2	5	3	15	27

Hinnangud alkoholiga seotud probleemide tõsidusele Eestis (% vastajatest)
Terviseprobleemid

		Väga tõsine	Tõsine	Ei ole tõsine	Ei oska öelda
Keskmiselt		35	51	5	9
Regioon	Põhja-Eesti	31	53	7	9
	Kesk-Eesti	50	44	2	4
	Kirde-Eesti	39	54	3	4
	Lääne-Eesti	32	55	3	10
	Lõuna-Eesti	36	49	4	11
Elukoht	Tallinn	30	56	6	8
	suured linnad	34	51	3	12
	väikelinnad	47	41	4	8
	maa-asulad	34	53	6	7
Rahvus	eestlased	34	51	6	9
	mitte-eestlased	36	53	4	7
Vanus	18 – 29-aastased	38	47	4	11
	30 – 49-aastased	32	55	7	6
	50 – 64-aastased	38	51	4	7
	65 – 74-aastased	32	48	3	17
Sugu	naised	43	47	2	8
	mehed	26	56	8	10
Haridus	I taseme haridus	37	44	4	15
	II taseme haridus	31	58	5	6
	III taseme haridus	39	47	6	8
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	42	50	1	7
	301 - 500 €	37	48	2	13
	501 - 800 €	30	57	8	5
	üle 800 €	30	51	11	8
Alkoholi- tarbimine	kõik alkoholitarbijad	32	54	6	8
	rohked	25	64	9	2
	mõõdukad	25	59	6	10
	vähesed	35	52	6	7
	mittetarbijad	48	38	2	12

Hinnangud alkoholiga seotud probleemide tõsidusele Eestis (% vastajatest)
Kodune vägivald

		Väga tõsine	Tõsine	Ei ole tõsine	Ei oska öelda
Keskmiselt		42	41	4	13
Regioon	Põhja-Eesti	38	43	7	12
	Kesk-Eesti	55	38	0	7
	Kirde-Eesti	41	44	4	11
	Lääne-Eesti	37	38	2	23
	Lõuna-Eesti	47	39	2	12
Elukoht	Tallinn	36	48	6	10
	suured linnad	36	47	1	16
	väikelinnad	54	24	3	19
	maa-asulad	44	40	5	11
Rahvus	eestlased	43	40	5	12
	mitte-eestlased	40	42	4	14
Vanus	18 – 29-aastased	43	45	2	10
	30 – 49-aastased	42	38	7	13
	50 – 64-aastased	47	38	4	11
	65 – 74-aastased	27	51	3	19
Sugu	naised	47	41	2	10
	mehed	36	41	7	16
Haridus	I taseme haridus	50	23	5	22
	II taseme haridus	41	45	3	11
	III taseme haridus	39	46	5	10
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	53	34	2	11
	301 - 500 €	39	43	3	15
	501 - 800 €	41	38	6	15
	üle 800 €	35	50	7	8
Alkoholi- tarbimine	kõik alkoholitarbijad	41	43	5	11
	rohked	51	23	7	19
	möödukad	42	40	6	12
	vähesed	41	45	4	10
	mittetarbijad	43	34	3	20

Hinnangud alkoholiga seotud probleemide tõsidusele Eestis (% vastajatest)
Isikuvastased kuriteod

		Väga tõsine	Tõsine	Ei ole tõsine	Ei oska öelda
Keskmiselt		35	46	5	14
Regioon	Põhja-Eesti	33	45	9	13
	Kesk-Eesti	40	51	1	8
	Kirde-Eesti	35	50	3	12
	Lääne-Eesti	32	43	3	22
	Lõuna-Eesti	40	44	2	14
Elukoht	Tallinn	32	47	9	12
	suured linnad	34	48	1	17
	väikelinnad	38	43	2	17
	maa-asulad	37	45	6	12
Rahvus	eestlased	35	47	6	12
	mitte-eestlased	35	44	3	18
Vanus	18 – 29-aastased	36	47	2	15
	30 – 49-aastased	32	48	8	12
	50 – 64-aastased	42	40	5	13
	65 – 74-aastased	26	48	6	20
Sugu	naised	39	47	3	11
	mehed	31	44	8	17
Haridus	I taseme haridus	41	31	9	19
	II taseme haridus	34	49	4	13
	III taseme haridus	33	50	5	12
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	39	41	8	12
	301 - 500 €	35	46	3	16
	501 - 800 €	29	52	4	15
	üle 800 €	35	44	9	12
Alkoholi- tarbimine	kõik alkoholitarbijad	33	50	6	11
	rohked	33	32	20	15
	möödukad	31	49	8	12
	vähesed	34	51	5	10
	mittetarbijad	42	30	3	25

Hinnangud alkoholiga seotud probleemide tõsidusele Eestis (% vastajatest)
Alkoholijoores sõiduki juhtimine

		Väga tõsine	Tõsine	Ei ole tõsine	Ei oska öelda
Keskmiselt		68	26	3	3
Regioon	Põhja-Eesti	70	26	2	2
	Kesk-Eesti	85	10	3	2
	Kirde-Eesti	59	38	1	2
	Lääne-Eesti	65	28	1	6
	Lõuna-Eesti	66	25	5	4
Elukoht	Tallinn	68	28	2	2
	suured linnad	57	37	1	5
	väikelinnad	81	12	3	4
	maa-asulad	68	24	5	3
Rahvus	eestlased	69	25	3	3
	mitte-eestlased	66	29	2	3
Vanus	18 – 29-aastased	68	26	4	2
	30 – 49-aastased	68	28	2	2
	50 – 64-aastased	71	22	4	3
	65 – 74-aastased	65	30	0	5
Sugu	naised	74	22	1	3
	mehed	62	30	5	3
Haridus	I taseme haridus	74	18	4	4
	II taseme haridus	69	27	2	2
	III taseme haridus	65	30	3	2
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	65	28	5	2
	301 - 500 €	66	29	1	4
	501 - 800 €	71	25	3	1
	üle 800 €	72	22	2	4
Alkoholi- tarbimine	kõik alkoholitarbijad	69	26	2	3
	rohked	61	17	9	13
	möödukad	69	27	3	1
	vähesed	70	26	2	2
	mittetarbijad	64	27	5	4

Hinnangud alkoholiga seotud probleemide tõsidusele Eestis (% vastajatest)
Avaliku korra rikkumised

		Väga tõsine	Tõsine	Ei ole tõsine	Ei oska öelda
Keskmiselt		30	51	10	9
Regioon	Põhja-Eesti	27	53	13	7
	Kesk-Eesti	50	31	11	8
	Kirde-Eesti	27	57	8	8
	Lääne-Eesti	37	48	5	10
	Lõuna-Eesti	27	53	10	10
Elukoht	Tallinn	27	53	14	6
	suured linnad	27	56	10	7
	väikelinnad	34	50	3	13
	maa-asulad	33	47	11	9
Rahvus	eestlased	31	49	10	10
	mitte-eestlased	28	55	11	6
Vanus	18 – 29-aastased	33	46	11	10
	30 – 49-aastased	27	53	13	7
	50 – 64-aastased	32	51	8	9
	65 – 74-aastased	27	53	8	12
Sugu	naised	33	52	7	8
	mehed	27	50	14	9
Haridus	I taseme haridus	34	50	5	11
	II taseme haridus	28	52	11	9
	III taseme haridus	30	50	13	7
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	25	58	8	9
	301 - 500 €	29	51	10	10
	501 - 800 €	33	51	10	6
	üle 800 €	31	45	16	8
Alkoholi- tarbimine	kõik alkoholitarbijad	29	53	11	7
	rohked	18	62	4	16
	möödukad	34	46	13	7
	vähesed	27	55	11	7
	mittetarbijad	35	44	8	13

Hinnangud alkoholiga seotud probleemide tõsidusele Eestis (% vastajatest)
Salaalkoholi ost-müük

		Väga tõsine	Tõsine	Ei ole tõsine	Ei oska öelda
Keskmiselt		13	24	24	39
Regioon	Põhja-Eesti	13	22	25	40
	Kesk-Eesti	8	28	23	41
	Kirde-Eesti	18	34	24	24
	Lääne-Eesti	8	20	16	56
	Lõuna-Eesti	14	22	25	39
Elukoht	Tallinn	9	25	30	36
	suured linnad	11	25	26	38
	väikelinnad	15	29	16	40
	maa-asulad	15	20	21	44
Rahvus	eestlased	12	20	24	44
	mitte-eestlased	14	32	23	31
Vanus	18 – 29-aastased	11	16	43	30
	30 – 49-aastased	11	24	26	39
	50 – 64-aastased	16	27	14	43
	65 – 74-aastased	11	31	9	49
Sugu	naised	15	27	17	41
	mehed	10	20	32	38
Haridus	I taseme haridus	14	16	26	44
	II taseme haridus	12	25	25	38
	III taseme haridus	13	27	23	37
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	13	23	25	39
	301 - 500 €	15	23	21	41
	501 - 800 €	11	26	25	38
	üle 800 €	11	23	30	36
Alkoholi- tarbimine	kõik alkoholitarbijad	11	25	26	38
	rohked	0	23	42	35
	möödukad	16	20	31	33
	vähesed	10	27	23	40
	mittetarbijad	19	19	17	45

Hinnangud alkoholiga seotud probleemide tõsidusele Eestis (% vastajatest)
Alkoholist põhjustatud probleemid töökohal (töölt puudumine, töökohustuste mittetäitmine jm)

		Väga tõsine	Tõsine	Ei ole tõsine	Ei oska öelda
Keskmiselt		12	36	22	30
Regioon	Põhja-Eesti	15	35	20	30
	Kesk-Eesti	8	42	21	29
	Kirde-Eesti	14	41	29	16
	Lääne-Eesti	5	27	29	39
	Lõuna-Eesti	10	36	22	32
Elukoht	Tallinn	10	39	21	30
	suured linnad	9	32	30	29
	väikelinnad	21	33	13	33
	maa-asulad	11	36	25	28
Rahvus	eestlased	9	32	24	35
	mitte-eestlased	19	44	18	19
Vanus	18 – 29-aastased	10	40	25	25
	30 – 49-aastased	11	32	26	31
	50 – 64-aastased	16	43	17	24
	65 – 74-aastased	10	27	19	44
Sugu	naised	13	35	16	36
	mehed	12	36	29	23
Haridus	I taseme haridus	18	34	20	28
	II taseme haridus	11	38	24	27
	III taseme haridus	11	32	24	33
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	15	36	26	23
	301 - 500 €	12	40	15	33
	501 - 800 €	15	29	25	31
	üle 800 €	5	36	32	27
Alkoholi- tarbimine	kõik alkoholitarbijad	10	36	25	29
	rohked	7	32	45	16
	möödukad	13	33	25	29
	vähesed	9	37	23	31
	mittetarbijad	21	36	14	29

Hinnangud alkoholiga seotud probleemide tõsidusele Eestis (% vastajatest)
Alkoholismist põhjustatud töötus ja asotsiaalsus

		Väga tõsine	Tõsine	Ei ole tõsine	Ei oska öelda
Keskmiselt		29	41	12	18
Regioon	Põhja-Eesti	31	39	11	19
	Kesk-Eesti	25	42	7	26
	Kirde-Eesti	27	41	23	9
	Lääne-Eesti	26	46	11	17
	Lõuna-Eesti	31	41	9	19
Elukoht	Tallinn	32	42	11	15
	suured linnad	23	39	16	22
	väikelinnad	32	38	5	25
	maa-asulad	29	41	13	17
Rahvus	eestlased	28	42	10	20
	mitte-eestlased	32	38	15	15
Vanus	18 – 29-aastased	29	35	17	19
	30 – 49-aastased	27	42	14	17
	50 – 64-aastased	34	43	6	17
	65 – 74-aastased	30	39	6	25
Sugu	naised	34	43	6	17
	mehed	24	38	18	20
Haridus	I taseme haridus	37	26	11	26
	II taseme haridus	26	45	12	17
	III taseme haridus	29	43	12	16
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	33	45	11	11
	301 - 500 €	35	38	11	16
	501 - 800 €	23	37	10	30
	üle 800 €	21	46	18	15
Alkoholi- tarbimine	kõik alkoholitarbijad	26	42	13	19
	rohked	10	59	24	7
	möödukad	21	36	17	26
	vähesed	30	43	11	16
	mittetarbijad	40	37	6	17

Hinnangud alkoholiga seotud probleemide tõsidusele Eestis (% vastajatest)
Alkoholist põhjustatud pereprobleemid

		Väga tõsine	Tõsine	Ei ole tõsine	Ei oska öelda
Keskmiselt		41	44	4	11
Regioon	Põhja-Eesti	44	41	6	9
	Kesk-Eesti	34	59	0	7
	Kirde-Eesti	40	44	4	12
	Lääne-Eesti	35	40	2	23
	Lõuna-Eesti	41	46	1	12
Elukoht	Tallinn	45	42	5	8
	suured linnad	31	51	1	17
	väikelinnad	44	40	2	14
	maa-asulad	41	43	5	11
Rahvus	eestlased	39	44	4	13
	mitte-eestlased	46	43	3	8
Vanus	18 – 29-aastased	45	40	0	15
	30 – 49-aastased	38	45	7	10
	50 – 64-aastased	46	43	3	8
	65 – 74-aastased	31	49	3	17
Sugu	naised	47	43	1	9
	mehed	34	45	6	15
Haridus	I taseme haridus	46	31	5	18
	II taseme haridus	41	47	3	9
	III taseme haridus	38	48	4	10
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	51	37	2	10
	301 - 500 €	42	42	3	13
	501 - 800 €	34	49	6	11
	üle 800 €	37	47	6	10
Alkoholi- tarbimine	kõik alkoholitarbijad	39	46	4	11
	rohked	39	51	6	4
	möödukad	33	47	5	15
	vähesed	41	45	4	10
	mittetarbijad	49	36	2	13

Hinnangud alkoholiga seotud probleemide tõsidusele Eestis (% vastajatest)
Laste ja noorte alkoholi tarbimine

		Väga tõsine	Tõsine	Ei ole tõsine	Ei oska öelda
Keskmiselt		50	36	5	9
Regioon	Põhja-Eesti	50	34	7	9
	Kesk-Eesti	42	48	1	9
	Kirde-Eesti	56	31	6	7
	Lääne-Eesti	57	31	3	9
	Lõuna-Eesti	44	40	5	11
Elukoht	Tallinn	56	32	4	8
	suured linnad	49	32	7	12
	väikelinnad	53	28	3	16
	maa-asulad	42	44	8	6
Rahvus	eestlased	45	40	7	8
	mitte-eestlased	60	27	2	11
Vanus	18 – 29-aastased	54	35	6	5
	30 – 49-aastased	49	37	5	9
	50 – 64-aastased	50	35	5	10
	65 – 74-aastased	42	35	5	18
Sugu	naised	55	35	3	7
	mehed	43	37	8	12
Haridus	I taseme haridus	37	40	7	16
	II taseme haridus	54	33	5	8
	III taseme haridus	51	37	5	7
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	58	31	5	6
	301 - 500 €	52	35	6	7
	501 - 800 €	45	35	5	15
	üle 800 €	42	44	6	8
Alkoholi- tarbimine	kõik alkoholitarbijad	47	38	6	9
	rohked	60	23	4	13
	möödukad	33	50	11	6
	vähersed	51	35	4	10
	mittetarbijad	59	25	5	11

Hinnangud alkoholiga seotud probleemide tõsidusele Eestis (% vastajatest)
Üldine soosiv hoiak alkoholi tarbimisse

		Väga tõsine	Tõsine	Ei ole tõsine	Ei oska öelda
Keskmiselt		28	40	15	17
Regioon	Põhja-Eesti	33	38	12	17
	Kesk-Eesti	25	39	25	11
	Kirde-Eesti	31	41	15	13
	Lääne-Eesti	20	46	15	19
	Lõuna-Eesti	21	41	20	18
Elukoht	Tallinn	36	36	11	17
	suured linnad	28	36	17	19
	väikelinnad	33	34	13	20
	maa-asulad	18	49	20	13
Rahvus	eestlased	25	44	18	13
	mitte-eestlased	33	33	10	24
Vanus	18 – 29-aastased	30	38	18	14
	30 – 49-aastased	32	41	14	13
	50 – 64-aastased	26	39	14	21
	65 – 74-aastased	16	44	18	22
Sugu	naised	32	43	10	15
	mehed	23	37	22	18
Haridus	I taseme haridus	14	40	18	28
	II taseme haridus	31	39	15	15
	III taseme haridus	31	41	16	12
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	34	32	19	15
	301 - 500 €	29	37	13	21
	501 - 800 €	20	45	16	19
	üle 800 €	27	46	18	9
Alkoholi- tarbimine	kõik alkoholitarbijad	27	40	17	16
	rohked	40	11	42	7
	möödukad	20	46	23	11
	vähesed	29	40	13	18
	mittetarbijad	32	38	10	20

Hinnangud alkoholi reklaamile (% vastajatest)
Kange alkoholi reklaam televisioonis

		Võiks lubada	Võiks lubada teatud piirangutega	Tuleks keelustada	Ei oska öelda
Keskmiselt		3	26	68	3
Regioon	Põhja-Eesti	3	27	67	3
	Kesk-Eesti	4	34	56	6
	Kirde-Eesti	6	13	81	0
	Lääne-Eesti	2	32	64	2
	Lõuna-Eesti	3	23	68	6
Elukoht	Tallinn	3	29	65	3
	suured linnad	5	19	71	5
	väikelinnad	4	20	74	2
	maa-asulad	3	29	65	3
Rahvus	eestlased	3	32	61	4
	mitte-eestlased	4	12	82	2
Vanus	18 – 29-aastased	5	28	64	3
	30 – 49-aastased	4	29	64	3
	50 – 64-aastased	2	24	71	3
	65 – 74-aastased	3	15	79	3
Sugu	naised	2	24	71	3
	mehed	5	27	65	3
Haridus	I taseme haridus	1	36	56	7
	II taseme haridus	4	23	71	2
	III taseme haridus	4	23	70	3
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	5	24	69	2
	301 - 500 €	2	21	74	3
	501 - 800 €	5	29	62	4
	üle 800 €	5	31	60	4
Alkoholi- tarbimine	kõik alkoholitarbijad	4	29	64	3
	rohked	6	38	54	2
	mõõdukad	5	33	57	5
	vähesed	4	26	67	3
	mittetarbijad	1	15	81	3

Hinnangud alkoholi reklaamile (% vastajatest)
Kange alkoholi reklaam raadios

		Võiks lubada	Võiks lubada teatud piirangutega	Tuleks keelustada	Ei oska öelda
Keskmiselt		4	26	66	4
Region	Põhja-Eesti	4	25	67	4
	Kesk-Eesti	4	30	60	6
	Kirde-Eesti	6	21	73	0
	Lääne-Eesti	0	43	52	5
	Lõuna-Eesti	4	23	67	6
Elukoht	Tallinn	4	26	65	5
	suured linnad	5	23	67	5
	väikelinnad	5	20	71	4
	maa-asulad	3	31	63	3
Rahvus	eestlased	3	32	60	5
	mitte-eestlased	5	13	79	3
Vanus	18 – 29-aastased	5	29	62	4
	30 – 49-aastased	4	30	62	4
	50 – 64-aastased	2	24	70	4
	65 – 74-aastased	4	14	75	7
Sugu	naised	3	22	71	4
	mehed	5	30	60	5
Haridus	I taseme haridus	2	35	56	7
	II taseme haridus	4	25	68	3
	III taseme haridus	5	22	68	5
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	5	24	68	3
	301 - 500 €	2	20	74	4
	501 - 800 €	5	29	60	6
	üle 800 €	4	33	57	6
Alkoholi-tarbimine	kõik alkoholitarbijad	4	29	62	5
	rohked	6	40	52	2
	mõõdukad	5	33	55	7
	vähesed	4	26	66	4
	mittetarbijad	2	16	78	4

Hinnangud alkoholi reklaamile (% vastajatest)
Kange alkoholi reklaam ajalehtedes, ajakirjades

		Võiks lubada	Võiks lubada teatud piirangutega	Tuleks keelustada	Ei oska öelda
Keskmiselt		4	38	55	3
Region	Põhja-Eesti	5	36	55	4
	Kesk-Eesti	2	31	63	4
	Kirde-Eesti	6	33	60	1
	Lääne-Eesti	0	57	38	5
	Lõuna-Eesti	4	36	57	3
Elukoht	Tallinn	6	35	55	4
	suured linnad	5	41	54	0
	väikelinnad	2	37	59	2
	maa-asulad	3	39	53	5
Rahvus	eestlased	3	42	51	4
	mitte-eestlased	6	29	63	2
Vanus	18 – 29-aastased	7	42	49	2
	30 – 49-aastased	4	43	50	3
	50 – 64-aastased	5	29	61	5
	65 – 74-aastased	0	31	63	6
Sugu	naised	4	35	58	3
	mehed	5	40	52	3
Haridus	I taseme haridus	4	41	53	2
	II taseme haridus	4	38	55	3
	III taseme haridus	4	35	56	5
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	5	26	67	2
	301 - 500 €	4	38	55	3
	501 - 800 €	4	45	48	3
	üle 800 €	5	41	49	5
Alkoholi-tarbimine	kõik alkoholitarbijad	5	41	51	3
	rohked	6	52	37	5
	mõõdukad	6	51	41	2
	vähesed	4	37	56	3
	mittetarbijad	2	23	69	6

Hinnangud alkoholi reklaamile (% vastajatest)
Kange alkoholi reklaam tänaval

		Võiks lubada	Võiks lubada teatud piirangutega	Tuleks keelustada	Ei oska öelda
Keskmiselt		2	17	78	3
Region	Põhja-Eesti	2	20	75	3
	Kesk-Eesti	0	13	85	2
	Kirde-Eesti	6	11	81	2
	Lääne-Eesti	1	19	75	5
	Lõuna-Eesti	3	18	77	2
Elukoht	Tallinn	2	19	75	4
	suured linnad	5	20	75	0
	väikelinnad	4	9	84	3
	maa-asulad	1	19	77	3
Rahvus	eestlased	2	21	74	3
	mitte-eestlased	4	10	85	1
Vanus	18 – 29-aastased	5	24	68	3
	30 – 49-aastased	3	19	76	2
	50 – 64-aastased	1	14	83	2
	65 – 74-aastased	0	11	83	6
Sugu	naised	1	15	81	3
	mehed	3	21	73	3
Haridus	I taseme haridus	0	26	72	2
	II taseme haridus	3	16	78	3
	III taseme haridus	3	15	78	4
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	4	15	80	1
	301 - 500 €	1	13	84	2
	501 - 800 €	3	23	70	4
	üle 800 €	4	22	71	3
Alkoholi-tarbimine	kõik alkoholitarbijad	3	20	75	2
	rohked	6	14	78	2
	mõõdukad	2	28	70	0
	vähesed	3	17	77	3
	mittetarbijad	1	9	84	6

Hinnangud alkoholi reklaamile (% vastajatest)
Kange alkoholi reklaam Internetis, sotsiaalmeedias

		Võiks lubada	Võiks lubada teatud piirangutega	Tuleks keelustada	Ei oska öelda
Keskmiselt		4	29	62	5
Region	Põhja-Eesti	5	31	59	5
	Kesk-Eesti	1	29	65	5
	Kirde-Eesti	6	22	71	1
	Lääne-Eesti	3	37	50	10
	Lõuna-Eesti	3	25	65	7
Elukoht	Tallinn	6	30	58	6
	suured linnad	5	33	60	2
	väikelinnad	4	23	67	6
	maa-asulad	2	29	63	6
Rahvus	eestlased	3	34	57	6
	mitte-eestlased	6	19	72	3
Vanus	18 – 29-aastased	8	41	49	2
	30 – 49-aastased	4	35	58	3
	50 – 64-aastased	3	16	72	9
	65 – 74-aastased	0	20	70	10
Sugu	naised	3	30	63	4
	mehed	6	28	59	7
Haridus	I taseme haridus	0	38	57	5
	II taseme haridus	4	28	63	5
	III taseme haridus	7	26	61	6
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	5	20	69	6
	301 - 500 €	1	26	68	5
	501 - 800 €	5	37	53	5
	üle 800 €	6	34	55	5
Alkoholi-tarbimine	kõik alkoholitarbijad	5	32	58	5
	rohked	12	39	46	3
	mõõdukad	7	40	46	7
	vähesed	3	28	64	5
	mittetarbijad	2	18	75	5

Hinnangud alkoholi reklaamile (% vastajatest)
Kange alkoholi reklaam müügikohtades

		Võiks lubada	Võiks lubada teatud piirangutega	Tuleks keelustada	Ei oska öelda
Keskmiselt		21	46	29	4
Region	Põhja-Eesti	19	48	29	4
	Kesk-Eesti	20	40	38	2
	Kirde-Eesti	20	52	26	2
	Lääne-Eesti	29	50	19	2
	Lõuna-Eesti	22	40	32	6
Elukoht	Tallinn	22	44	31	3
	suured linnad	21	51	27	1
	väikelinnad	20	37	36	7
	maa-asulad	21	50	25	4
Rahvus	eestlased	20	51	25	4
	mitte-eestlased	24	35	38	3
Vanus	18 – 29-aastased	26	47	24	3
	30 – 49-aastased	20	52	25	3
	50 – 64-aastased	22	37	37	4
	65 – 74-aastased	12	49	33	6
Sugu	naised	18	49	29	4
	mehed	24	43	29	4
Haridus	I taseme haridus	20	43	34	3
	II taseme haridus	17	50	29	4
	III taseme haridus	28	42	27	3
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	16	35	44	5
	301 - 500 €	20	46	31	3
	501 - 800 €	19	53	25	3
	üle 800 €	31	50	17	2
Alkoholi-tarbimine	kõik alkoholitarbijad	24	48	25	3
	rohked	35	24	34	7
	mõõdukad	27	53	16	4
	vähesed	22	48	28	2
	mittetarbijad	10	39	44	7

Hinnangud alkoholi reklaamile (% vastajatest)
Kange alkoholi degusteerimised

		Võiks lubada	Võiks lubada teatud piirangutega	Tuleks keelustada	Ei oska öelda
Keskmiselt		22	44	29	5
Region	Põhja-Eesti	22	48	28	2
	Kesk-Eesti	17	51	27	5
	Kirde-Eesti	19	49	29	3
	Lääne-Eesti	30	40	20	10
	Lõuna-Eesti	22	36	34	8
Elukoht	Tallinn	24	42	32	2
	suured linnad	23	47	28	2
	väikelinnad	19	39	35	7
	maa-asulad	21	48	23	8
Rahvus	eestlased	20	49	25	6
	mitte-eestlased	25	35	38	2
Vanus	18 – 29-aastased	21	48	24	7
	30 – 49-aastased	21	50	25	4
	50 – 64-aastased	26	36	34	4
	65 – 74-aastased	16	40	37	7
Sugu	naised	18	51	27	4
	mehed	26	37	31	6
Haridus	I taseme haridus	23	46	24	7
	II taseme haridus	20	45	30	5
	III taseme haridus	24	42	30	4
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	20	36	39	5
	301 - 500 €	21	47	27	5
	501 - 800 €	20	47	29	4
	üle 800 €	28	47	21	4
Alkoholi-tarbimine	kõik alkoholitarbijad	25	48	24	3
	rohked	46	18	33	3
	mõõdukad	27	53	17	3
	vähesed	22	48	26	4
	mittetarbijad	11	30	48	11

Hinnangud alkoholi reklaamile (% vastajatest)
Lahja alkoholi reklaam televisioonis

		Võiks lubada	Võiks lubada teatud piirangutega	Tuleks keelustada	Ei oska öelda
Keskmiselt		6	33	58	3
Region	Põhja-Eesti	6	33	58	3
	Kesk-Eesti	3	37	58	2
	Kirde-Eesti	8	27	64	1
	Lääne-Eesti	7	38	50	5
	Lõuna-Eesti	8	32	56	4
Elukoht	Tallinn	5	35	57	3
	suured linnad	8	27	61	4
	väikelinnad	9	28	60	3
	maa-asulad	7	36	55	2
Rahvus	eestlased	7	37	52	4
	mitte-eestlased	5	24	69	2
Vanus	18 – 29-aastased	8	41	49	2
	30 – 49-aastased	7	35	55	3
	50 – 64-aastased	5	27	66	2
	65 – 74-aastased	6	27	61	6
Sugu	naised	5	33	60	2
	mehed	8	33	55	4
Haridus	I taseme haridus	6	41	48	5
	II taseme haridus	7	33	58	2
	III taseme haridus	7	28	62	3
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	5	35	60	0
	301 - 500 €	4	26	66	4
	501 - 800 €	9	38	50	3
	üle 800 €	12	35	50	3
Alkoholi-tarbimine	kõik alkoholitarbijad	7	36	54	3
	rohked	26	22	50	2
	mõõdukad	8	41	48	3
	vähesed	5	35	57	3
	mittetarbijad	5	20	70	5

Hinnangud alkoholi reklaamile (% vastajatest)
Lahja alkoholi reklaam raadios

		Võiks lubada	Võiks lubada teatud piirangutega	Tuleks keelustada	Ei oska öelda
Keskmiselt		6	32	58	4
Region	Põhja-Eesti	6	33	57	4
	Kesk-Eesti	2	38	59	1
	Kirde-Eesti	8	20	71	1
	Lääne-Eesti	5	45	44	6
	Lõuna-Eesti	7	29	59	5
Elukoht	Tallinn	6	35	54	5
	suured linnad	7	26	63	4
	väikelinnad	7	27	62	4
	maa-asulad	7	35	56	2
Rahvus	eestlased	7	37	52	4
	mitte-eestlased	6	22	69	3
Vanus	18 – 29-aastased	8	39	50	3
	30 – 49-aastased	8	33	55	4
	50 – 64-aastased	4	28	65	3
	65 – 74-aastased	6	25	62	7
Sugu	naised	6	31	60	3
	mehed	7	33	55	5
Haridus	I taseme haridus	6	40	49	5
	II taseme haridus	7	33	58	2
	III taseme haridus	6	26	63	5
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	6	33	61	0
	301 - 500 €	4	27	65	4
	501 - 800 €	8	37	50	5
	üle 800 €	11	31	53	5
Alkoholi-tarbimine	kõik alkoholitarbijad	7	34	56	3
	rohked	20	29	49	2
	mõõdukad	9	37	50	4
	vähesed	5	34	58	3
	mittetarbijad	5	23	66	6

Hinnangud alkoholi reklaamile (% vastajatest)
Lahja alkoholi reklaam ajalehtedes, ajakirjades

		Võiks lubada	Võiks lubada teatud piirangutega	Tuleks keelustada	Ei oska öelda
Keskmiselt		6	39	51	4
Region	Põhja-Eesti	5	40	51	4
	Kesk-Eesti	4	35	59	2
	Kirde-Eesti	7	35	57	1
	Lääne-Eesti	9	51	36	4
	Lõuna-Eesti	6	38	51	5
Elukoht	Tallinn	3	40	52	5
	suured linnad	6	40	54	0
	väikelinnad	7	34	54	5
	maa-asulad	8	42	46	4
Rahvus	eestlased	7	43	45	5
	mitte-eestlased	5	31	62	2
Vanus	18 – 29-aastased	8	47	42	3
	30 – 49-aastased	8	43	46	3
	50 – 64-aastased	2	35	59	4
	65 – 74-aastased	6	28	60	6
Sugu	naised	3	41	52	4
	mehed	9	38	49	4
Haridus	I taseme haridus	8	44	44	4
	II taseme haridus	5	39	53	3
	III taseme haridus	6	37	53	4
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	7	23	67	3
	301 - 500 €	4	39	54	3
	501 - 800 €	8	47	40	5
	üle 800 €	9	44	44	3
Alkoholi-tarbimine	kõik alkoholitarbijad	7	43	47	3
	rohked	23	41	34	2
	mõõdukad	8	53	35	4
	vähesed	5	40	52	3
	mittetarbijad	4	24	67	5

Hinnangud alkoholi reklaamile (% vastajatest)
Lahja alkoholi reklaam tänaval

		Võiks lubada	Võiks lubada teatud piirangutega	Tuleks keelustada	Ei oska öelda
Keskmiselt		4	22	70	4
Region	Põhja-Eesti	3	23	69	5
	Kesk-Eesti	3	17	78	2
	Kirde-Eesti	6	16	77	1
	Lääne-Eesti	2	32	62	4
	Lõuna-Eesti	5	23	68	4
Elukoht	Tallinn	2	24	69	5
	suured linnad	5	23	71	1
	väikelinnad	5	13	77	5
	maa-asulad	5	26	66	3
Rahvus	eestlased	4	27	65	4
	mitte-eestlased	4	14	80	2
Vanus	18 – 29-aastased	6	34	55	5
	30 – 49-aastased	4	25	68	3
	50 – 64-aastased	2	16	78	4
	65 – 74-aastased	5	10	79	6
Sugu	naised	3	20	73	4
	mehed	6	25	65	4
Haridus	I taseme haridus	4	29	63	4
	II taseme haridus	4	23	70	3
	III taseme haridus	4	19	73	4
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	4	14	79	3
	301 - 500 €	2	16	79	3
	501 - 800 €	4	33	59	4
	üle 800 €	8	30	59	3
Alkoholi-tarbimine	kõik alkoholitarbijad	4	26	67	3
	rohked	6	35	57	2
	mõõdukad	5	32	61	2
	vähesed	4	23	70	3
	mittetarbijad	3	10	80	7

Hinnangud alkoholi reklaamile (% vastajatest)
Lahja alkoholi reklaam Internetis, sotsiaalmeedias

		Võiks lubada	Võiks lubada teatud piirangutega	Tuleks keelustada	Ei oska öelda
Keskmiselt		7	28	60	5
Region	Põhja-Eesti	8	29	59	4
	Kesk-Eesti	1	32	59	8
	Kirde-Eesti	7	22	70	1
	Lääne-Eesti	9	35	49	7
	Lõuna-Eesti	7	24	62	7
Elukoht	Tallinn	7	30	59	4
	suured linnad	8	27	60	5
	väikelinnad	7	22	67	4
	maa-asulad	7	30	57	6
Rahvus	eestlased	7	33	54	6
	mitte-eestlased	8	18	72	2
Vanus	18 – 29-aastased	10	37	51	2
	30 – 49-aastased	7	34	54	5
	50 – 64-aastased	5	18	71	6
	65 – 74-aastased	6	17	67	10
Sugu	naised	5	29	63	3
	mehed	9	27	57	7
Haridus	I taseme haridus	7	28	57	8
	II taseme haridus	6	29	61	4
	III taseme haridus	8	27	60	5
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	8	16	73	3
	301 - 500 €	3	26	65	6
	501 - 800 €	10	34	51	5
	üle 800 €	10	37	48	5
Alkoholi-tarbimine	kõik alkoholitarbijad	7	31	57	5
	rohked	17	40	41	2
	mõõdukad	9	43	42	6
	vähesed	6	26	63	5
	mittetarbijad	6	16	73	5

Hinnangud alkoholi reklaamile (% vastajatest)
Lahja alkoholi reklaam müügikohtades

		Võiks lubada	Võiks lubada teatud piirangutega	Tuleks keelustada	Ei oska öelda
Keskmiselt		22	48	27	3
Region	Põhja-Eesti	20	50	27	3
	Kesk-Eesti	16	53	29	2
	Kirde-Eesti	26	48	25	1
	Lääne-Eesti	23	58	15	4
	Lõuna-Eesti	25	38	33	4
Elukoht	Tallinn	22	48	28	2
	suured linnad	22	50	27	1
	väikelinnad	21	39	36	4
	maa-asulad	23	52	21	4
Rahvus	eestlased	21	53	23	3
	mitte-eestlased	24	39	35	2
Vanus	18 – 29-aastased	29	45	23	3
	30 – 49-aastased	18	58	21	3
	50 – 64-aastased	23	40	35	2
	65 – 74-aastased	18	45	32	5
Sugu	naised	19	51	27	3
	mehed	26	44	27	3
Haridus	I taseme haridus	20	43	36	1
	II taseme haridus	20	51	25	4
	III taseme haridus	27	46	25	2
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	12	39	46	3
	301 - 500 €	21	50	27	2
	501 - 800 €	23	51	23	3
	üle 800 €	32	51	15	2
Alkoholi-tarbimine	kõik alkoholitarbijad	25	50	23	2
	rohked	34	28	33	5
	mõõdukad	28	55	15	2
	vähesed	22	50	26	2
	mittetarbijad	13	40	41	6

Hinnangud alkoholi reklaamile (% vastajatest)
Lahja alkoholi degusteerimised

		Võiks lubada	Võiks lubada teatud piirangutega	Tuleks keelustada	Ei oska öelda
Keskmiselt		24	44	28	4
Region	Põhja-Eesti	24	47	27	2
	Kesk-Eesti	16	52	28	4
	Kirde-Eesti	23	44	31	2
	Lääne-Eesti	29	43	17	11
	Lõuna-Eesti	24	36	34	6
Elukoht	Tallinn	25	44	29	2
	suured linnad	23	46	29	2
	väikelinnad	20	35	40	5
	maa-asulad	25	48	21	6
Rahvus	eestlased	23	48	24	5
	mitte-eestlased	25	36	36	3
Vanus	18 – 29-aastased	32	40	21	7
	30 – 49-aastased	19	54	24	3
	50 – 64-aastased	27	35	36	2
	65 – 74-aastased	19	42	33	6
Sugu	naised	19	51	27	3
	mehed	30	37	29	4
Haridus	I taseme haridus	24	42	29	5
	II taseme haridus	23	45	29	3
	III taseme haridus	26	43	27	4
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	18	36	42	4
	301 - 500 €	22	46	27	5
	501 - 800 €	22	48	27	3
	üle 800 €	37	43	18	2
Alkoholi-tarbimine	kõik alkoholitarbijad	27	48	23	2
	rohked	50	21	29	0
	mõõdukad	32	52	14	2
	vähesed	24	48	26	2
	mittetarbijad	12	31	46	11

KÜSITLETUD KOGUMI ISELOOMUSTUS (% , N=925)

Regiooni järgi¹⁴:		Soo järgi:	
Põhja-Eesti	45	naised	52
Kesk-Eesti	8	mehed	48
Kirde-Eesti	12		
Lääne-Eesti	11	Hariduse järgi¹⁶:	
Lõuna-Eesti	24	I taseme haridus	20
		II taseme haridus	45
		III taseme haridus	34
Elukoha järgi:		Netosissetuleku järgi	
Tallinn	31	(leibkonnaliikme kohta kuus):	
suured linnad ¹⁵	18	kuni 300 €	20
väikelinnad	17	301- 500 €	36
maa-asulad	34	501- 800 €	25
		üle 800 €	19
Rahvuse järgi:			
eestlased	68		
mitte-eestlased	32		
Vanuse järgi:			
18 - 29-aastased	21		
30 - 49-aastased	37		
50 - 64-aastased	28		
65 - 74-aastased	14		

¹⁴ Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 2001. aasta määrusega nr 126 kinnitatud Eesti piirkondlike üksuste statistilise klassifikaatori 3. tasemel esitatud maakondade grupid:

Põhja-Eesti: Harju maakond (sh Tallinn)

Kesk-Eesti: Järva, Lääne-Viru ja Rapla maakond

Kirde-Eesti: Ida-Viru maakond

Lääne-Eesti: Hiiu, Lääne, Pärnu ja Saare maakond

Lõuna-Eesti: Jõgeva, Põlva, Tartu, Valga, Viljandi ja Võru maakond

¹⁵ Tartu, Narva, Kohtla-Järve, Jõhvi, Pärnu

¹⁶ I taseme haridus: alghariduseta, algharidus, põhiharidus, kutseharidus ilma põhihariduseta; II taseme haridus: üldkeskharidus, kutseharidus põhihariduse baasil, kutsekeskharidus, keskeriharidus põhihariduse baasil; III taseme haridus: keskeriharidus keskhariduse baasil, kõrgharidus, magistri-, doktorikraad